

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

FILOZOFICKÁ FAKULTA

**KATEDRA SOCIOLOGIE, ANDRAGOGIKY A KULTURNÍ
ANTROPOLOGIE**

Volnočasové aktivity pracujících

Magisterská diplomová práce

Obor studia: Andragogika

Autor: Bc. Michaela Cigánová

Vedoucí práce: prof. PhDr. Helena Grecmanová, Ph.D.

Olomouc 2020

Prohlašuji, že jsem magisterskou diplomovou práci na téma
Volnočasové aktivity pracujících vypracovala samostatně a uvedla v ní
veškerou literaturu a ostatní zdroje, které jsem použila.

V Olomouci dne

Podpis.....

Poděkování

Děkuji své vedoucí diplomové práce prof. PhDr. Heleně Grecmanové, Ph.D. za cenné rady, připomínky, metodickou pomoc a zlatou trpělivost při zpracování mé diplomové práce.

Dále bych chtěla poděkovat svému příteli, mé rodině a mým přátelům za čas, prostor a trpělivost, kterou mi věnovali. Velké díky patří i mým respondentům, bez kterých by tato práce nemohla být dokončena.

Anotace

Jméno a příjmení:	Bc. Michaela Cigánová
Katedra:	Katedra sociologie, andragogiky a kulturní antropologie
Obor studia:	Andragogika
Obor obhajoby práce:	Andragogika
Vedoucí práce:	prof. PhDr. Helena Grecmanová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2020

Název práce:	Volnočasové aktivity pracujících
Anotace práce:	<p>Tato diplomová práce se zabývá problematikou volného času pracujících na Frýdeckomístecku. Ve své práci zjišťuji, popisuji a zhodnocuji propojení pracovního a osobního života s volným časem u pracujících na Frýdeckomístecku.</p> <p>V první části se věnuji ukotvení volného času ve vědních disciplínách, jeho historickému vývoji, funkcím, determinantům a aspektům v životě jedince. Významu volného času v životě člověka a jeho propojení s prací.</p> <p>V druhé části práce reflektuji získané výsledky z dotazníkového šetření, které je zaměřeno na konkrétní volnočasové aktivity pracujících a na benefity, které nabízí zaměstnavatelé svým zaměstnancům.</p>
Klíčová slova:	Volný čas, volnočasové aktivity, práce, benefity

Title of Thesis:	Leisure time activities of employed adults
Annotation:	<p>This thesis deals with the issue of leisure time of employed adults in the Frýdek-Místek region. In my thesis I observe, describe and evaluate the connection working and personal life with their leisure time the employees adults in the Frýdek-Místek region.</p> <p>The first part is devoted to anchoring leisure time in scientific disciplines, its historical development, functions, determinants and aspects in the life of an individual. The significance of leisure time in individual's life and its connection with work.</p> <p>In the second part of the this thesis I reflect the results of the questionnaire survey, which is focused on specific leisure activities of employed adults and on the benefits that employers offer their employees.</p>
Keywords:	Leisure time, leisure time activities, work, employees, benefits
Názvy příloh vázaných v práci:	Příloha číslo. 1 - Dotazník k dotazníkovému šetření
Počet literatury a zdrojů:	36
Rozsah práce:	110 s. (128 476s znaků s mezerami)

Obsah

Anotace.....	5
Úvod.....	9
1 Teoretická část	12
1.1 Volný čas	12
1.1.1 Vymezení pojmu volný čas.....	13
1.2 Historický vývoj volného času.....	20
1.3 Aspekty volného času	23
1.4 Funkce volného času	25
1.4.1 Dělení funkcí volného času.....	26
1.5 Determinanty volného času	30
1.6 Práce a volný čas	35
1.7 Volný čas a jeho význam v životě člověka.....	37
2 Empirická část.....	39
2.1 Cíl a specifické cíle výzkumu.....	39
2.2 Metodologie výzkumu.....	40
2.3 Výběr vzorku.....	42
2.4 Analýza výzkumu.....	46
2.4.1 Hlavní cíl práce.....	46

2.4.2	1. Specifický cíl.....	46
2.4.3	2. Specifický cíl.....	60
2.4.4	3. Specifický cíl.....	71
2.4.5	1. Hypotéza.....	73
2.4.6	2. Hypotéza.....	75
2.4.7	3. Hypotéza.....	76
2.4.8	Shrnutí výsledků dotazníkového šetření.....	83
2.5	Diskuze.....	87
	Závěr.....	93
	Citovaná literatura.....	96
	Seznam tabulek.....	99
	Seznam grafů.....	100
	Seznam příloh.....	104
	Příloha číslo 1 – Dotazník.....	104

Úvod

Pro každého z nás volný čas znamená něco jiného a v dnešní době máme nespočet možností, jak svůj volný čas trávit. Ačkoliv se volným časem zabývá stále více pedagogů, psychologů, sociologů, ale i jiné profese, například ekonomové, není tato oblast doposud dostatečně odborně zpracována.

Téma mé diplomové práce „Volnočasové aktivity pracujících“ je zaměřeno na pracující na Frýdeckomístecku. Tohle téma jsem si vybrala převážně z toho důvodu, že jsem se ve Frýdku-Místku narodila, žiji zde celý život a trávím v něm většinu svého volného času. Obyvatelé města a jeho okolí mají stejně daleko do Beskyd jako do průmyslové zóny u Ostravy. Stejná vzdálenost je dělí od hranic s Polskem a se Slovenskem. Město Frýdek-Místek se tak stává s nedalekou automobilkou a s pivovarem v Nošovicích zajímavým místem k životu, ve kterém nechybí prostory pro naplnění jejich volnočasových aktivit. Proto jsem si ho a jeho okolí vybrala jako místo vhodné pro svou práci, kterou bych chtěla upozornit na to, jak velký vliv má volný čas na pracující a jak je důležité vnímat potřeby pracujících ohledně jejich volného času a jejich volnočasových aktivit tak, aby byli schopni je propojit se svým pracovním a osobním životem.

Svou práci jsem rozdělila do dvou hlavních kapitol – teoretickou a empirickou část. Přičemž první kapitola se zabývá potřebnou teorií k mé práci. Je členěna do osmi podkapitol, ve kterých se věnuji volnému času ve vztahu k volnočasovým aktivitám a jeho zařazení v rámci vědních disciplín. Okrajově nastiňuji historický vývoj volného času, protože je důležité pochopit, jak volný čas vznikal, jak se na něj v různých obdobích nahlíželo a jak se k němu staví dnešní moderní doba. Podstatnou část práce věnuji převážně vymezení samotného pojmu volný čas, který je nedílnou podmínkou

prožívání volnočasových aktivit v různé formě, ke kterému se vážou teorie a hypotézy. Posléze popíšu i význam volného času v životě jedince a jeho funkce. Vymeším i determinanty a aspekty spojené s životem jedince, jelikož právě ony mohou ovlivňovat náš volný čas a prožívání volnočasových aktivit. V závěru teoretické části se zaměřím na propojení práce a volného času.

V druhé kapitole se pomocí metod kvantitativní metodologie, zaměřuji na empirický výzkum, a to za pomoci souboru otázek, které jsou součástí dotazníku mé vlastní konstrukce. V závěrečné části diplomové práce se pokusím naplnit hlavní cíl mé práce, ve kterém zjišťuji, popisuji a zhodnocuji, propojení pracovního a osobního života s volným časem u pracujících na Frýdeckomístecku. Dále se soustředím i na jednotlivé specifické cíle. Pomocí nich se snažím zjistit, popsat a zhodnotit nejčastější význam a typ volnočasových aktivit u bezdětných pracujících a pracujících s dětmi na Frýdeckomístecku. Poté zjišťuji, popisuji a zhodnocuji schopnost přizpůsobení volnočasových aktivit u pracujících na Frýdeckomístecku v případě, že pracují ve směnném provozu. A následně zjišťuji, popisuji a zhodnocuji časový prostor na volnočasové aktivity u pracujících na Frýdeckomístecku se staršími dětmi a pracujících na Frýdeckomístecku s dětmi mladšími.

S ohledem na specifické cíle práce jsem stanovila výzkumné otázky, kde se ptám, jakým volnočasovým aktivitám se věnují bezdětní pracující a pracující s dětmi na Frýdeckomístecku a jaký význam přiřkládají obě tyto skupiny svému volnému času? Jak jsou pracující schopni propojit své volnočasové aktivity v případě, že pracují na Frýdeckomístecku ve směnném provozu? Mají na své volnočasové aktivity pracující na Frýdeckomístecku se staršími dětmi více času, nežli pracující na Frýdeckomístecku s dětmi mladšími?

Kromě výzkumných otázek se zaměřuji na tři hypotézy, které jsem s ohledem na cíl práce definovala. V první hypotéze se zaměřuji na to, zda pracující s dětmi na Frýdeckomístecku navštěvují sportovní centra častěji nežli bezdětní pracující na Frýdeckomístecku. V druhé hypotéze se zabývám zjištěním, zda pro bezdětné pracující není důležitá vzdálenost od místa bydliště při výběru volnočasových aktivit. Třetí hypotéza se týká příspěvků na volnočasové aktivity od zaměstnavatele, zda ovlivňují výběr volnočasových aktivit pracujících na Frýdeckomístecku, kteří pracují ve směnném provozu.

Poslední podkapitolu své empirické části práce věnuji diskuzi, kde se zabývám srovnáním svého výzkumu s výzkumem Sociologického ústavu Akademie věd České republiky a kritickým hodnocením své práce.

1 Teoretická část

1.1 Volný čas

Volným časem se zabývá samostatná vědní disciplína – pedagogika volného času. Ačkoliv je pedagogika volného času na trhu vědních disciplín relativně krátce, tak počátky této disciplíny vznikaly už od poloviny 19. století v USA, kde roku 1930 vznikly první osnovy volného času, v Evropě se prosadily až po roce 1970 (Vážanský, 2001). Miriam Prokešová ve svém díle *Volný čas nazývá pedagogiku volného času „...vědním oborem budoucnosti“* (Prokešová, 2008, str. 11). A to hned ze dvou hledisek, pozitivního a negativního. V prvním hledisku předpokládá, že díky zvyšování efektivity práce nám bude volného času přibývat. Proto bychom se měli naučit, a posléze i ostatní jedince kolem nás, jak volný čas efektivně využívat, aby nedocházelo k jeho mrhání. Na druhé hledisko pohlíží negativně a uvádí, že ačkoliv nám bude volného času přibývat, nebude to vždy zcela dobrovolné, jelikož se zvyšujícím se počtem populace nebude možné všechny zaměstnat, a tudíž bude přibývat počet lidí, kteří mají více volného času, protože nemají práci.

Pedagogika volného času je trvale spojená s koncepcí lidských činností, ve kterých se jedinec projevuje. Aktivita, činnost a reakce jsou bezprostředními „známkami“ života. Tyto činnosti Pácl (1989) definuje jako činnosti uvědomělé, vnějškově zachytitelné a jsou záměrným chováním člověka. Díky činnostem směřujeme k získání vytyčených cílů stanovenými metodami.

Definicí a významem volného času se zabývalo mnoho autorů, sociologů, filozofů, pedagogů i andragogů a každý z nich se na něj díval z jiného hlediska a přikládal mu jiný význam v životě člověka. Ve své práci uvedu jenom několik hledisek vnímají volného času, jelikož hlediska a pojetí

volného času nejsou hlavním cílem mé práce. Jelikož mým hlavním cílem práce je zjistit, popsat a zhodnotit, propojení pracovního a osobního života s volným časem u pracujících na Frýdeckomístecku.

1.1.1 Vymezení pojmu volný čas

Pod pojmem volný čas si každý z nás představí něco jiného a naše představy o tom, co volný čas znamená, se od sebe mohou výrazně lišit. Někteří jedinci jej mohou brát jako čas určený sám pro sebe mimo své zaměstnání nebo mimo dobu určenou k práci. Další jedinci mohou chápat volný čas jako zájmové činnosti nebo čas určený k relaxaci a odpočinku. Volný čas můžeme definovat několika způsoby. Podíváme-li se na něj z pozitivní stránky, může to být čas svobodný, který není prozatím ničím naplněný. Můžeme ho naplnit například tím, že se věnujeme sami sobě nebo svým zálibám a koníčkům, je svobodnou volbou, jak se svým časem naložíme. Avšak můžeme jej také chápat negativně, jako promarněný čas (Kaplánek, 2012).

Volný čas je součástí našich životů a v dnešní době bychom si život bez něho těžko dokázali představit. Možná proto se naše doba může brzy nazývat „společností volného času“. Oproti dobám minulým, jak je uvedeno výše, se s volným časem spojují slovesa typu „chci“, a „můžu“, zatímco s povinnostmi sloveso „musím“.

K vymezení a pochopení toho, co je volný čas se vážou dvě základní hypotézy pojetí volného času. První hypotéza se zaměřuje na shodu mezi pracovním časem a volným časem, ze které vychází teorie reprodukce, teorie generalizace a teorie identity. Můžeme ji nazvat hypotézou shody (Vážanský, 2001).

Teorie reprodukce vymezuje ohraničení možností využívání volného času pracovními omezeními.

Teorie generalizace poukazuje na to, že některé pracovní vzorce jednání můžou být použity i ve volném čase.

Teorie identity poukazuje na názor, že jedinec by vykonával práci jako činnost i ve svém osobním volnu.

Oproti tomu druhá hypotéza bere v potaz kontrast mezi pracovním časem a volným časem. Můžeme ji nazvat hypotézou kontrastu, z ní potom vycházejí teorie kompenzace, teorie ventilu, teorie zotavení a teorie spotřeby (Prokešová, 2008).

Teorie kompenzace chápe volný čas jako čas, ve kterém se vyrovnáváme s nedostatky. Soukromé či profesní problémy kompenzujeme například sportem.

V *teorii ventilu* jde o potřebu odreagování nashromážděné energie či o ventilování nahromaděných emocí. V praxi se s lidmi, pro které je volný čas ventilem, můžeme setkat například na sportovních zápasech či bojových sportech.

Teorie zotavení představuje zdravý způsob odpočinku, ve které lidé tráví volný čas tak, aby naplnili svůj tělesný, duševní i citový stav pohody.

Teorie spotřeby mluví o spotřebě ve všech směrech. Nejde jen o naplnění fyzických či osobních potřeb, ale také o duchovno a krásno. Jedinci se chtějí dozvědět nové věci, vnímat a přijímat krásno kolem sebe.

Obecně můžeme rozdělit chápání volného času do třech rovin, které definoval Krystoň (Šerák, 2009):

1. Individuální rovina, která umožňuje jedinci prostor pro seberealizaci a saturaci individuálních zájmů.
2. Sociální rovina, která se zabývá volným časem především z pohledu prevence sociálních a patologických jevů, vnímá volný čas jako součást životních způsobů.
3. Edukační rovina, ve které je volný čas určený pro vzdělávání a celkový rozvoj jedince.

Tyto roviny definoval Krystoň na základě svého zkoumání, ve kterém se zabýval názory ostatních autorů na volný čas a jejich výkladem pojmu volný čas (Knotová, 2011).

Dalším autorem, který se volným časem zabýval, a to především zkoumáním jeho teoretické roviny, zkoumáním vlivu kultury na volný čas, životního stylu a sociálními vazbami je Dumazidièr. Jeho specifické charakteristiky volného času se staly všeobecně přijímány a mnoho autorů z něj vychází. Analyzoval podmínky určující vznik a existenci volného času, které ovlivnily dvě situace (Dumazedièr in Knotová, 2011):

1. Činnosti ve společnosti již nejsou podřizované povinností, které je vázaly s členstvím v sociální skupině či komunitě. Práce a volný čas se osvobodily od kolektivních rituálů, umožnila jim to svobodná volba členů v rámci skupiny, ačkoliv i tuto volbu nejspíš ovlivnil sociální determinismus.
2. Profesionální práce je vykonávána skrze rozhodnutí člověka, nikoliv vlivem přírody. Práce je v moderní době speciálně organizovaná, volný čas se jasně oddělil.

Dále uvádí, že volný čas má své typické charakteristiky:

1. Volný čas jako svobodná volba jedince. Je určována podmínkami dané společnosti, ve které se jedinec nachází, závisí na vztazích ve společnosti a na interpersonálních závazcích.
2. Volný čas nemá z hlediska cíle zjištěné, utilitární, přesvědčovací, idealistické či politické nebo náboženské zaměření. Pokud ovšem je volný čas alespoň částečně zaměřen na nějaký ziskuchtivý cíl, má charakter povolného času.
3. Volný čas má prožitkový charakter, který nám umožňuje dosažení blaha, radosti a potěšení.
4. Volný čas vyplňuje individuální potřeby jedince, ačkoliv může být uskutečňován v komunitě. Jeho volnočasové aktivity znázorňují potřeby jedince, nikoli komunity.
5. Volný čas je nestálý a proměnlivý, proto je hledání smyslů jeden ze základních charakteristických rysů volného času.

Dumanzedièrovo pojetí poukazuje na to, že s volným časem se vážou charakteristiky jako je osvobození od institucionálních povinností, nezainteresovanost jevící se absencí materiálních a ekonomických či sociálních cílů, hédonismus, ve kterém je uspokojení samo o sobě cílem (Bartoš, 1980).

Dumanzedièr rozdělil veškeré lidské aktivity do čtyř základních kategorií – práce, závazky vůči rodině, závazky sociální a činnosti orientované na sebeuspokojení či sebevyjádření, která následně znovu kategorizoval do čtyř základních oblastí (Knotová, 2011).

1. Činnosti pololukrativní, mající položištěný charakter.
2. Činnosti poloužitkové a polorekreační, které vykonáváme doma.
3. Činnosti polovýchovné a polozábavné, které souvisí s rodinou.

4. Činnosti pro vlastní potěšení, které máme určené pro svou rodinu či přátele nebo spolková činnost.

Dumanzedièr také rozdělil činnosti do pěti hlavních skupin, podle toho, v jakém typu převládá daná aktivita:

- a) Manuální činnosti
- b) Fyzické činnosti
- c) Estetické činnosti
- d) Intelektuální činnosti
- e) Sociální činnosti

Definici volného času popsal Dumanzedièr jako „*souhrn činností, které člověk může dělat úplně dobrovolně proto, aby si odpočinul, nebo aby se pobavil, nebo rozvinul své znalosti ... dobrovolnou společenskou činnost nebo své tvořivé schopnosti potom, co se osvobodil od pracovních, rodinných a společenských závazků.*“ (Dumanzedièr in Knotová, 2011, str. 30).

Oproti tomu Kaplanovo pojetí volného času vychází převážně z toho, že volný čas bere jako prostor, který nám umožňuje vytvářet podmínky pro realizaci různých sociálních rolí a také nám pomáhá při uspokojování našich individuálních potřeb. Upozorňuje na to, že volný čas se proměňuje v závislosti na našich sociálních rolích, které se v průběhu života mění, poukazuje na proměnlivost množství volného času a potřeb člověka ve fázích života. Ve svém díle *Leisure in America: a social inquiry* (1960) popsal čtyři typy přístupů k volnému času:

1. Humanistický, ve kterém volný čas napomáhá k obnovování kultury.
2. Terapeutický, ve kterém je volný čas prostředkem k udržení skupinové koheze a identity jedince.

3. Institucionální, ve kterém je volný čas prostředek umožňující seberozvoj a odpočinek.
4. Kvantitativní, ve kterém je volný čas v opozici vůči pracovním činnostem.

Murphy zase definoval volný čas pomocí šesti různých typů (Knotová, 2011):

1. Volný čas jako dobu, se kterou můžeme libovolně manipulovat po skončení pracovních činností a činností, kterým se běžně během dne věnujeme a jsou součástí našeho každodenního života.
2. Volný čas, který můžeme využít jako prostředek sociální intervence, díky němuž dochází k rozšiřování našich dovedností, prostředek při terapiích nemocných, prostředek sociální participace a jejímu následnému zapojení do systému, prostředek, díky němuž dochází k naplnění sociálních funkcí.
3. Volný čas, jehož působení má za výsledek sociální a dědičné faktory. Výchovné ovlivňování v rodině, hraje důležitou roli při formování osobnosti jedince. Řízení volného času podporuje jeho kladnou socializaci. Aktivní trávení volného času zejména v rodině předchází rizikovým projevům v chování a má pozitivní vliv na utváření osobnosti člověka.
4. Volný čas jako stav duše, výraz svobody.
5. Volný čas jako projev neutilitaristického chování, které není odvozeno od práce, ale je plnohodnotné a samostatné.
6. Volný čas v holistickém pojetí, který se vyskytuje v jakékoliv lidské aktivitě; klade za důraz hlavně kvalitu prožívání, volný čas je euforistickou svobodou projevující se prostřednictvím aktivity.

Ačkoliv se pojetí volného času mezi různými autory moc neliší, záleží na východiscích. Uvedu zde pro srovnání několik příkladů od různých autorů.

Například Koshar definoval volný čas jako odměnu za vykonanou práci, oproti tomu Swedner prohlašuje, že hodiny a minuty, které strávíme během aktivit, které využíváme podle vlastního přání, to je volný čas. Rojkovo pojetí volného času je silně orientováno na odpovědnost vůči přírodnímu prostředí a sociální solidaritu. Příkladá volnému času dva rozměry – ekologický, svým volným časem bychom měli vytvářet ideální podmínky života, měl by být naplněný zodpovědností za přírodu kolem nás, a etický, ve kterém mají lidé odpovědnost za získaný blahobyt nejen vůči sobě, ale i vůči ostatním lidem (Knotová, 2011).

Yong a Willitt charakterizovali volný čas jako stav flow, ve kterém je důležité především prožívání a plynutí volného času. Není to jen čas zaplňovaný konkrétními činnostmi. Volný čas je cokoliv, za co ho jedinec považuje. Gieesecke se staví k volnému času kriticky, neboť uvádí že volný čas je pouhou fikcí, jelikož je závislý na tom, kdo ho strukturuje, jestli jedinec sám nebo společnost (Knotová, 2011).

Podíváme-li se na autory vycházejí z konfesního pojetí, jejichž definice určitě stojí za zmínku, jsou to autoři Bleistein a Kaplánek. Bleistein se zaměřil na vnímání volného času na pomezí 70. a 80. let minulého století, a to zejména na vnímání volného času prostřednictvím církve, která brala prostor volného času za nedostatečně vyplněný. Volnému času se snažila dát smysl formou víry, která by do něj přenesla prostor pro rozjímání a přemýšlení. Kaplánek zastává interpretaci integračního a rytmického konfesijního pojetí volného času a člověka. Integrační pojetí je holistického směru, v němž člověk (křesťan) nemá oddělené sféry a celý život má být provázán jedním záměrem, ve kterém se střídá práce i volný čas. Oproti tomu rytmické pojetí volného času vzniká z životní dynamiky a dialektiky. Práce a odpočinek se v životě střídá stejně jako napětí a uvolnění (Knotová, 2011).

Východiskem mé empirické části jsou hypotézy shody a kontrastu od Vážanského a charakteristiky volnočasových aktivit od Dumanzediéra, jelikož pro mou práci je důležité propojení volného času s pracovním a osobním životem. A definice, ze kterých jsem nejčastěji při své práci vycházela jsou od Knotové *„Volný čas je prostorem, který je naplňován aktivitami na základě svobodného rozhodování činnostmi zvolenými na základě individuálních potřeb, hodnot a zájmů. Pro volný čas je příznačná možnost individuální strukturace vlastní disponibilní doby, tj. možnost pružného časového režimu. Volný čas vidíme zároveň jako příležitost k občanské participaci.“* (Knotová, 2011, str. 32) a Pávkové *„Volný čas je opak nutné práce a povinností, je to doba, kdy si své činnosti můžeme svobodně vybrat, děláme je dobrovolně a rádi, přinášejí nám pocit uspokojení a uvolnění.“* (Pávková, 1999, str. 15)

1.2 Historický vývoj volného času

Volný čas, tak jak na něj pohlížíme dnes, vznikl jako protiklad k pracovní době. Už ve starověku si začali lidé všímat rozdílu mezi prací nutnou k přežití a dalšími určitými lidskými úkony, ke kterým patří například tvoření kultur, přemýšlení, politický a společenský život, rozjímání o Bohu a životě, rekreaci. Řekové prožívali volný čas jako míru lidského štěstí. Konkrétně řecký filozof Aristoteles ve svých dílech *Etika Nikomachova* (1996) a *Politika* (1998), zdůrazňuje že vrcholem lidského štěstí je rozjímavá činnost, hedonistické povahy, která uspokojuje člověka, jehož přemýšlení, kterému se věnuje ve svém volném čase, vede k jeho moudrosti, samostatnosti a je blahem pro jeho vnitřní hodnotu, která avšak nesměřuje k žádnému praktickému cíli. Odmítá zábavu, hru, manuální práci i politickou činnost. Pojmem volný čas chápe čas určený k rozumování, čtení veršů, setkávání s přáteli, poslechu hudby. Uvědomuje si, že je zapotřebí vzdělávat se a učit se tomu, jak volný čas správně chápat (Hodaň, 2002, str. 167). V traktátu Seneca *O volném čase* (Seneca in Veselá, 1999) taktéž můžeme nalézt počátky vnímání volného času.

Jedinec nachází svůj klid v jistotách filozofie, což je podle něj mnohem cennější nežli blaho získané bohatstvím a mocí.

Koncepce problematiky volného času můžeme nalézt i v raném středověku. Nejčastěji čerpají z křesťanství a jeho myšlenkových proudů. Práce jako povinnost byla uvedena už v desateru přikázání a trávení času bez rozpravy s bohem se bralo jako dvojnásobný hřích (Veselá, 1999, str. 5). Křesťanství chápe pojem volného času a práce jako kontrastní pojetí, je pouze prostředkem k dosažení cíle. Volný čas je prostorem k odpočinku po práci a pro zbožné rozjímání, které jedince připraví na posmrtný život (Knotová, 2011). Ačkoliv většina lidí, vyjma těch, kteří patřili k privilegovaným společenským vrstvám, pracovali v zemědělství a byli vázáni starostmi o domácnost, měli výrazně menší možnosti volného času. Privilegované společenské vrstvy měly podstatně větší možnosti v rámci svého volného času. Svůj volný čas trávili jejich příslušníci relativně svobodnějšími činnostmi, zábavou, odpočinkem, podporováním a vytvářením nových sociálních kontaktů a kulturních aktivit (Knotová, 2011).

Renesance se oproti předchozím obdobím soustředí pozornost na člověka a jeho všestranně rozvinutou osobnost. Zde se poprvé objevil požadavek na zvýšený nárok jedince na svobodu a jeho nezávislost (Vážanský, 2001). Thomas More ve svém díle Utopie uvedl, že lidé mohou mít volný čas až po práci, jelikož chápe práci jako sociální nezbytnost, díky níž si vytváříme materiální hodnoty (Veselá, 1999).

V průběhu 17. století si vyšší společenské vrstvy budovaly víkendové domy, vznikaly městské kluby, kavárny a společnosti dospělých, kde lidé trávili svůj volný čas. S průmyslovou revolucí postupně dochází k zásadní proměně společnosti, došlo k přeměně hodnot práce a hodnot volného času. Knotová ve své knize Pedagogické dimenze volného času (2011, str. 10) uvádí,

že „Došlo k jasnému oddělení času práce, v němž je práce někomu „prodávána“, a času volna, v němž práce nemusí být vykonávána.“ Volný čas získal novou hodnotu, kde oddělením práce a volna získali lidé čas, který měli pro svoji rodinu či sami pro sebe. Průmyslová revoluce přinesla nejenom nové formy práce a pracovních aktivit, ale také přeměnila roli času. Do konfliktu se dostala synchronizace práce a času a potřeby kontroly času stráveného v práci (Koshar, 2002). Dělnická třída bojovala o postupné zkrácení pracovní doby, jelikož práce tvořila většinou část dne a výsledně tak celého života dospělých. Snažili se tak získat dostatek času na svou regeneraci pro výkon pracovních aktivit a na své sebevzdělávání či zájmovou činnost. Vznikaly nové hudební, turistické a vzdělávací aktivity. Délka pracovní doby a rozsah volného času se proměnili. Pracovní doba se zkrátila a uzákonila se pracovní dovolená a starobní důchody (Knotová, 2011).

Pávková (1999, str. 24-25) se ve svém díle Pedagogika volného času zmiňuje o rozšiřování zájmových institucí na konci druhé světové války. Došlo k šíření institucí zabývajících se zájmovým vzděláváním a trávením volného času, například lidové školy umění, střediska volného času, domy kultury a mládeže, jejich aktivity se obsahově rozvíjely a některé z nich umožňovaly dosahování kvalifikace, například pro budoucí profese (výuka hry na piano pro budoucí učitele). V industriální společnosti se volný čas považoval za dobu zbývající pro práci. Ačkoliv měl člověk k dispozici více volného času, industriální doba byla silně orientovaná na práci (Vážanský, 2001).

Ve 20. století došlo k rozhodujícím změnám v oblasti volného času, které vytvořily podmínky ke vzniku civilizace volného času. Mezi největší změny pro zaměstnance patřil nárok na dovolenou a možnost po dobu dvou týdnů hospodařit se svým volným časem bez finančních problémů. Ačkoliv zaměstnanecké odbory se stále snažily o změny v pracovní době, práce

a volný čas všech pracujících se začaly navzájem střetávat a pracujícím se dostávalo do jisté míry svobody (Verdon, 2003). Marx ve svých představách o říši nutnosti a říši svobody považuje volný čas jako protiklad světa práce. „*Svoboda musí vyrůst z nutnosti práce, která jako jediná může připravit vhodné podmínky k životu a rozvoji společnosti.*“ (Knotová, 2011, str. 37). V době ovlivněné komunistickými a socialistickými ideály byl volný čas chápán hlavně jako nástroj pro formování angažované a kvalifikované společenskopolitické aktivity občanů, hlavně volnému času dětí a mladých lidí. Volný čas v socialistické době nesměl být v rozporu s principy socialistického způsobu života. Potřeby jednotlivce musely být ve vzájemné harmonii se způsoby socialistického života, nesmělo mezi nimi docházet k rozporu (Knotová, 2011).

V současnosti se důsledkem zkracování pracovní doby postupně zvětšuje prostor pro volný čas. Životní úroveň postupně roste a zlepšuje se, díky tomu vzniká řada nových možností, poptávek, trendů, kterými by se dal volný čas trávit. Mění se taktéž nárok jednotlivců na kvalitu života. „*Situace plné novosti, změn, překvapení, vzrušení a napětí naplňují uspokojení touhy po poznání, seberealizaci a sebeaktualizaci.*“ (Vážanský, 2001, str. 21). Jednou z mnoha charakteristik vývoje současné společnosti, a dalo by se říct, že jednou ze základních charakteristik vývoje volného času je možnost kultivace a rozšiřování volného času jako významné, perspektivní oblasti života i výchovy dnešního jedince.

1.3 Aspekty volného času

S volným časem jsou vázány nejen časové ale i obsahové aspekty. Mezi kvalitativní aspekty volného času můžeme zařadit jeho funkce, postoje, motivaci, způsoby prožívání a intenzitu chování. V dnešní době už tak nezáleží na časovém rozpětí volnočasových aktivit, jako spíše na jeho

prožívání. Výzkumy zabývající se volnočasovými aktivitami obyvatelstva jsou spíše kvantitativního zaměření. Jelikož hodnocení volnočasových aktivit se neodvíjí pouze v časovém rozpětí, ale v celkovém prožívání dnešní doby. Proto bychom měli zkoumat dominantní prvky, které ovlivňují chování jedinců, ale také i rámcové podmínky (Vážanský, 2001). Vážanský ve své práci vycházel ze sociologické metodologie a podle ní definoval stránky volného času následovně – viz Tabulka 1.

Tabulka 1 Kvantitativní a kvalitativní stránka volného času (Vážanský, 2001, str. 29)

<i>Kvantitativní stránka</i>	Individuální volný čas, popř. volný čas specifických sociálních skupin	<i>Kvalitativní stránka</i>
Časová struktura		Zájmy, potřeby
Materiální struktura		Intenzita chování
Struktura chování		Stanoviska, postoje
		Motivace
		Způsoby prožívání

Zájmy, kterým se věnujeme ve volném čase, vypovídají nejenom o kognitivní sféře, ale také o emocionální sféře jedince. Zájmy můžeme definovat jako koncentraci myšlenek osobnosti, nebo jako účely se záměrným kontextem k určitému předmětu či věci. V tom je velký rozdíl oproti orientaci přání, ve kterých se původně projevovaly potřeby (Vážanský, 2001). Při vyhodnocování časového rozpětí je potřebné brát zřetel na to, že nemůžeme zjišťovat význam jednotlivých činností pouze v posuzovaném časovém období (Vážanský, 2001, str. 32). Každý z nás má jinou intenzitu prožitku a také ne všichni vnímáme stejně každou činnost volného času a ne všichni ji považujeme za volný čas (Spousta, 1996a). Kvantitativní aspekty, včetně intenzity chování nejsou doposud příliš probádány. Přestože se při výzkumu dokázalo, že práce stále zastává nejvyšší hodnotu ve společnosti, poukázalo se i na růst významu volného času ve společnosti (Spousta, 1996a).

Motivace týkající se volnočasových aktivit jsou závislé na mnoha faktorech. Mezi hlavní můžeme zařadit pozici jedince v životní etapě a příslušnost k určité sociální komunitě. Motivační pochody bývají závislé na dané situaci a tím pádem je můžeme nazývat označující pochody, jelikož nás vedou ke konkrétnímu cíli (Vážanský, 2001, str. 33). Nejméně doposud prozkoumaným faktorem kvalitativní stránky volného času je prožívání volného času. Za kvalitu prožitku můžeme považovat spokojenost, která se jeví jako aspekt globálního rozměru prožívání. Graserová (in Vážanský, 2001, str. 34), která se inspirovala poznatky Opaschowského, poukázala na zajímavý pohled na poměry prožívání volného času vzhledem k ostatním okolnostem života. Uvádí, že vazba mezi plným a vědomým prožíváním života jako celku a volným časem může být ovlivňována sférou úzkého prostředí rodiny, tak i ze strany profesní čtenými činiteli a hledisky. Díky těmto faktorům dochází k utváření vzájemných vztahů mezi sítí svérázného, originálního a osobitého přístupu jedince k činnostem ve volném čase a seberealizaci a zároveň získání pocitu spokojenosti (Vážanský, 2001).

1.4 Funkce volného času

Pro mnohé z nás je volný čas sférou, ve které můžeme relativně svobodně nakládat se svým časem, proto ho pocítujeme jako nejcennější čas pro nás. Můžeme se v něm seberealizovat (Spousta, 1996a). Volný čas hraje významnou roli v našich životech, a proto má několik základních funkcí. Jak se historicky vyvíjel volný čas, tak se vyvíjely i jeho funkce. Kdysi v době starověku a středověku měl volný čas pouze dvě funkce. Funkci sociální, která sloužila k navozování kontaktů napříč společnostmi, a funkci náboženskou, která byla naplňována při setkávání u náboženských obřadů.

Dnes už obvykle můžeme volný čas posoudit ve dvou rovinách. Knotová (2011) popisuje roviny následovně. *Rovina společenská*, ve které je

kladen důraz na funkce významné pro společnost, a *rovina individuální*, ve které jsou funkce významné pro jedince. Autory zabývající se funkcemi volného času jsou rozdělováni podle toho, které rovině dávají přednost a záleží na jejich profilaci i přístupu k možnostem volného času. Dále Knotová (2011, str. 32) uvádí, že rozdílly, které můžeme nalézt mezi autory „*spočívají v jejich profilaci, tedy zda v centru jejich zájmů je spíše vztah společnosti a volného času, nebo vztah volného času a životního způsobu, či volný čas jako prostor člověka pro svobodnou volbu činnosti*“. Mezi tyto autory řadí Dumazediera, Opaschowského, Kaplana, Vážanského a Rojka.

1.4.1 Dělení funkcí volného času

Obecné dělení funkcí volného času však vychází ze čtyřech základních kategorií funkcí, do kterých se pak dají zařadit i funkce volného času – sociální, výchovně vzdělávací, zdravotní a preventivní (Hájek, Hofbauer, & Pávková, 2008). Na *funkci sociální* můžeme pohlížet několika způsoby. Nejčastější výklad této funkce je péče o děti, jejich zajištění bezpečnosti, dohled nad nimi a odpovídající zaměstnání po dobu, kdy s nimi být rodiče nemůžou. Tuto funkci proto můžeme nalézt nejčastěji ve školských zařízeních nebo výchovných a ubytovacích zařízeních. Dalším výkladem může být působení sociálního prostředí na možnost navazování sociálních vztahů, většinou s lidmi, se kterými máme podobné názory, postoje, koníčky, je to poté příležitost k rozvoji sociálních kompetencí, komunikativních dovedností apod. *Funkce výchovně vzdělávací* pojednává o záměrném a cíleném působení jednotlivých institucí na rozvoj a formování osobnosti. Jsou zde obsažené všechny složky osobnosti – tělesná, psychická a sociální. *Funkce zdravotní*, která se zaměřuje na to, aby trávení volného času podporovalo zdravý duševní, tělesný i sociální vývoj člověka. Lze toho dosáhnout několika způsoby - upravením režimu dne na základě biorytmických a individuálních zvláštností jedince, dostatkem pohybu a zdravého stravování, dodržováním

zásad bezpečnosti, pěstováním a upevňováním hygienických návyků. *Funkce preventivní* se týká prevence negativních a sociálně-patologických jevů, která probíhá zejména ve volnočasových zařízeních (Hájek, Hofbauer, & Pávková, 2008).

Z těchto kategorií potom čerpají různí autoři, například Opaschowski, který se zabýval podrobnějším zkoumáním funkcí volného času (Janiš, 2009).

Opaschowski dělí funkce volného času následovně (Knotová, 2011):

Funkce kompenzační, ve které můžeme své negativní pocity či úspěchy v práci vykompenzovat ve svém volném čase, v soukromí, kdy děláme to, co nás baví, co nám jde a co umíme. Ve svém volném čase můžeme vypustit „páru“ a „vybít“ své negativní pocity.

Funkce komunikační, ve které se v rámci svého volného času učíme mluvit s lidmi v rámci různých úrovních. Počínaje v rodinném kruhu či domovech, kde probíhá prvotní sociální učení, ve kterém se učíme identifikace, nápodoby sociálních rolí a sociálnímu zpevňování vazeb.

Funkce regenerace, díky které dochází k odpočinku a odlehčení od ostatních činností. Dodává nám dostatek sil k obnovení fyzických a psychických sil, které díky spánku a odpočinku denně obnovujeme.

Funkce rekreační, která slouží k uvolnění fyzických a psychických sil.

Funkce kontemplační, tuto funkci popisuje jako ztišení sebe sama, ve kterém se uzavíráme v sobě samém, ale přitom jsme otevřeni světu. Uzavíráme se do svého vlastního duševního chrámu.

Funkce vzdělání a poznávání nového, ve které jde o získání nových znalostí a poznatků, poznání života lidí a nových míst či světů, možnost dotýkat se historie i současnosti zároveň.

Funkce kultivační, v níž dochází na základě nových prožitků, zážitků, vědomostí, znalostí a zkušeností ke zdokonalování sebe sama, k osobnostnímu rozvoji. Filozofické hledisko na tuto funkci nahlíží jako na „přesah sebe sama“.

Dále také Šerák (2009) inspirovaný Hradečnou, který rozdělil funkce na tři obecně přijímané funkce volného času. Funkce zábavy, funkce odpočinku a funkce vlastního rozvoje osobnosti.

Funkce zábavy závisí na uspokojování osobních potřeb, ve které se jedinec osvobodí od nudy. V psychologickém slovníku můžeme nalézt definici nudy jako duševní stav, který může být podmíněný monotónností podnětů, jehož projevem je omrzelost a pocity nespokojenosti, nezajímavosti, vynucenou pasivitou, pocitem zbytečnosti, ztraceným časem, oslabením pozornosti, pocity únavy a depresivními náladami (Hartl & Hartlová, 2009). *Ve funkci odpočinku* dochází k tělesné i duševní rekreaci a slouží k načerpání nových sil. *Funkce vlastního rozvoje osobnosti člověka* osvobozuje jedince od automatismu (Šerák, 2009). Výše uvedené dělení kritizuje Vážanský, považuje je za triviální, jelikož neposkytuje komplexní představu o všech možnostech prožívání volného času, které skutečně nabízí. (Knotová, 2011)

V názorech na funkce volného času se autoři neshodují. Kaplan (in Vážanský, 1994, str. 14) zastává názor, že volnočasové aktivity mají především přispívat k rozvoji jedince, k jeho uvědomění si vlastní individuality. Měly by být jedinci i společnosti prospěšné, měly by v jedinci podněcovat tvůrčí síly a neměly by umožňovat negativní zážitky. Oproti tomu Havighurst (in Vážanský, 1994, str. 13) upřednostňuje názor, že volný čas se

stará o účast v sociálním životě jedince, umožňovat jedinci volbu ohledně jeho tvůrčího vyjádření a poskytovat mu možnosti k zájmovému prožívání. Dodržovat rutinní a pravidelné utváření životních činností jedince a zároveň být zdrojem respektování ostatních a úctě i sobě samému.

Vážanský (1994) na základě zjištění Opaschowkého vychází se svými zjištěními a oba tyto přístupy autorů (Kaplan a Havighurst) doplnil o všeobecně známé funkce volného času. *Odpočinek a rekreace*, ve kterých nezáleží na individuálních rozdílech či dispozičních omezení mezi jedinci a jejich možnostech odpočinkového a rekreačního stylu života, jsou to volnočasové formy chování. *Kompenzace jednostranných zátěží*, ve kterých dochází ke kompenzaci z pracovního procesu či všedního dne. *Informace a orientace – vzdělání*, vytvářejí prostor i pro svobodnou propagaci volného času (Vážanský, 1994).

Dumazedier (in Knotová, 2011, str. 33) definoval tři funkce volného času, které se vzájemně prolínají a existují střídavě ve všech činnostech lidí. *Funkce odpočinku*, ve které slouží volný čas k zotavení a reprodukci sil. *Funkce rozptýlení*, ve které je volný čas určen pro zábavu. *Funkce rozvoje*, která podporuje u jedince osobnostní rozvoj, pomocí činností vykonávajících v kulturních a společenských sdruženích.

Vznikem východiska pro mou empirickou část je definice funkce volného času od Hofbauera, který vymezuje funkce volného času na kompenzační a oddychové, které plní volnočasové a zájmové aktivity s ohledem na pracovní sféru jedince. Volnočasové aktivity umožňují rozvíjet profesní ambice jedince i demokratické občanství, spoluzodpovědnost za stav rodiny, školy, obce či státu nebo světa (Hofbauer, 2010). E. Weber přikládá volnému času minimálně tři hlavní funkce: regenerační, která slouží k obnově sil; kompenzační, která umožňuje odproštění od jednostranné práce; a vlastní

orientace života, nabízející prostor k hledání a nálezání smyslu života (in Kaplánek, 2011).

Ačkoliv se výše zmínění autoři v definování funkcí volného času neshodují, jsou si v mnohých ohledech podobní, proto uvedu i členění funkcí podle Rojka, který se od tradičního dělení funkcí výrazně odlišuje. V jeho vymezení funkcí má volný čas čtyři funkce. *Manipulativní funkce*, v níž je volný čas prostředkem sociální stratifikace. *Identitní funkce*, zde má volný čas úlohu sociální exkluze či inkluze. *Regulativní funkce*, ve které volný čas usměrňuje životní styl a životní způsob a *mobilizační funkce*, ve které se vytváří prostor pro opozici vůči tlaku společnosti (Rojek in Knotová, 2011).

V této kapitole jsem uvedla různé vymezení funkcí volného času a ačkoliv se v definice autorů liší, některé prvky mají společné. Například Vážanský se shoduje s Opaschowským ve funkci kompenzační, rekreační a odpočinkové. Šerák s Dumazedierem mají společné funkce odpočinku a zábavy. Rojek jako jediný má odlišný názor na vymezení volného času, na volný čas nahlíží jiným pohledem než ostatní autoři.

Zastoupení individuálních volnočasových aktivit z hlediska časové a obsahové stránky je ovlivněno kvalitativními nebo kvantitativními aspekty volného času, ale nejen jimi, je zde i mnoho jiných faktorů, jimiž se zabývám v další kapitole.

1.5 Determinanty volného času

Z výše uvedených definic volného času vyplývá, že je to doba určená pro naši seberealizaci, čas, kdy si svobodně vybíráme své činnosti a které nám dodávají pocit uspokojení, musíme si uvědomit, že na konečnou podobu toho, jak trávíme volný čas a jak si vybíráme některé volnočasové aktivity, má vliv mnoho dalších činitelů. (Šerák, 2009)

Pohled na volný čas se mění a nabývá významu s ohledem na postupné dospívání jedince, který si v průběhu let vyhraňuje své zájmy. To, jak volný čas prožíváme, záleží mnohdy na zaměření a typu individua, na formě výchovy (školní, mimoškolní, rodinné). V rodinné formě výchovy, získáváme osvojené hodnoty a vzory chování, které jsme získali především v dětství, ačkoliv se rozvíjí v celém průběhu života a navazují na školní formu výchovy a mimoškolní formu výchovy (Šerák, 2009, str. 37). Důležitým a neodmyslitelným prvkem, který má vliv na způsob, jakým trávíme svůj volný čas, je faktor blahobytu. Proto se v podmínkách bohatých společností rozvíjí náplň volného času diferencovaněji. Dalšími faktory ovlivňujícími podobu volného času, jsou jevy ekonomické, sociální a politické, například krize v regionu nebo nezaměstnanost (Šerák, 2009).

Volný čas ovlivňují činitele, které obecně můžeme zařadit do dvou kategorií, vnitřní a vnější. Do kategorie vnitřní spadá osobní svobodná volba jedince a do vnější kategorie patří činitele působící na nás z vnějška, jako je naše rodina, škola, naši vrstevníci, partneři či kolegové, masmédiá a kulturní či společenské dění. V průběhu našeho života dochází ke změnám vlivu těchto kategorií. Výrazný vliv vnějších činitelů se přesouvá na vnitřní činitele (Spousta in Čech, 2007). Jak dokazuje přiložená Tabulka 2.

Tabulka 2 Činitelé ovlivňující způsob trávení volného času (Spousta in Čech, 2007, str. 49)

Životní etapy	1.	2.	3.	4.	5.
	Dětství, předškolní věk	Školní věk, puberta	Adolescence	Dospělost	Důchodový věk, stáří
Dominantní rys	Submisivita	Hledání	Objevování inspirace	Tvořivost	Vyrovnaní inkluze
Činitelé ovlivňující způsob trávení volného času					

Legenda: Činitelé vnitřní Činitelé vnější

Na volný čas působí několik činitelů, mezi nejdůležitější patří faktory osobnosti. S ohledem na volný čas jsou limitujícími faktory věk, pohlaví, fyzická a duševní kondice, zdravotní stav, sociální skupina, profesionální ukotvení, bydliště, vzdělání. Dané faktory proto níže více rozvedu.

- **Věk**, který je rozhodně nejdůležitějším z faktorů ovlivňující trávení volného času.
 - V předškolním věku dítě ještě nedokáže rozlišit hru od povinností, veškeré aktivity v tomto věku jsou rozděleny na stav bdění a spánek.
 - Ve školním věku už dítě umí rozlišit hranice mezi povinností, které se vážou převážně se školou – úkoly, referáty apod. a aktivity trávené ve volném čase.
 - U adolescentů a převážně v jejich duševní pubertě je typická změna zájmového zaměření způsobena z větší části vlivem vrstevnických skupin, ve kterých se jedinec nachází nebo jeho osobní dispozicí a vlohy (Spousta, 1994). Přibližně v 17 letech se u jedince plně rozvine frekvence aktivit, dochází k postupnému utváření specificky kulturně-společenského zaměření jedince a vytváří si svůj životní styl.

- S přibývajícím věkem přicházejí další povinnosti, převážně rodinné a pracovní, s nimiž dochází k poklesu možností volnočasových aktivit (Šerák, 2009).
- **Pohlaví**, ve kterém můžeme také zpozorovat rozdílné způsoby trávení volnočasových aktivit.
 - U žen se většinou setkáváme s tvrzeními, že mají málo volného času, jelikož se starají o chod domácnosti a děti, a proto nemají čas na své zájmy.
 - V důchodovém věku a zejména v době trávené na penzi jsou ženy více zaměřené na sociální kontakt a pomáhají si navzájem, oproti tomu muži svůj odchod do penze snášejí hůře (Spousta, 1996a).
- **Zdravotní stav a fyzická kondice** se řadí mezi hlavní limitující faktory při volbě povolání a případné úspěchy v kariéře, ale má také vliv na to, jak jedinec zaplní svůj volný čas.
 - U žen i mužů se jedná o dvoupólovou fyzickou kondici. Jeden pól tvoří lidé, kteří na svou fyzickou kondici moc nedbají a mnohdy nedbají ani o svůj zdravotní stav a na opačné straně pólu najdeme špičkové sportovce, jenž si zakládají na správném životním stylu (Spousta, 1994).
 - Nezáleží vždy jen na genetických dispozicích jedince, důležité jsou zde i možnosti a snaha jedince ovlivňovat způsob trávení svého času.
- **Psychická kondice** se váže na kondici fyzickou a na zdravotní stav jedince, je určována výší inteligencí, temperamentem a stupněm aktivity jedince podmiňující snahovou složku osobnosti.
 - Rozhoduje do značné míry společně s tělesnou výbavou o životním stylu jedince.
 - Duševní zdraví bývá považováno za jeden z nejcennějších statků člověka (Spousta, 1994).

- Každá **sociální skupina**, ve které se jedinec nachází, vlastní určitý systém norem a hodnot, které určují naplnění disponibilní doby.
 - Pravděpodobně nejvýznamnější sociální skupinou je rodina a její působení na jedince.
 - Rodiče většinou vedou své děti k určitým možnostem, kterými mohou děti využít svůj volný čas. Následně také rozlišují hodnotné a žádoucí aktivity od nežádoucích aktivit (Šerák, 2009).
 - Správným vedením k volnému času jedince bychom měli začít už od nejranějšího věku a pokračovat v něm a podporovat ho v průběhu celého života jedince.
- **Profesionální zakotvení**, má také veliký vliv na výběr volnočasových aktivit jedince.
 - Fyzická a psychická náročnost práce má jednoznačně vliv na to, jak jedinec tráví svůj volný čas a jakým volnočasovým aktivitám dává přednost.
 - Manuální práce vyžaduje většinou větší fyzickou zdatnost, a proto jedinci vykonávající manuální práce upřednostňují takové volnočasové aktivity, které jim dopřávají možnost načerpání fyzických sil. Oproti tomu jedinci vykonávající spíše psychicky náročné práce povětšinou upřednostňují aktivity, ve kterých můžou „vybít“ svou nashromážděnou fyzickou sílu (Spousta, 1994).
- **Vzdělání** a jeho vliv na skladbu a prožívání činností ve volném čase zastává významné místo v životě jedince, neboť pro něho může být projevem jeho životního stylu.
 - Šerák (2009, str. 40) popisuje vliv vzdělání na volný čas následovně *„Vzdělaní lidé jsou více zaměřeni na všestranný rozvoj, chápou nutnost pracovat na svém osobnostním rozvoji, mají bohatší a vyspělejší zájmy a potřeby, lépe se orientují v nabídce.“*

- **Bydliště** a jeho význam se z hlediska volného času pod vlivem sociálních a demografických změn se zbagatelizovalo, ačkoliv má stále vliv.
- Většina obyvatel vesnic tráví svůj volný čas podobně, nehledě na jejich věk, profesi či vzdělání. Na vesnicích nebývají tak časté společensko-kulturní akce, ale můžeme zde nalézt výrazněji větší smysl pro kolektivní život.
- Obyvatelé měst tráví svůj volný čas jinak než obyvatelé vesnic. Víkendové aktivity tráví obyvatelé měst různorodě, nabídka společensko-kulturních akcí zde bývá podstatně širší, organizátoři se snaží oslovovat potencionální zájemce o dané akce (Šerák, 2009).

1.6 Práce a volný čas

V utváření člověka a lidstva měla práce vždy patřičné a podstatné místo. Výrazně ovlivňovala biologické, psychické a sociální zdraví člověka. V pozitivním i negativním smyslu. Lidé se už dávno zajímali o práci a jejím prostřednictvím se formovali ve všech svých vývojových dimenzích života. Čas dělili na čas nutný, povinný pro práci nebo studium a čas volný (Spousta, 1996a). Práci stráví jedinec podstatnou část svého života, za kterou mu náleží finanční odměna. Z hlediska duševního a fyzického zdraví má práce pro člověka bytostný význam a určuje jedinci místo ve společnosti. Dnešní člověk by bez práce nebyl tam, kde teď je a čím je (Schraggeová, 2011).

Dohnalová a Malina (2006) definují práci jako účelnou lidskou činnost, kterou jedinec vykonává s určitým úsilím, slouží hlavně k zajištění obživy nebo i případně k uspokojování psychických potřeb jedince. Zemánek (2010) práci definuje jako jeden ze tří faktorů, vyjma kapitálu a přírodních zdrojů (nerostné suroviny, půdy, moře, řeky), které nezbytně potřebujeme pro výrobu zboží a služeb. Manželé Hartlovi (2009) definovali práci jako činnosti

duševní a tělesnou, které jsou zaměřené na výdělek, obživu a uspokojení potřeb. Ačkoliv práci můžeme spojit se mzdou, nesmíme opomíjet identitu, kterou udává lidem. Díky práci můžeme definovat sami sebe i ostatní lidi kolem nás (Calhoun, 1994). Schraggeová (2011) uvádí, že práce přináší kromě mzdy také možnosti, jak zvýšit svůj sociální status a osobní růst. Armstrong (2007) zastává názor, že pracujeme nejen z důvodu samotné spokojenosti, že děláme něco přínosného, ale také pro příležitosti využívat a rozvíjet své schopnosti, dále také pro dosažení pocitu úspěchu z dobře vykonané práce a uznání okolí a našeho zařazení do společnosti.

Základní aktivitou k rozvoji a udržení sociálních skupin byla vždy práce. Z čistě biologické závislosti lidí na práci se vytvořily vazby sociální a psychické. Díky práci se trh mohl rozrůstat a mohlo vznikat mnoho různých povolání.

Buchtová (2002) uvádí, že důležitým mezníkem pro vztah mezi prací a člověkem byl vznik zemědělství, kdy došlo k zásadním změnám ve způsobu života. U jedinců se vytvořila silná kladná vazba na práci, vznikla nová sociokulturní závislost, která v lidech posílila příjemné a kladné pocity. Tyto prožitky jsou pro člověka kompenzací za námahu a vynaložené úsilí při práci a psychickou odměnou. Vznikla a následně se v člověku upevnila nová společenská potřeba či povinnost pracovat. Práce je součástí lidské přirozenosti, nemůžeme ji tedy brát jenom jako výsledek výchovy a vlivu rodiny a sociokulturního prostředí kolem nás. Kromě všech fyziologických potřeb má člověk i naléhavou potřebu účelové aktivity, potřebu práce, kterou spojuje s námahou, hrou i poznáváním. Buchtová (2002) dále uvádí, že ať už duševní či fyzická práce na nás zřejmě působí jako droga. Droga, která sice může organismus člověka přetížit, ale také může zajistit jeho dočasnou rovnováhu v celkové nerovnováze.

1.7 Volný čas a jeho význam v životě člověka

Volný čas je svobodnou volbou člověka, má hodnotu pouze tehdy, může-li jej jedinec využít ke svému prospěchu a osobním kvalitám.

Dětem udávají volný čas ti, kteří se o ně starají z hlediska materiálního a pečují o ně i z hlediska duchovního. To, jak budou děti trávit svůj volný čas, zda hrou či jinou aktivitou, a s čím a jak si budou hrát, jim převážně u těch nejmenších udávají rodiče, či osoby, které o ně pečují. Řehořková (in Spousta, 1996, str. 12) uvádí, že „*Volný čas nabývá na významu u jedince s jeho dospíváním, s vyhraňováním jeho potřeb a zájmů. V adolescenci a dospělosti již jedinec zpravidla umí nakládat s volným časem z pohledu svých aspirací.*“ Volný čas by měl zastávat určitou kvalitu v životě jedince, a to podle toho, jakým způsobem je jedinec schopen se svým časem nakládat a využít ho (Pieper, 1992).

Volný čas, který je oproštěn od povinností a je určený jenom jako čas sám pro sebe a můžeme jej strávit podle svých představ, potřebuje každý člověk. Jelikož „*Volný čas slouží nejen k odpočinku a rekreaci, ale lidé chtějí zábavu a prožitky, mají i potřebu seberealizace v dalším vzdělávání...*“ (Němec, 2002, str. 15).

Lidské činnosti se dělí do tří základních kategorií – hra, učení a práce. Ačkoliv ze sociologického hlediska můžeme činnosti rozdělit na činnosti času pracovního, činnosti času vázaného, činnosti času polovázaného, činnosti času volného (Knotová, 2011). Pro tuto práci je hlavně důležitý čas pracovní a čas volný. Jelikož spolu oba časy souvisejí či na sebe navazují a v rámci hlavního cíle práce zjišťují, popisují a zhodnocují propojení pracovního a osobního života s volným časem. Ačkoliv spolu oba časy úzce souvisejí či na sebe navazují, bere se volný čas, jako doba po skončení pracovních povinností. I v pracovní době existuje volný čas – přestávky. Ty jsou to pro nás chvílemi volna, ale ne časem volna se správným významem. Tento volný čas v pracovní

době je určen k odreagování od práce kvůli následně navazující práci. Smyslem volného času v podobě přestávek je, aby jedinec při práci zůstal člověkem, aby si rozuměl a realizoval se jako bytost, nikoli aby pracoval déle. Volný čas hraje velkou roli s ohledem na naše duševní i fyzické zdraví (Pieper, 1992). Pracovní čas je následně určený pro práci a pracovní povinnosti.

Volný čas má pro každého z nás vlastní hodnotu, proto bychom si ho měli vážit, a přitom se nebát ho plnohodnotně využívat.

2 Empirická část

2.1 Cíl a specifické cíle výzkumu

Hlavním cílem mého výzkumu v empirické části práce bylo zjistit, popsat a zhodnotit, propojení pracovního a osobního života s volným časem u pracujících na Frýdeckomístecku.

S ohledem na cíl mé práce jsem si stanovila specifické cíle následovně:

1. Zjistit, popsat a zhodnotit význam a typ volnočasových aktivit u bezdětných pracujících a pracujících s dětmi na Frýdeckomístecku.
2. Zjistit, popsat a zhodnotit schopnost přizpůsobení volnočasových aktivit u pracujících na Frýdeckomístecku v případě, že pracují ve směnném provozu.
3. Zjistit, popsat a zhodnotit časový prostor na volnočasové aktivity u pracujících na Frýdeckomístecku se staršími dětmi a pracujících na Frýdeckomístecku s dětmi mladšími.

Výzkumné otázky jsou formulovány následovně:

1. Jakým volnočasovým aktivitám se věnují bezdětní pracující a pracující s dětmi na Frýdeckomístecku a jaký význam přiřkládají svému volnému času?
2. Jak jsou pracující na Frýdeckomístecku schopni přizpůsobit své volnočasové aktivity v případě, že pracují ve směnném provozu?
3. Mají na své volnočasové aktivity pracující na Frýdeckomístecku se staršími dětmi více času, nežli pracující na Frýdeckomístecku s dětmi mladšími?

K výzkumným otázkám se dále vztahují tři hypotézy:

1. Pracující s dětmi na Frýdeckomístecku navštěvují sportovní centra častěji nežli bezdětní pracující na Frýdeckomístecku.
2. Pro bezdětné pracující není důležitá vzdálenost sportovního centra od místa bydliště při výběru volnočasových aktivit.
3. Příspěvky na volnočasové aktivity od zaměstnavatele ovlivňují výběr volnočasových aktivit pracujících na Frýdeckomístecku, kteří pracují ve směnném provozu.

Pro hledání odpovědí na hlavní cíl práce, specifické cíle, výzkumné otázky a hypotézy jsem si vybrala v rámci výzkumného šetření kvantitativní metodologii. Konkrétněji se jedná o dotazník vlastní konstrukce, díky němuž jsem schopna oslovit více respondentů z Frýdeckomístecka, abych mohla mít srovnání v různých podskupinách potřebných k výzkumu.

2.2 Metodologie výzkumu

Pro mé výzkumné šetření jsem si vybrala kvantitativní výzkum. Kvantitativní výzkum se řadí mezi metody standardizovaného vědeckého výzkumu, jehož cílem je zobrazit jevy, které můžeme získat díky proměnných, které sestrojíme tak, aby nám umožnily změřit určité vlastnosti (Jeřábek, 1992).

Pro svou práci jsem si zvolila pravděpodobnostní stratifikovaný náhodný výběr. Při pravděpodobnostním stratifikovaném náhodném výběru je nejdůležitější si rozdělit základní soubor do podsouborů. Jeřábek (1992) tyto podsoubory nazývá straty. „*Strata jsou takové podmnožiny základního souboru, jejichž jednotky mají v rámci strata společnou vlastnost nebo více společných vlastností, a strata se mezi sebou liší zpravidla více než jejich jednotky uvnitř.*“ (Jeřábek, 1992, str. 45) Díky tomu můžeme lépe a přesněji určit přesnost měření. Vyvarujeme se také většímu podílu náhodnosti a zúží se

předpokládaný rozptyl mezi naměřenými hodnotami v rámci strat (Jeřábek, 1992). Použila jsem konkrétní metodu dotazníkového šetření, která je relativně rychlá a umožňuje především získání dat od většího počtu respondentů. Mezi další její výhody patří poměrně nízké náklady a malá časová náročnost. Ovšem mezi její největší nevýhody patří to, že neumožňuje dotázání se respondentů na jejich odpovědi, tím jsou jejich odpovědi omezené.

Své dotazníkové šetření jsem uskutečnila pomocí elektronického dotazníku vlastní konstrukce, který jsem si vytvořila pomocí webové aplikace Google Formulář. Dotazníkové šetření probíhalo od ledna 2020 do poloviny února 2020.

Při tvorbě dotazníku jsem si nejprve připravila osnovu, ve které jsem si vypsala hlavní cíl výzkumu, specifické cíle výzkumu, výzkumné otázky a hypotézy. Následně jsem tvořila otázky tak, abych si na ně z daných odpovědí respondentů dokázala odpovědět. Posléze jsem formulovala dotazník a vytvořila úvodní informace o dotazníkovém šetření pro respondenty. Před samotným zveřejněním dotazníku na internet jsem ve svém okolí udělala pilotáž, abych si ověřila, zda jsou mé otázky jasné a srozumitelné pro respondenty. Oslovila jsem v rámci pilotáže 20 respondentů – své přátele z Frýdeckomístecka, své kolegy z práce, kteří bydlí ve Frýdku-Místku a jeho okolí a svou rodinu, která rovněž bydlí ve Frýdku-Místku. Po pilotáži jsem upravovala instrukce k dotazníku, doplnila pracovní odvětví u otázky číslo 1. Doplnila volnočasové aktivity ve otázce 12 a přidala benefity u otázky číslo 16. Po úpravách z pilotáže jsem výsledný dotazník vyvěsila na sociální síť Facebook do skupiny Frýdek-Místek, která je určena všem občanům Frýdku-Místku a jeho okolí.

Dotazník vlastní konstrukce (viz Příloha číslo 1) se skládá z 26 otázek. Z nichž je 22 otázek uzavřených a u 2 otázek respondenti mohli vybrat více

možností a 3 polouzavřené, ve kterých měli respondenti prostor dopsat svou odpověď, pokud nebyla v nabízených odpovědích a u jedné otázky měli respondenti možnost označit více odpovědí a 1 škálovací otázka, ve které se měli respondenti zamyslet a rozhodnout, jak často se aktivitám věnují. Výsledné odpovědi respondentů jsem pak rozdělila na základě specifických cílů, výzkumných otázek a hypotéz do podskupin:

- pracující s dětmi versus pracující bez dětí
- pracující v jednosměnném provozu versus pracující ve směnném provozu versus pracující s flexibilní pracovní dobou
- pracující s dětmi mladšími versus pracující s dětmi staršími

Odpovědi v podskupinách jsem posléze mezi sebou analyzovala, abych si pak pomocí nich mohla odpovědět na specifické cíle, výzkumné otázky a potvrdit či vyvrátit své hypotézy.

2.3 Výběr vzorku

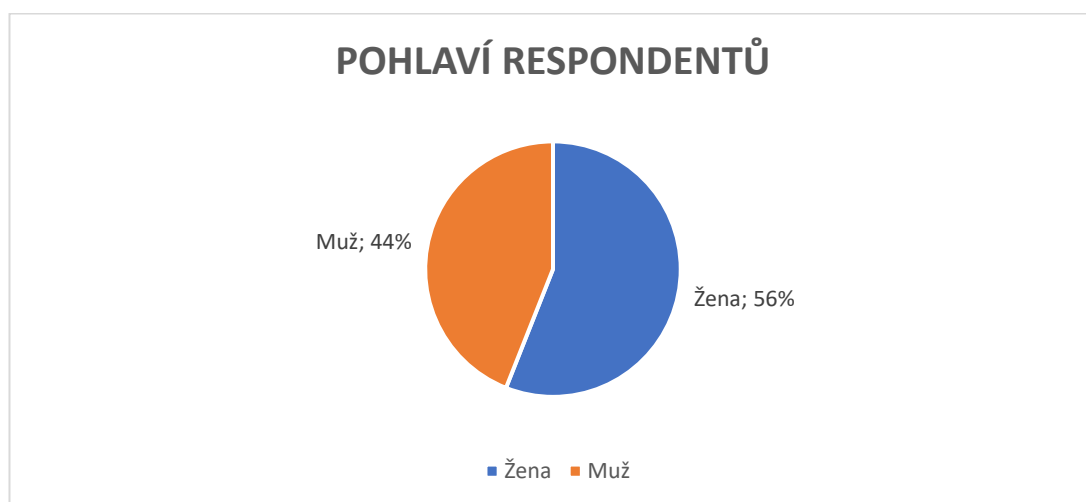
Výběr vzorku probíhal pomocí elektronického dotazníku vlastní konstrukce vytvořeného přes webovou aplikaci Google Formulář, který byl umístěn na sociální síť Facebook od ledna 2020 do poloviny února 2020. Možnost elektronického dotazníku jsem si zvolila proto, že jsem potřebovala oslovit co nejvíce respondentů na Frýdeckomístecku a na již konkrétní skupině vytvořené na sociální síti Facebook, která je určena občanům Frýdku–Místku je přes 8 000 členů. Měla jsem díky tomu jistotu, že v dotazníkovém šetření bude zastoupeno více respondentů s odlišnými názory, pracovním odvětvím a různých věkových skupin, ačkoliv v mém dotazníku se objevili i 4 respondenti, kteří nebydlí na Frýdeckomístecku. Dotazník mi vyplnilo 212 respondentů, přičemž 12 z nich jsem musela vyřadit kvůli tomu, že nesplňovali podmínky mých stanovených kritérií – invalidní důchodci, dlouhodobá nemocenská, nelogicky navazující odpovědi apod. Dotazník se

týkal pouze aktivních pracujících na Frýdeckomístecku nad 18 let, kteří nejsou na dlouhodobé nemocenské či mateřské dovolené a bydlí na Frýdeckomístecku. S ohledem na etiku výzkumu byl dotazník anonymní a dobrovolný. Respondenty jsem obeznámila s účelem výzkumu.

Z 200 respondentů jsem výsledný základní vzorek zúžila na 100 respondentů pomocí stratifikovaného náhodného výběru, kde jsem si vždy vybrala každého druhého respondenta z vyhodnocených dat, které jsem měla synchronizované v programu Excel. Data z dotazníkového šetření jsem posléze vyhodnocovala pomocí statistického softwaru, který se jmenuje PSPP. Tento program je vhodný pro statistické zpracování dat a je volně přístupný ke stažení na internetu.

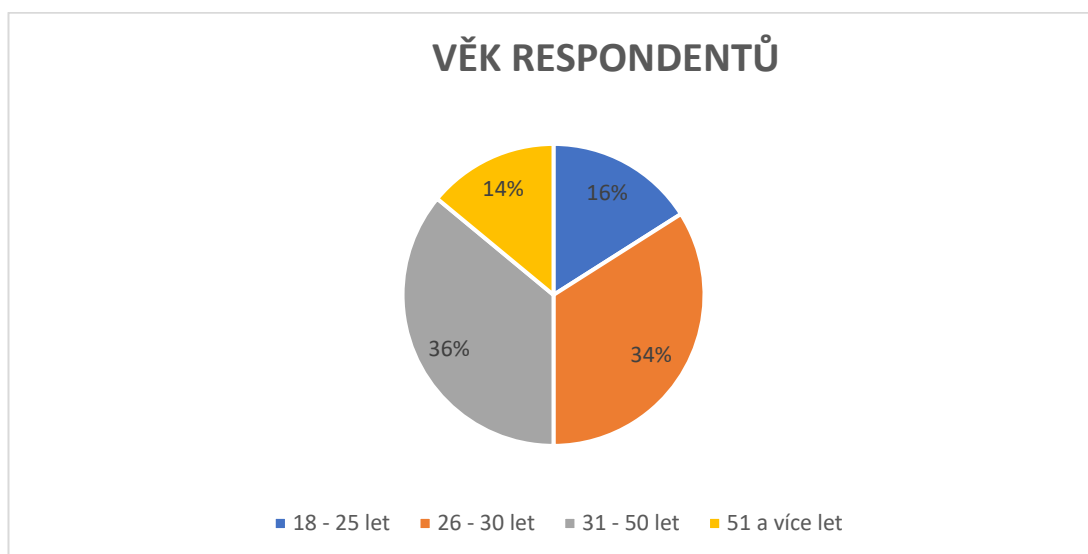
V dotazníkovém šetření (viz Příloha číslo 1) jsou zastoupeny 4 otázky na identifikaci respondentů, abych si ověřila kritéria.

- Pohlaví respondentů – otázka číslo 25
- Věk respondentů – otázka číslo 26
- Bydliště respondentů – otázka číslo 24
- Pracovní odvětví, ve kterém respondenti pracují – otázka číslo 1

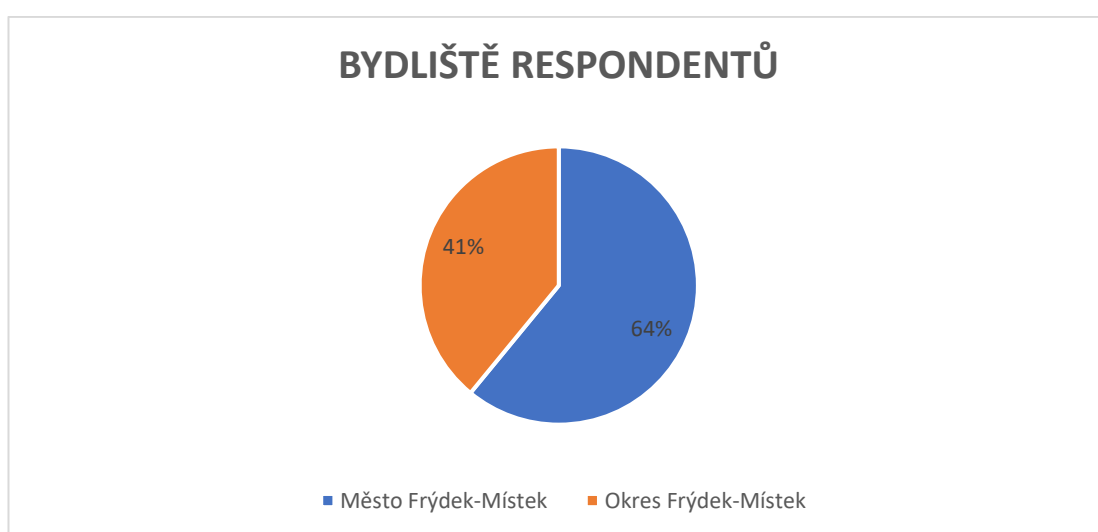
Graf 1 Otázka číslo 25 – Jaké je Vaše pohlaví?

V dotazníkovém šetření z hlediska základního vzorku byly ženy zastoupeny větším podílem 56 % a muži byli zastoupeni z 44 %.

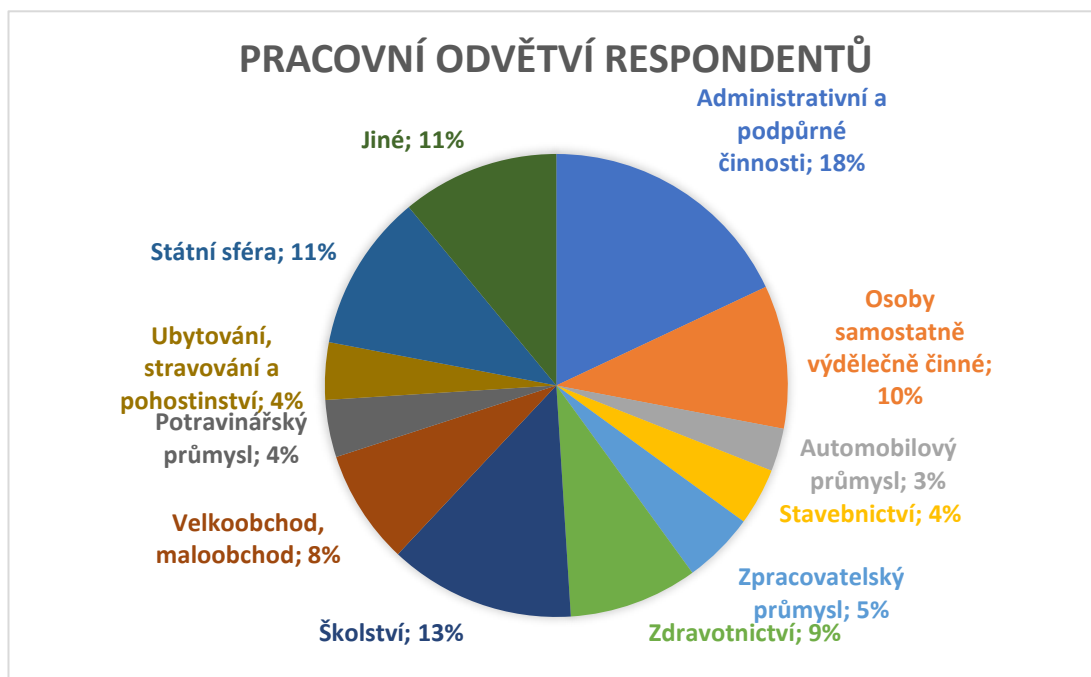
Graf 2 Otázka číslo 26 – Kolik Vám je let?

Největším věkovým rozmezím respondentů byli zastoupeni respondenti ve věku 31 – 50 let 36 %, hned za nimi byli zastoupeni respondenti ve věku mezi 26 – 30 lety. Respondenti ve věku 18 – 25 let byli zastoupeni v základním vzorku 16 % a nejmenší zastoupení měli respondenti nad 51 let 14 %.

Graf 3 Otázka číslo 24 – Bydliště

Nejvíce respondentů v mém dotazníkovém šetření bylo přímo z města Frýdek-Místek 64 %. Respondentů, kteří bydlí v okrese Frýdku-Místku bylo 41 %.

Graf 4 Otázka číslo 1 – V jakém pracovním odvětví pracujete?

Pomocí této otázky jsem zjišťovala, v jakém pracovním odvětví pracují respondenti. Zjišťovala jsem, jaké pracovní odvětví budou v mém dotazníkovém šetření nejčastěji zastoupena s ohledem na práci ve směnném provozu. Respondenti v mém dotazníkovém šetření nejčastěji pracující v odvětví vykonávající administrativní a podpůrné činnosti 18 %. Respondenti pracující ve školství byli zastoupeni 13 %. Státní sféra je zastoupena 11 %. Osoby samostatně výdělečně činné tvoří 10 % základního vzorku. Respondentů pracujících ve zdravotnictví je 9 %. Respondentů vykonávajících práci ve velkoobchodě a maloobchodě je 8 %. Zpracovatelský průmysl je zastoupen 5 %, automobilový průmysl 3 % a potravinářský průmysl 4 %. Rovněž je 4 % tvořeno odvětví zabývající se ubytováním, stravováním a pohostinstvím a stavebnictví. Tato otázka byla polouzavřená

a respondenti měli možnost doplnit jiné pracovní odvětví. Nejčastější odpovědi byly sociální služby 5 %, zemědělský průmysl 3 % a logistika 3 %. Kultura byla tvořena 2 % a zároveň i strojírenství 2 %. Letectví, marketing, floristika a textilní obor po 1 %.

2.4 Analýza výzkumu

V této části práce analyzuji své získaná data z dotazníkového šetření, které jsem vyhodnocovala pomocí statistického programu PSPP, ve kterém odpovídám na hlavní cíl své práce, jeho specifické cíle, výzkumné otázky a posléze potvrzuji a vyvracím své hypotézy.

2.4.1 Hlavní cíl práce

Cílem mé práce bylo zjistit, popsat a zhodnotit, propojení pracovního a osobního života s volným časem u pracujících na Frýdeckomístecku. Na cíl své práce jsem si odpověděla pomocí následující specifických cílů, výzkumných otázek a hypotéz.

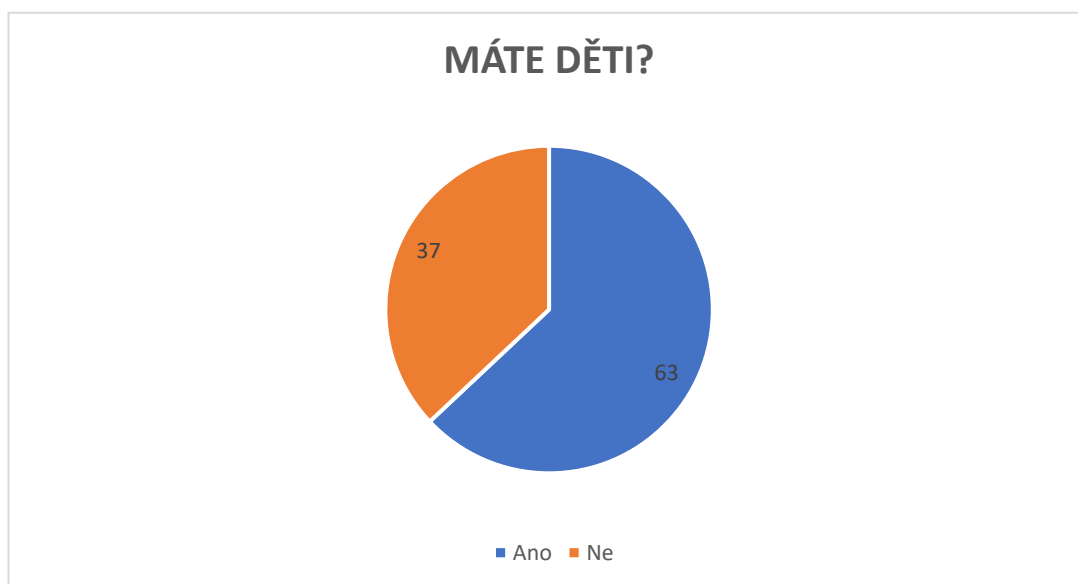
2.4.2 1. Specifický cíl

Na potvrzení prvního specifického cíle a výzkumné otázky jsem použila otázky z mého dotazníku (viz Příloha číslo 1):

- *Otázka číslo 5 – Máte děti?*
- *Otázka číslo 9 – Jak byste ohodnotila vliv volného času na Vás?*
- *Otázka číslo 12 – Máte čas určený sami pro sebe a své volnočasové aktivity?*
- *Otázka číslo 13 – Jak často se daným aktivitám věnujete?*

Abych mohla zjistit odpověď na svůj první specifický cíl a výzkumnou otázku, potřebovala jsem si prvně rozdělit základní vzorek na dvě podskupiny – bezdětní pracující a pracující s dětmi.

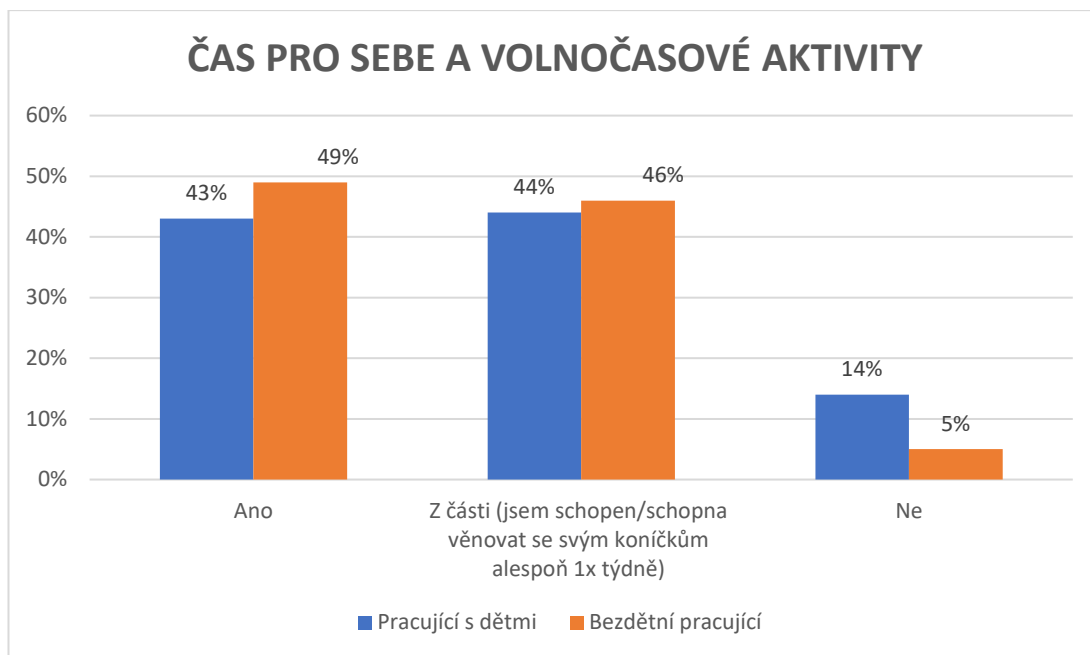
Dále jsem se zaměřila na odpovědi respondentů obou skupin na otázky z mého dotazníku. Otázky se týkaly toho, zda mají děti, jestli mají určený čas sami pro sebe a své volnočasové aktivity, jak by ohodnotili samotný vliv volného času na sebe samotné a jak často se daným aktivitám v dotazníku věnují.

Graf 5 Otázka číslo 5 – Máte děti?

Na otázku zdá máte děti mi odpovědělo ze 100 respondentů více jak polovina respondentů, že ano. Tedy 63 respondentů a 37 respondentů, že děti nemají. Vzhledem k etice výzkumu, jsem váhala nad položením otázky ohledně dětí, avšak tyto údaje, byly zcela rozhodující pro první specifický cíl. Hledala jsem odpověď, jak odlišné jsou volnočasové aktivity mezi bezdětnými pracujícími a pracujícími s dětmi ve stanovené oblasti.

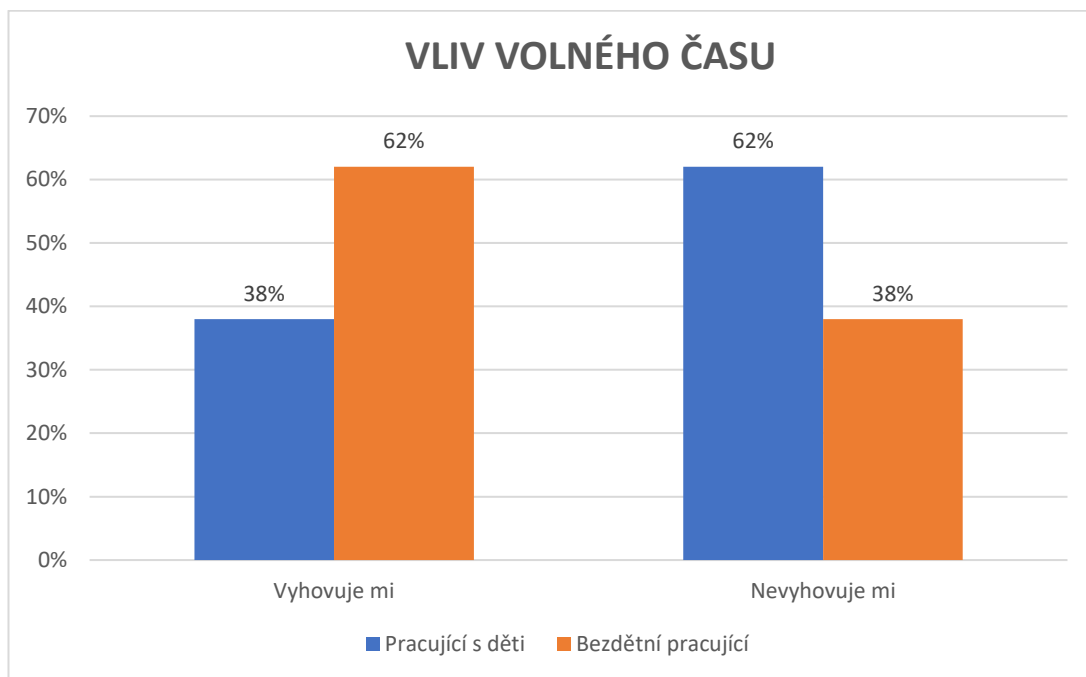
Posléze jsem se zaměřila na otázku číslo 12, zda mají respondenti určený čas sami pro sebe a své volnočasové aktivity. Kde jsem si již výsledně odpovědi porovnávala mezi oběma skupinami.

Graf 6 Otázka číslo 12 – Máte čas určený sami pro sebe a své volnočasové aktivity?

Z grafu vyplývá, že pracující s dětmi mají vyhrazený čas pro sebe a své volnočasové aktivity jen z části (jsou schopni se věnovat svým volnočasovým aktivitám alespoň 1x týdně) 44 %, oproti tomu skoro polovina 49 % bezdětných pracujících má pro sebe a své volnočasové aktivity jasně vyhrazený čas. Ačkoliv u pracujících s dětmi je odpověď ano pouze o 1 % nižší než odpověď z části. Může to být zapříčiněno věkem dětí respondentů, kde je nejčastěji uváděno věkové rozpětí dětí 15 a více let (viz Graf 32).

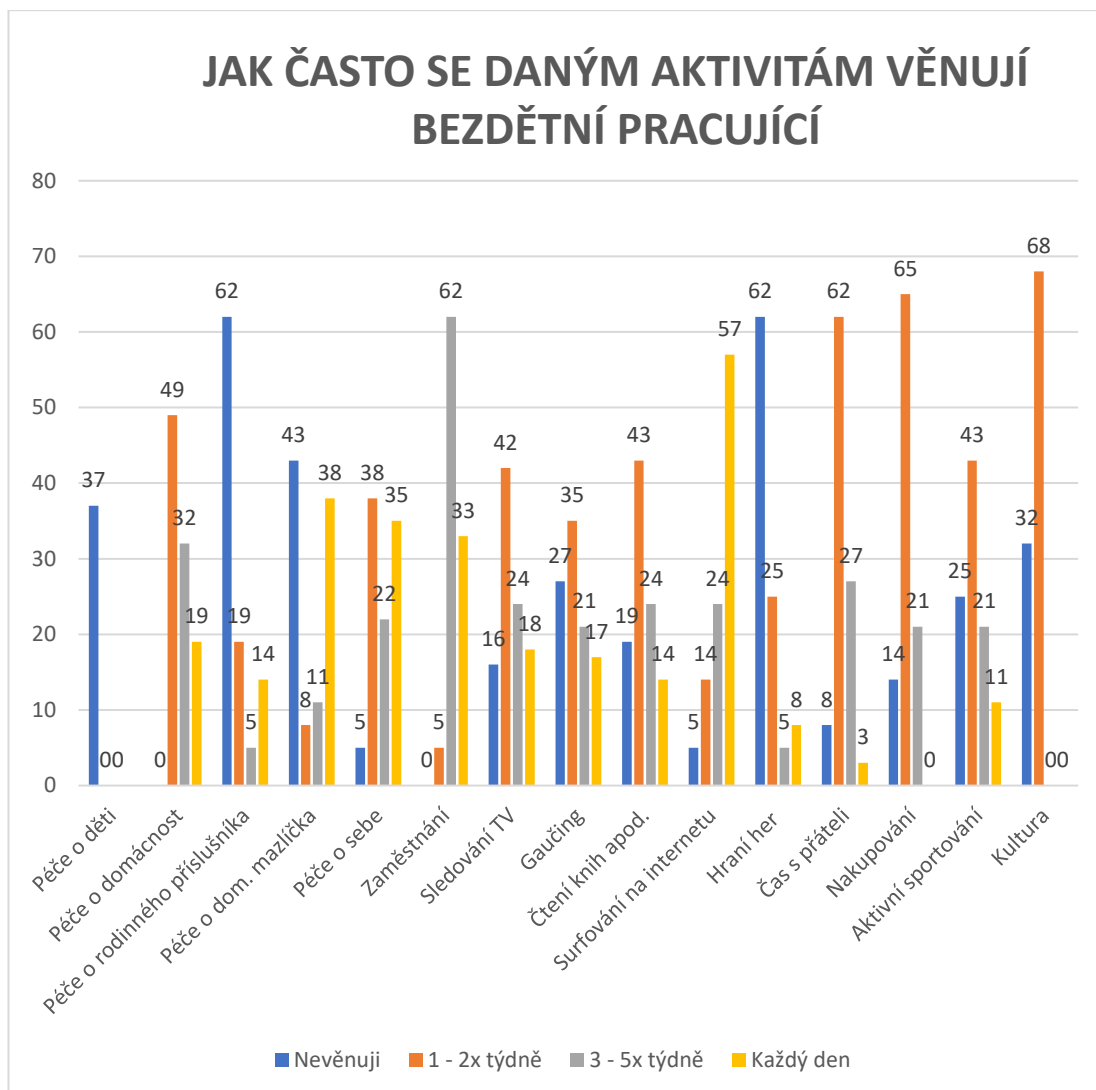
Následně jsem zjišťovala, jak dotazovaní respondenti vnímají vliv volného času na sebe.

Graf 7 Otázka číslo 9 – Jak byste ohodnotila vliv volného času na Vás?

Z grafu vyplývá, že bezdětní pracující jsou s vlivem volného času na sebe spokojeni a vyhovuje jim, což uvedlo 62 % respondentů. To samé se však nedá říct o pracujících s dětmi, kterým volný čas nevyhovuje, jak uvedlo 62 % respondentů.

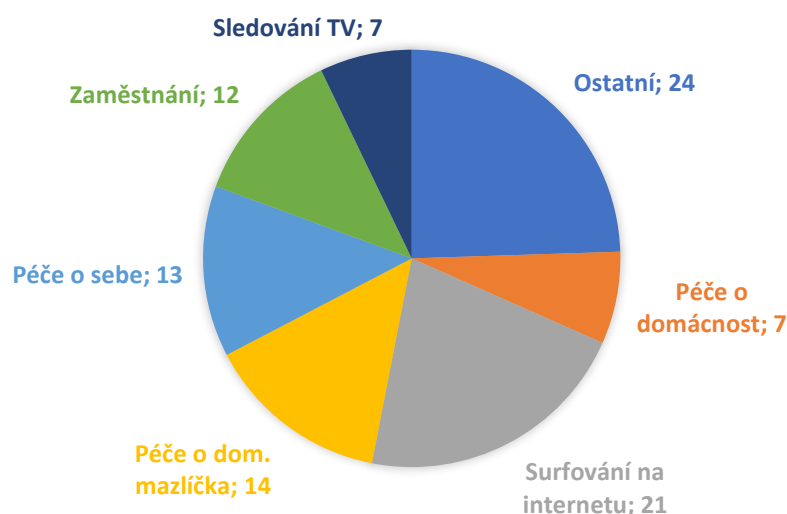
Dále jsem se zaměřila na otázku číslo 13 – *Jak často se daným aktivitám věnujete?* Ve které jsem zjišťovala, jak často jsou bezdětní pracující a pracující s dětmi schopni se věnovat daným aktivitám. V dotazníku jsem uvedla aktivity, které mi vyšly z pilotáže jako nejčastější aktivity, kterým se pracující na Frýdeckomístecku věnují. Aktivit bylo 13 a respondenti měli u daných aktivit možnost ze čtyř odpovědí – nevěnuji se, 1-2x týdně, 3-5x týdně, každý den.

Graf 8 Otázka číslo 13 – Jak často se daným aktivitám věnujete? [Bezdětní pracující]

Při vyhodnocování této otázky jsem se zaměřila převážně na ty aktivity, kterým se nejčastěji věnují bezdětní pracující v časových intervalech – každý den, 1-2x týdně, 3-5x týdně a kterým se nevěnují vůbec. Kvůli přehlednosti daných aktivit, kterým se respondenti v určených časových intervalech věnují, jsem na každý časový interval vytvořila vlastní graf (číslo 9, 10, 11, 12), ve kterém jsou nejčastější odpovědi znázorněny samostatně a odpovědi, které nebyly tak časté jsem sjednotila do kategorie ostatní.

VOLNOČASOVÉ AKTIVITY, KTERÉ PROVOZUJÍ KAŽDÝ DEN

Graf 9 Otázka číslo 13 – Jak často se daným aktivitám věnujete? Každý den [Bezdětní pracující]

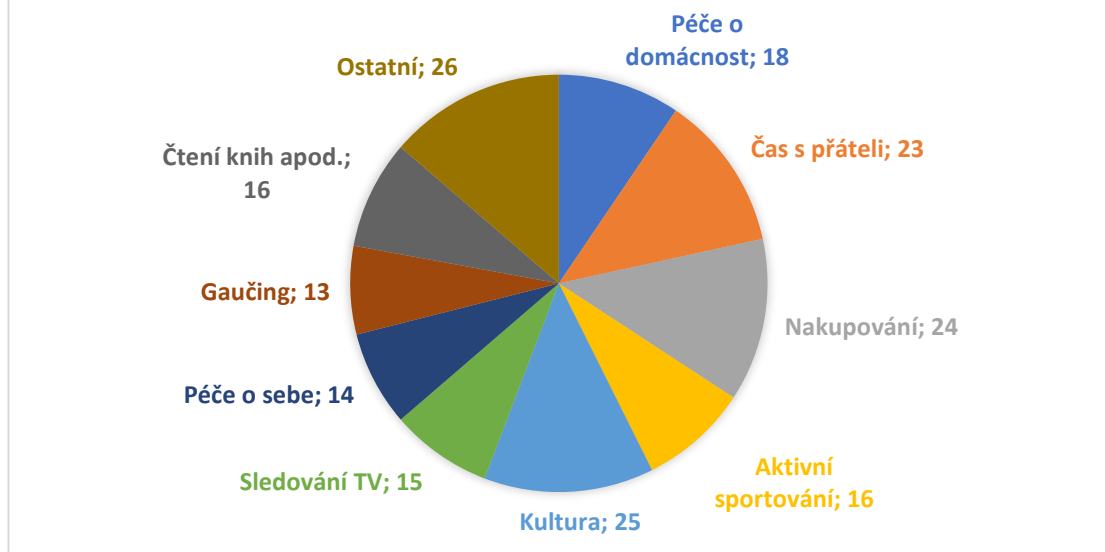
Z dotazníkového šetření vyšlo, že z 37 bezdětných pracujících, se každý den věnuje 21 respondentů surfování na internetu. Dále respondenti uváděli, že se nejvíce věnují péči o své domácí mazlíčky 14 odpovědí. Další častou volnočasovou aktivitou byla péče o sebe 13 odpovědí a zaměstnání 12 odpovědí. Péči o domácnost a sledování televize označilo nejčastěji 7 respondentů. V kategorii ostatní jsou zahrnuty ostatní odpovědi – gaučing 6 odpovědí, péče o rodinného příslušníka a čtení knih, časopisů, novin a článků 5 odpovědí, aktivní sportování 4 odpovědi, hraní počítačových her, herních konzolí apod. 3 odpovědi, a čas s přáteli 1 odpověď.

Graf 10 Otázka číslo 13 – Jak často se daným aktivitám věnujete? 3 - 5x týdně [Bezdětní pracující]

Mezi volnočasové aktivity, kterým se bezdětní pracující věnují 3-5x týdně se většinou řadí na první místo zaměstnání, které uvedlo 23 respondentů, péči o domácnost se věnuje 12 respondentů a s přáteli tráví čas 10 respondentů. Dalšími nejčastějšími volnočasovými aktivitami, kterým se věnují bezdětní pracující 3 – 5x týdně bylo surfování na internetu, sledování televize a čtení knih, novin, článků, časopisů, každou z těchto aktivit zvolilo 9 respondentů. Péči o sebe, aktivní sportování a nakupování vybralo 8 respondentů. Mezi ostatní volnočasové aktivity jsem zařadila odpovědi péče o domácího mazlíčka, kterou označili 4 respondenti, péče o rodinného příslušníka zvolili 2 respondenti a rovněž hraní počítačových her, herních konzolí apod. vybrali 2 respondenti.

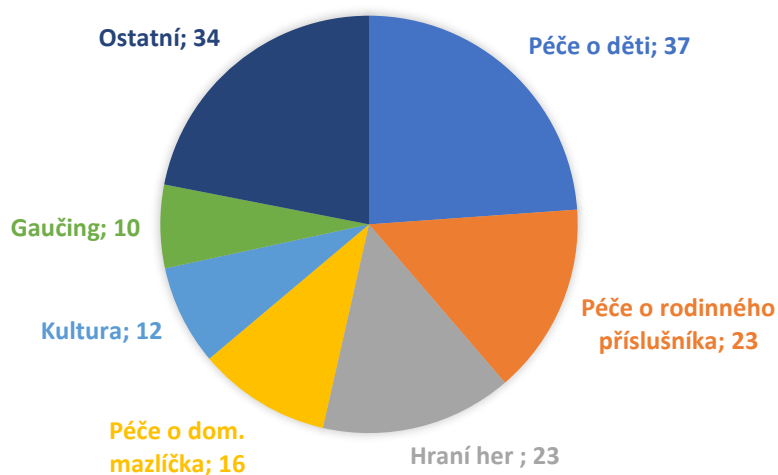
VOLNOČASOVÉ AKTIVITY, KTERÉ PROVOZUJÍ 1 - 2X TÝDNĚ

Graf 11 Otázka číslo 13 – Jak často se daným aktivitám věnujete? 1-22x týdně [Bezdětní pracující]

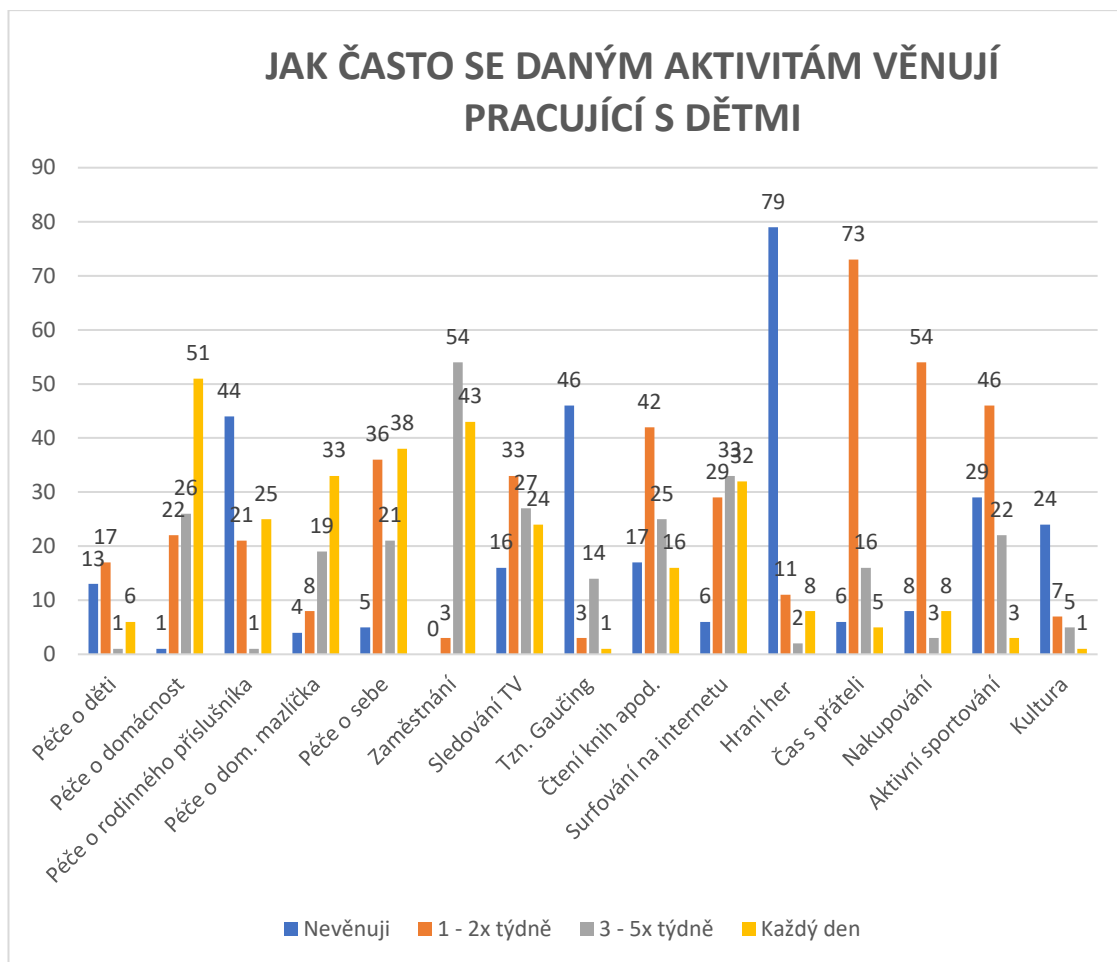
Když se podíváme na volnočasové aktivity, kterým se respondenti věnují 1-2x týdně, tak mezi nejčastější aktivity uváděli respondenti kulturu 25 odpovědí, nakupování uvedlo 24 respondentů a čas s přáteli 23 respondentů. O domácnost se 1-2x stará 18 respondentů. 16 respondentů označilo, že se 1-2x týdně věnuje aktivnímu sportování a čtením knih, novin, článků. Sledováním televize tráví 15 respondentů. Péči o sebe 14 respondentů a tzv. gaučing označilo 13 respondentů. Do kategorie ostatní jsem zařadila volnočasové aktivity hraní počítačových her, herních konzolí apod. označilo 9 respondentů. O rodinného příslušníka se stará 1-2x týdně 7 respondentů a o domácího mazlíčka 3 respondenti. Surfováním na internetu tráví čas 1-2x týdně 5 respondentů.

VOLNOČASOVÉ AKTIVITY, KTERÝM SE NEVĚNUJÍ

Graf 12 Otázka číslo 13 – Jak často se daným aktivitám věnujete? Nevěnuji se [Bezdětní pracující]

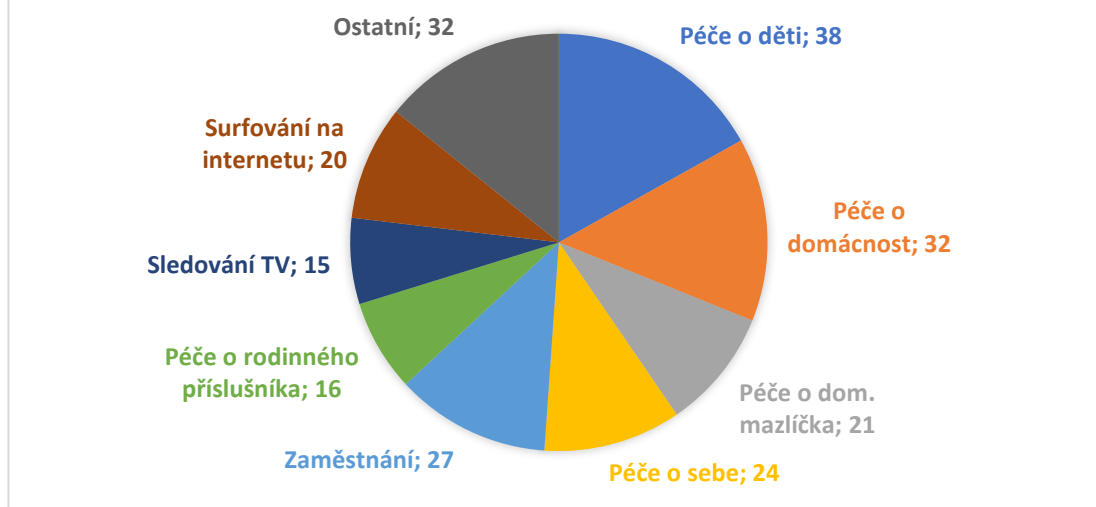
Opomeneme-li péči o děti 37 odpovědí, tak volnočasovým aktivitám, kterým se bezdětní pracující vůbec nevěnují je hraní her a péče o rodinného příslušníka 23 odpovědí. 16 respondentů se nevěnuje péči o domácího mazlíčka. Dále se pracující nevěnují kultuře 12 odpovědí a gaučing byl označen 10 respondenty. Do skupiny ostatní jsem zařadila aktivní sportování 9 odpovědí, čtení knih, časopisů, novin, článku apod. 7 odpovědí, sledování televize 6 odpovědí, nakupování 5 odpovědí. Žádný čas s přáteli netráví 3 respondenti a 2 respondenti se nevěnují péči o sebe samotné.

Graf 13 Otázka číslo 13 – Jak často se daným aktivitám věnujete? [Pracující s dětmi]

Stejně jako u vyhodnocování otázky číslo 5 – *Jak často se daným aktivitám věnujete?* U bezdětných pracujících, tak i pracujících s dětmi jsem se zaměřila hlavně na volnočasové aktivity, kterým se respondenti s dětmi nejčastěji věnují v časových intervalech – každý den, 1-2x týdně, 3-5x týdně a kterým se nevěnují vůbec. Taktéž zde jsem časové intervaly znázornila na čtyřech samostatných grafech (číslo 14, 15, 16, 17), kde jsou znázorněny pouze nejčastější volnočasové aktivity a volnočasové aktivity, které neměly tak velké zastoupení v daném časovém intervalu, jsou obsaženy v kategorii ostatní.

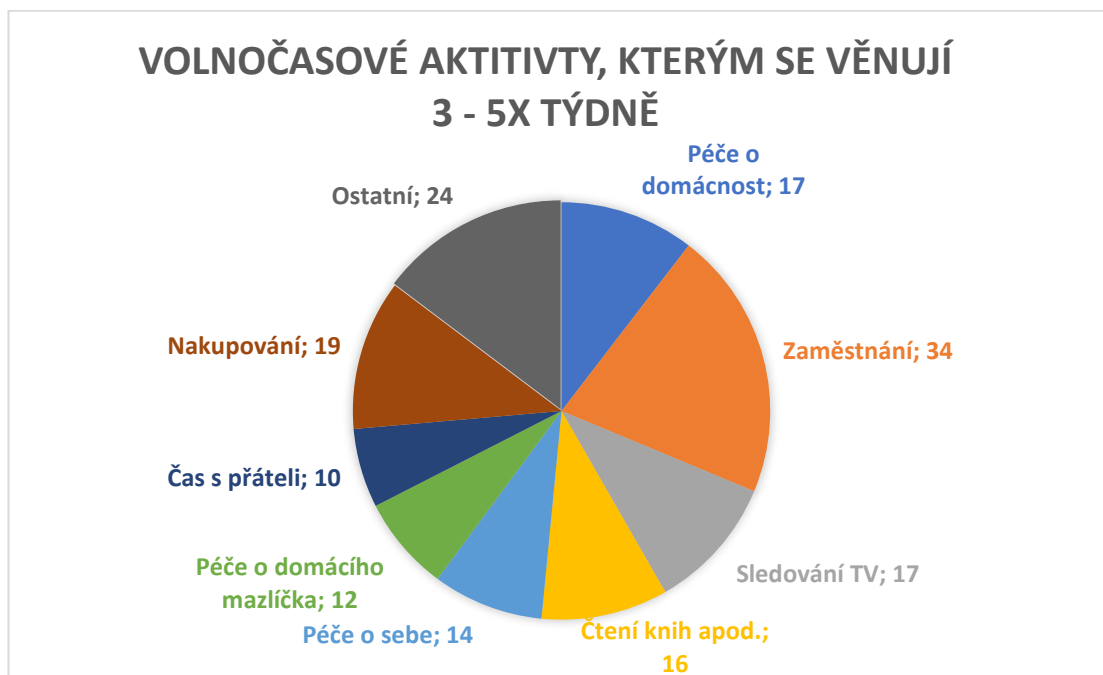
VOLNOČASOVÉ AKTIVITY, KTERÝM SE VĚNUJÍ KAŽDÝ DEN

Graf 14 Otázka číslo 13 – Jak často se daným aktivitám věnujete? Každý den [Pracující s dětmi]

Podíváme-li se na volnočasové aktivity, kterým se nejčastěji věnují pracující s dětmi (63 respondentů) každý den, byla nejčastější uváděnou volnočasovou aktivitou péče o děti 38 odpovědí, také se nejčastěji objevily volnočasové aktivity – péče o domácnost 32 odpovědí a zaměstnání 27 odpovědí. Dále označovali respondenti nejčastěji i péči o sebe samé 24 odpovědí, o domácího mazlíčka 21 respondentů, a surfování na internetu 20 respondentů. Péče o rodinného příslušníka se věnuje 16 respondentů a sledováním televize 15 respondentů. U surfování na internetu vidíme první rozdíl mezi pracujícími s dětmi a bezdětnými pracující. U pracujících s dětmi se každý den věnuje surfování po internetu pouze 20 respondentů a internet zastává až šestou příčku v nejčastějších aktivitách. Do kategorie ostatní jsem zařadila čtení knih, novin, časopisů a článků, které uvedlo 10 respondentů. Gaučing, který provozuje každý den 6 respondentů a hraní počítačových her, herních konzolí apod. se věnuje 5 respondentů. Čas na přátele si každý den najdou

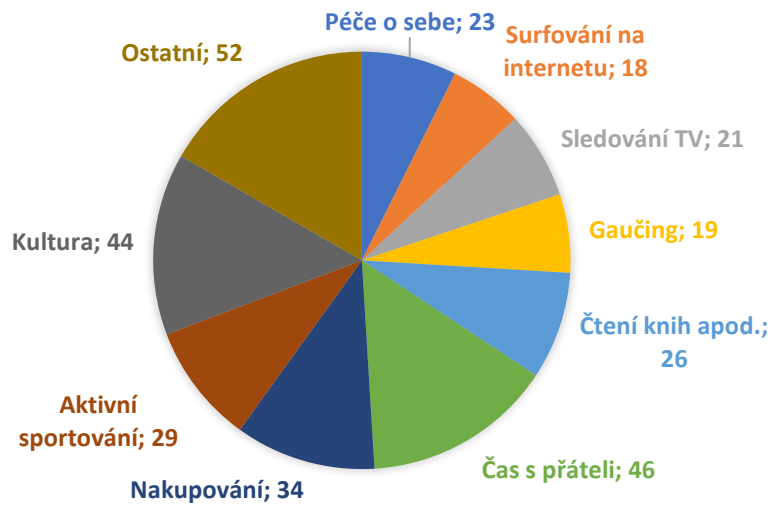
3 respondenti. Aktivně sportují každý den pouze 2 respondenti a kulturu denně navštěvuje 1 respondent.

Graf 15 Otázka číslo 13 – Jak často se daným aktivitám věnujete? 3 - 5x týdně [Pracující s dětmi]

Zaměstnání je nejčastější aktivitou pracujících s dětmi. V této aktivitě se shodují s bezdětnými pracujícími, věnují se jí 3-5x týdně. Více než půlka respondentů uvedla zaměstnání 34 odpovědí a až posléze surfování na internetu 21 respondentů, další nejčastější odpovědí bylo nakupování zastoupeno v 19 respondenty. O svou domácnost se 3-5x týdně stará 17 respondentů a 16 respondentů si najde čas na čtení knih, časopisů, novin a článků. O sebe pečují 14 respondentů a 12 respondentů se stará o domácího mazlíčka. S přáteli tráví čas 10 respondentů. V kategorii ostatní jsou zařazeny následující volnočasové aktivity. Gaučingu se věnuje 9 respondentů a o rodinného příslušníka se stará 6 respondentů a rovněž se stejným počtem se respondenti starají o své děti. Na kulturu si najdou čas 3-5x týdně 3 respondenti a 1 respondent se věnuje hraní počítačových her, herních konzolí apod.

VOLNOČASOVÉ AKTIVITY, KTERÝM SE VĚNUJÍ 1 - 2X TÝDNĚ

Graf 16 Otázka číslo 13 – Jak často se daným aktivitám věnujete? 1-2x týdně [Pracující s dětmi]

Mezi volnočasové aktivity, kterým se respondenti věnují 1-2x týdně byla nejčastěji uváděna odpověď, že tráví čas s přáteli 46 respondentů, dále nejčastěji tráví čas kulturou 44 respondentů a nakupováním 34 respondentů. Aktivním sportováním tráví čas 1-2x týdně 29 respondentů a na čtení si najde čas 26 respondentů. Čas o péči na sebe samého si najde 23 respondentů. Televizi sleduje 21 respondentů a 19 respondentů tráví čas gaučingem. Surfování po internetu se věnuje 18 respondentů. V kategorii ostatní jsou aktivity, které mají sice velké množství respondentů, ale nejsou tak časté, například o svou domácnost se 1-2x týdně stará 14 respondentů, o rodinného příslušníka pečuje 13 respondentů a o své děti pečuje 11 respondentů. Hraním počítačových her a herních konzolí apod. se věnuje 7 respondentů, 5 respondentů pečuje o svého domácího mazlíčka a do zaměstnání chodí 1-2x týdně 2 respondenti.

Graf 17 Otázka číslo 13 – Jak často se daným aktivitám věnujete? Nevěnuji se [Pracující s dětmi]

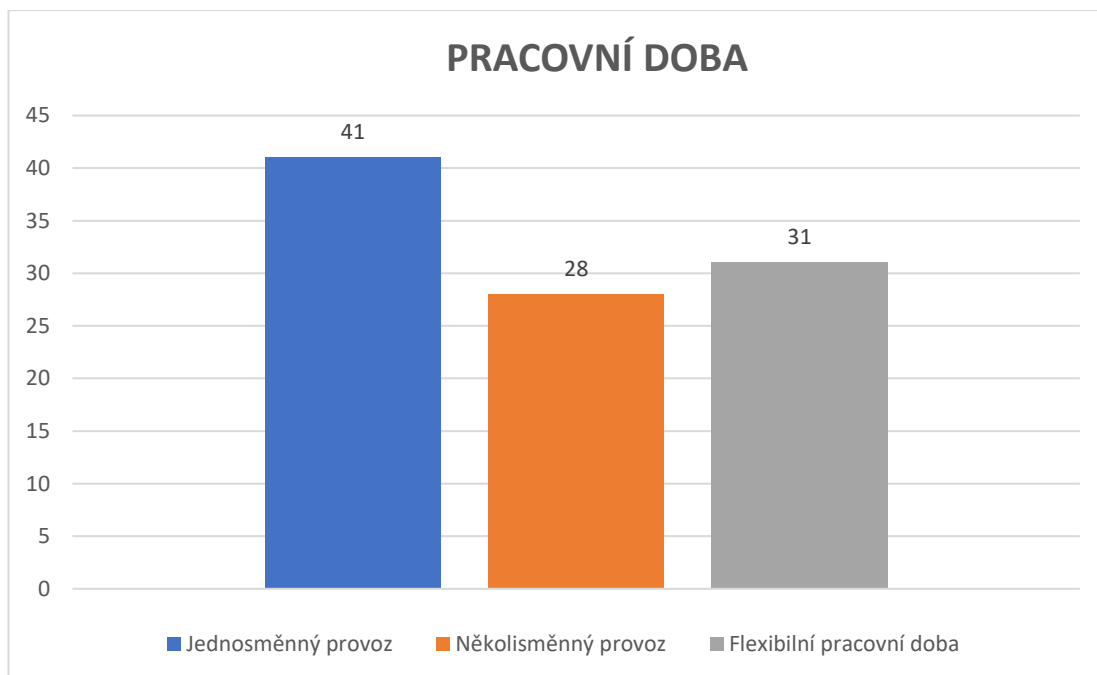
Volnočasovou aktivitou, které se pracující s dětmi nevěnují vůbec, byla ve většině zastoupena odpověď hraní her, kterou označilo 50 respondentů. Dalších 29 respondentů označilo, že se vůbec nevěnují gaučingu a 28 respondentů vybralo odpověď péče o rodinného příslušníka, péči o domácího mazlíčka zvolilo 25 respondentů. Aktivnímu sportování se nevěnuje 18 respondentů a kulturu vybralo 15 respondentů. Čtením knih, časopisů, novin a článků se nevěnuje 11 respondentů, 10 respondentů nesleduje televizi. Do kategorie ostatní jsem zařadila aktivity méně označované. O své děti nepečuje 8 respondentů, nakupování vybralo 5 respondentů. Surfování na internetu označili 4 respondenti a stejný počet respondentů uvedl, že netráví čas se svými přáteli. Péči o sebe sama uvedli 3 respondenti a domácnost uvedl 1 respondent.

2.4.3 2. Specifický cíl

Na potvrzení druhého specifického cíle a výzkumné otázky jsem použila otázky z mého dotazníku (viz Příloha číslo 1):

- *Otázka číslo 7 – Jaká je Vaše obvyklá pracovní doba?*
- *Otázka číslo 8 – Myslíte si, že máte dostatek volného času s ohledem na Vaši pracovní dobu?*
- *Otázka číslo 9 – Jak byste ohodnotil/a vliv volného času na Vás?*
- *Otázka číslo 10 – Kolik volného času máte denně na své volnočasové aktivity?*
- *Otázka číslo 11 – Abyste se cítili spokojeněji, kolik času byste měli mít ideálně na své volnočasové aktivity?*
- *Otázka číslo 12 – Máte čas určený sami pro sebe a své volnočasové aktivity?*
- *Otázka číslo 13 – Jak často se daným aktivitám věnujete?*

Při zjišťování odpovědi na druhý specifický cíl a výzkumnou otázku jsem si základní vzorek 100 respondentů rozdělila do tří podskupin, které jsem získala zodpovězením respondentů na mou otázku číslo 7, kde se jich ptám, jaké je jejich obvyklá pracovní doba. Na výběr měli ze tří odpovědí – jednosměnný provoz, několika směnný provoz a flexibilní pracovní doba. Dále jsem se jich ptala, zda si myslí, že mají dostatek volného času s ohledem na pracovní dobu (otázka číslo 8). Posléze jsem se jich ptala i na to, jak by ohodnotili vliv volného času na ně samotné (otázka číslo 9) a kolik volného času mají denně na své volnočasové aktivity i na to, kolik volného času by měli ideálně mít na své volnočasové aktivity, aby se cítili spokojeněji (otázka číslo 11) a kolik času věnují daným aktivitám (otázka číslo 13).

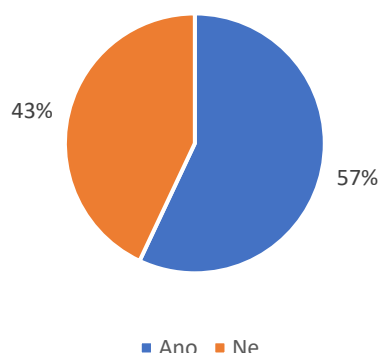

Graf 18 Otázka číslo 7 – Jaká je Vaše obvyklá pracovní doba?

Na otázku číslo 7 – *Jaká je Vaše obvyklá pracovní doba?* Mi odpovědělo nejvíce dotazovaných respondentů, že pracují v jednosměnném provozu 41 respondentů, flexibilní pracovní doba byla v dotazníkovém šetření zastoupena 31 respondenty a nejmenší zastoupení mezi respondenty měl několika směnný provoz, kterou zvolilo 28 respondentů.

U následujících otázek jsem se zaměřila pouze na odpovědi respondentů pracujících ve směnném provozu.

DOSTATEK VOLNÉHO ČASU S OHLEDEM NA PRACOVNÍ DOBU

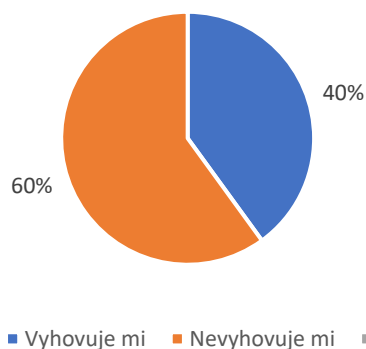

Graf 19 Otázka číslo 8 - Myslíte, že máte dostatek volného času s ohledem na Vaši pracovní dobu?

Co se týče otázky číslo 8 - *Myslíte si, že máte dostatek volného času s ohledem na Vaši pracovní dobu?* Mi odpověděla více jak polovina respondentů pracujících v několika směnném provozu, že ano 57 % a 43 % respondentů, že ne.

Následně jsem se jich ptala v otázce číslo 9 – *Jak byste ohodnotila vliv volného času na Vás?*

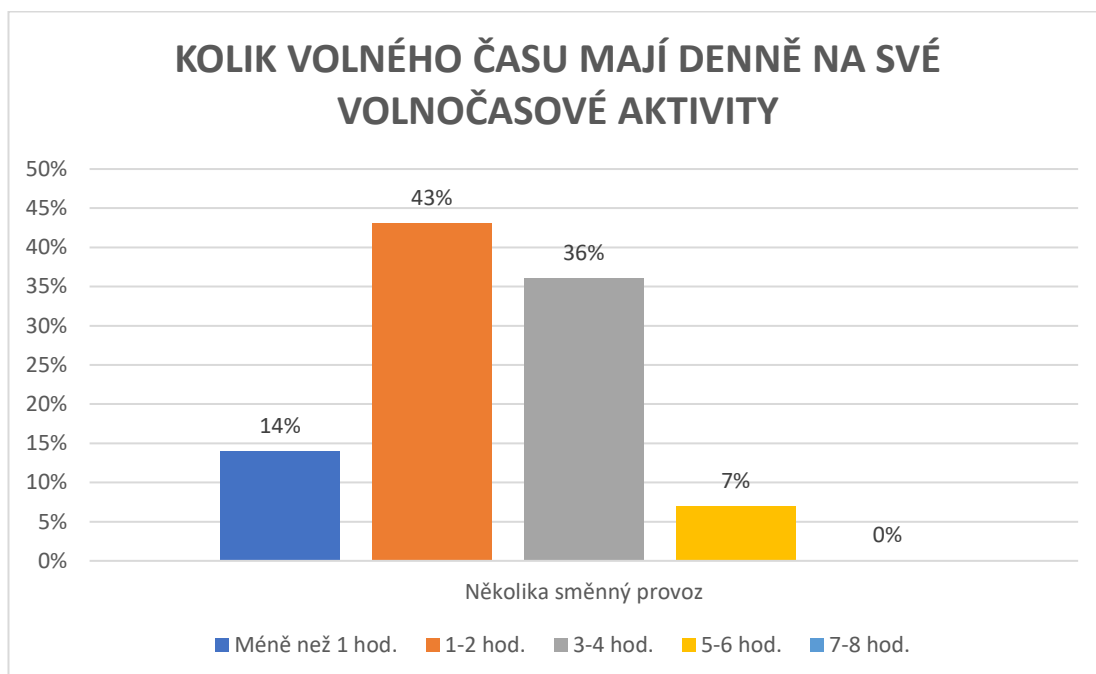
VLIV VOLNÉHO ČASU

Graf 20 Otázka číslo 9 - Jak byste ohodnotila vliv volného času na Vás?

A ačkoliv mi více než půlka respondentů 57 % odpověděla, že si myslí, že mají dostatek volného času s ohledem na svou pracovní dobu, tak více jak půlce respondentů 60 % nevyhovuje jejich volný čas.

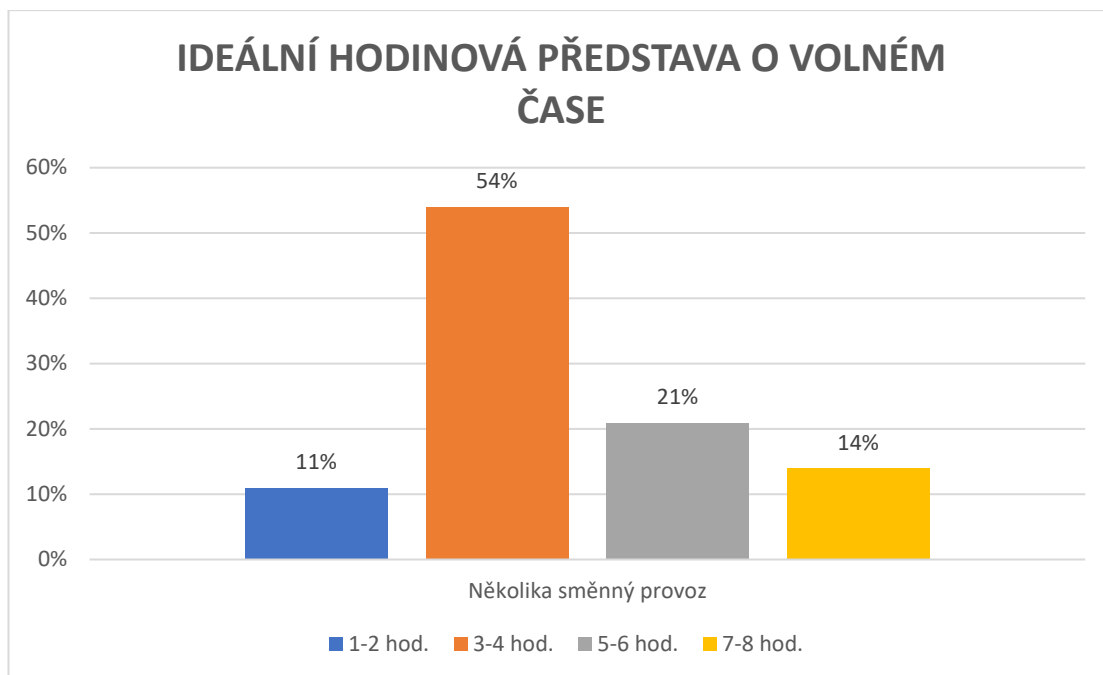
Pomocí otázky číslo 10 – *Kolik volného času máte denně na své volnočasové aktivity?* Jsem zjišťovala kolik volného času mají denně respondenti na své volnočasové aktivity.

Graf 21 Otázka číslo 10 – *Kolik volného času máte denně na své volnočasové aktivity?*

Při vyhodnocování odpovědí na tuto otázku se ukázalo, že skoro půlka respondentů, 43 % má na své volnočasové aktivity pouze 1-2 hodiny denně. O něco méně respondentů 36 % má denně na své volnočasové aktivity 3-4 hodiny. Pouze 7 % respondentů odpovědělo, že mají více jak 5 hodin volného času pro své volnočasové aktivity každý den.

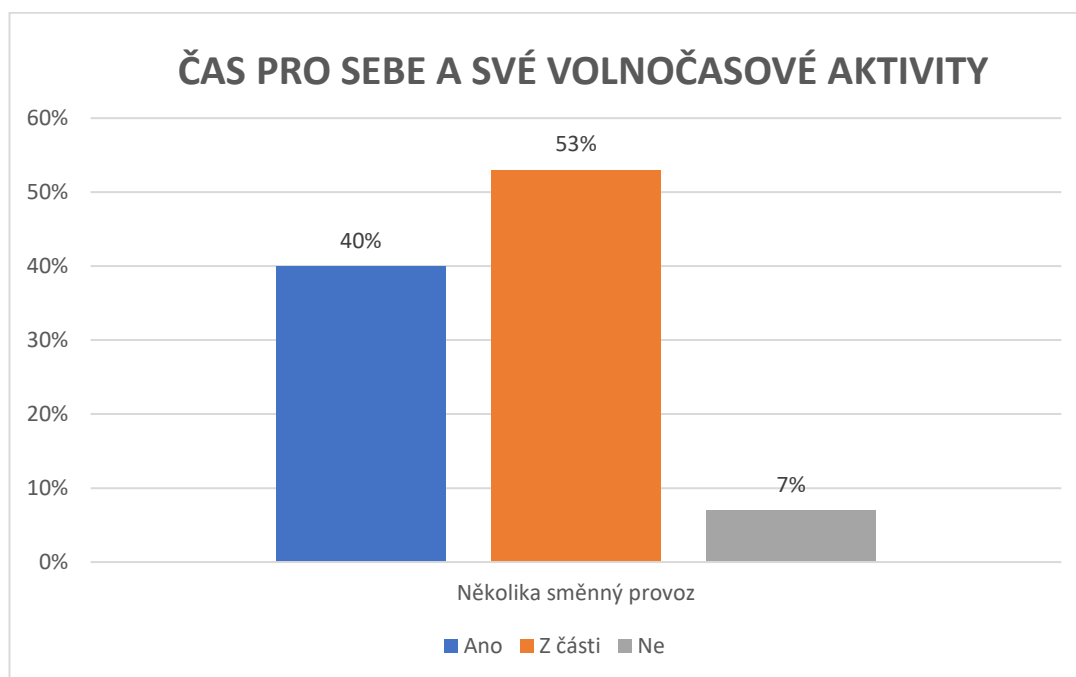
U otázky číslo 11 – *Abyste se cítili spokojeněji, kolik času byste měli mít ideálně na své volnočasové aktivity?* Jsem u respondentů zjišťovala, jaká by byla jejich ideální denní hodinová představa o volném čase, aby se cítili příjemněji.

Graf 22 Otázka číslo 11 – Abyste se cítili příjemněji, kolik byste měli mít ideálně času na své volnočasové aktivity?

Více jak půlka respondentů 54 % uvedla, že aby se cítili příjemněji, tak by si ideálně představovali, že by měli mít 3-4 hodiny na své volnočasové aktivity. 21 % respondentů mi odpovědělo, že by jim vyhovovalo 5-6 hodin denně a 14 % by uvítalo denně 7-8 hodin na své volnočasové aktivity. 11 % respondentů by si denně vystačilo s 1-2 hodinami volného času.

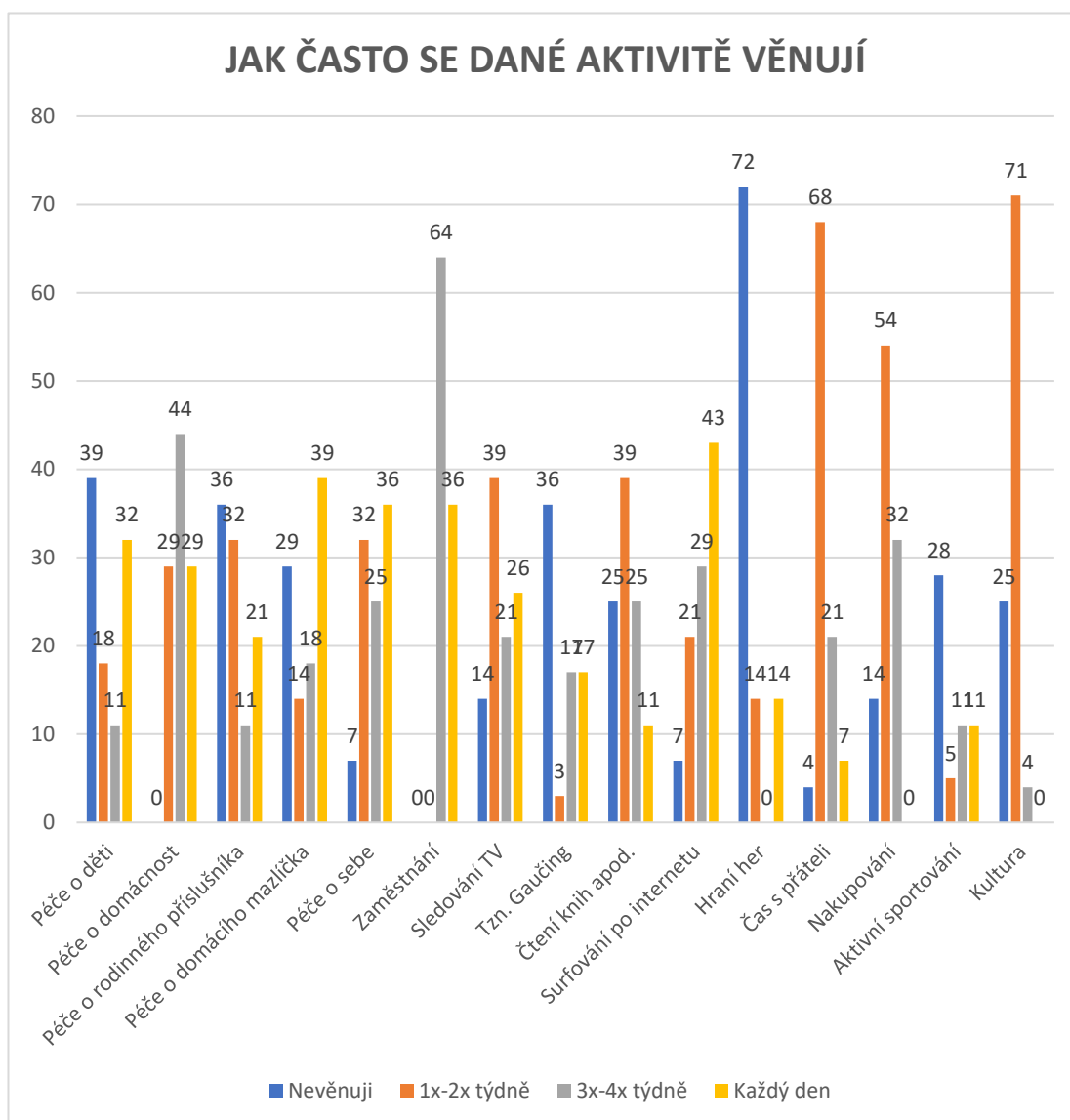
Pokládala jsem i otázku, zda mají pracující ve směnném provozu čas sami pro sebe a na své volnočasové aktivity.

Graf 23 Otázka číslo 12 – Máte čas určený sami pro sebe a své volnočasové aktivity?

V otázce číslo 12 – *Máte čas určený sami pro sebe a své volnočasové aktivity?* Jsem zjišťovala, na kolik jsou respondenti schopni udělat si čas sami pro sebe a na své volnočasové aktivity. Z výsledku šetření vyšlo, že určený čas sami pro sebe a své volnočasové aktivity má 40 % respondentů, opět více než půlka respondentů 53 % respondentů si to nemyslí a zvolila odpověď „Z části (jsem schopen/schopna věnovat se svým koníčkům alespoň 1x týdně)“. Odpověď „Ne“ zvolilo 7 % respondentů.

Můj výzkum se zaměřoval i na to, jakým volnočasovým aktivitám se pracující se směnném provozu věnují, respektive, jak často se jim věnují.

Graf 24 Otázka číslo 14 – Jak často se daným aktivitám věnujete? [Několika směnný provoz]

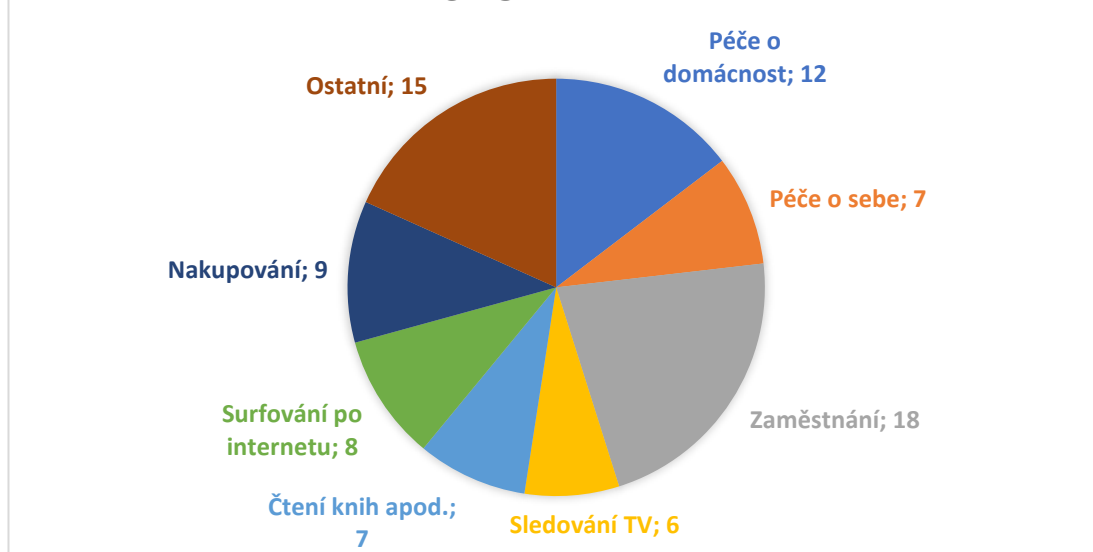
Stejně jako u svého prvního specifického cíle i zde jsem rozdělila graf číslo 14 na samostatné grafy (číslo 14, 15, 16, 17), abych mohla přehledněji ukázat, jakým volnočasovým aktivitám se věnují pracující ve směnném provozu každý den, 3-5x týdně, 1-2x týdně a kterým aktivitám se nevěnují vůbec.

Graf 25 Otázka číslo 14 – Jak často se daným aktivitám věnujete? Každý den [Několika směnný provoz]

Mezi nejčastější odpovědi respondentů ohledně volnočasové aktivity, které se věnují každý den, bylo surfování po internetu, které bylo zastoupeno 12 respondenty, dále se každý den věnují respondenti nejčastěji péči o svého domácího mazlíčka, kterou označilo 11 respondentů a 10 respondentů označilo péči o sebe sama a zaměstnání. Péči o své děti zvolilo 9 respondentů a péči o domácnost 8 respondentů. Sledování televize se věnuje 7 respondentů, a péči o rodinného příslušníka 6 respondentů. V kategorii ostatní jsou zařazeny následující odpovědi. Gaučingu se věnuje každý den 5 respondentů a hraním počítačových her a herních konzolí apod. 4 respondenti. Aktivnímu sportování se věnují pouze 3 respondenti a knihy, časopisy, noviny a články čtou 3 respondenti. Čas s přáteli tráví každý den 2 respondenti.

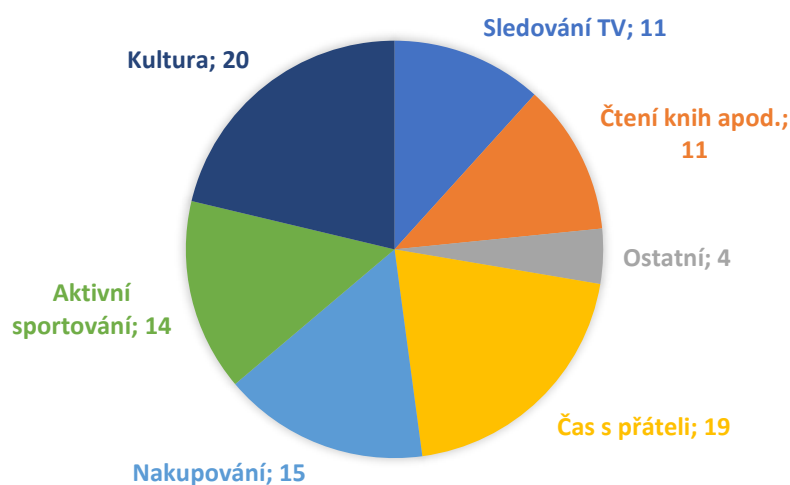
VOLNOČASOVÉ AKTIVITY, KTERÝM SE VĚNUJÍ 3 - 5X TÝDNĚ

Graf 26 Otázka číslo 14 – Jak často se daným aktivitám věnujete? 3 - 5x týdně [Několika směnný provoz]

Volnočasovou aktivitou, které se respondenti věnují 3-5x týdně, bylo nejčastěji uváděné zaměstnání, které uvedlo 18 respondentů, 12 respondentů uvedlo, že se věnují péči o svou domácnost. Další nejčastější volnočasovou aktivitou bylo nakupování, které uvedlo 9 respondentů. Surfování po internetu se věnuje 8 respondentů. Péči o sebe se věnuje 3-5x týdně 7 respondentů a čtením knih, časopisů, novin, článku tráví čas 7 respondentů. V kategorii ostatní pak můžeme nalézt odpovědi péče o domácího mazlíčka, kterou označilo 5 respondentů a stejný počet respondentů se věnuje gaučingu. O rodinného příslušníka se 3-5x týdně starají 3 respondenti, stejný počet respondentů se stará i o své děti. Aktivnímu sportování 3-5x týdně se rovněž věnují 3 respondenti. Kulturu navštěvuje 1 respondent.

VOLNOČASOVÉ AKTIVITY, KTERÝM SE VĚNUJÍ 1 - 2X TÝDNĚ

Graf 27 Otázka číslo 14 – Jak často se daným aktivitám věnujete? 1- 2x týdně [Několika směnný provoz]

Nejčastější aktivitou, kterou provozují pracující ve směnném provozu 1-2x týdně, je kultura 20 respondentů. Dále tráví nejvíce času s přáteli 19 respondentů. Nakupováním stráví čas 15 respondentů a 14 respondentů se věnuje aktivnímu sportování. Čtením knih, novin, článků a časopisů se věnuje 11 respondentů a stejný počet respondentů sleduje televizi. Mezi ostatní aktivity jsem zařadila odpovědi péči o sebe, kterou zvolilo 9 respondentů a péči o rodinného příslušníka rovněž 9 respondentů. Dále gaučing, kterému se věnuje 8 respondentů a péči o domácnost, které se věnuje taktéž 8 respondentů. Surfování na internetu označilo 6 respondentů a péči o děti, kterou zvolilo 5 respondentů. Péči o své domácí mazlíčky a hraní počítačových her, herních konzolí apod. označilo nejméně respondentů 4.

Graf 28 Otázka číslo 14 – Jak často se daným aktivitám věnujete? Nevěnuji se [Několika směnný provoz]

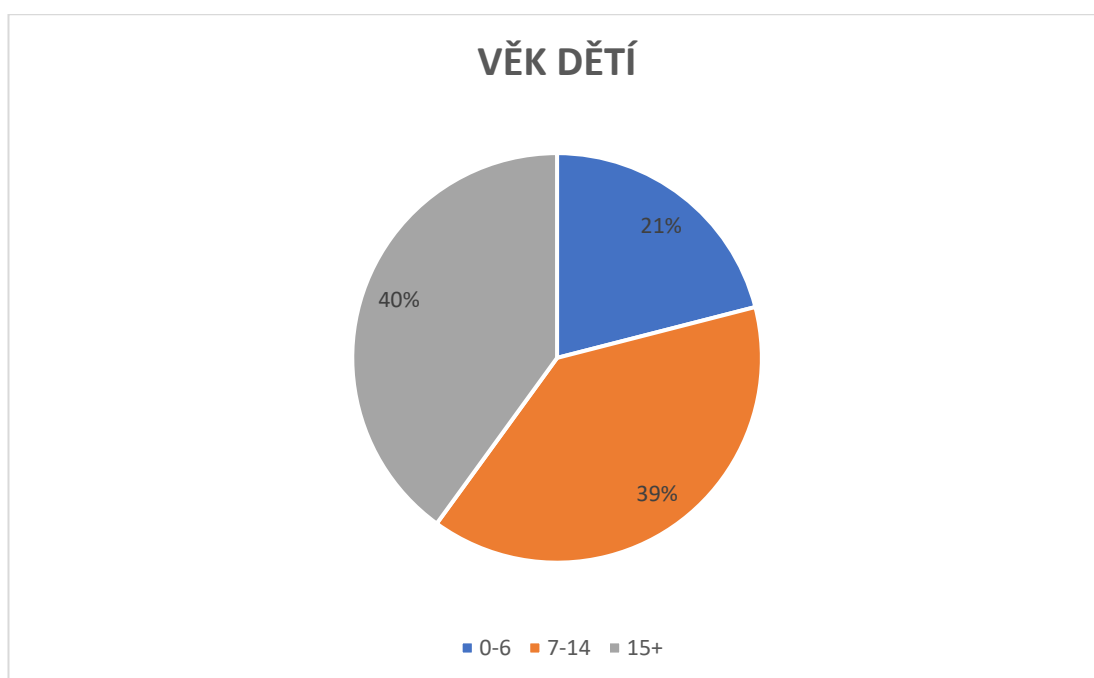
Nejvíce respondentů pracujících ve směnném provozu se nevěnuje hraní počítačových her a hraním na herních konzolích 20 respondentů. Dále se 11 respondentů nevěnuje péči o děti. O rodinného příslušníka nepečuje 10 respondentů a stejný počet respondentů netráví svůj čas gaučingem. Péči o domácího mazlíčka se nevěnuje 8 respondentů. Čtením knih, novin, časopisů a článků netráví svůj čas 7 respondentů a rovněž 7 respondentů netráví čas kulturou. V kategorii ostatní pak jsou zahrnuty odpovědi sledování televize, které se nevěnují 4 respondenti a nákupy, rovněž 4 respondenti. Péči o sebe nevěnují svůj čas 2 respondenti a stejný počet respondentů se nevěnuje surfování po internetu. Čas s přáteli netráví 1 respondent.

2.4.4 3. Specifický cíl

Na potvrzení třetího specifického cíle a výzkumné otázky jsem použila otázky z mého dotazníku (viz Příloha číslo 1):

- *Otázka číslo 6 – Jak staré máte děti?*
- *Otázka číslo 12 – Máte čas určený sami pro sebe a své volnočasové aktivity?*

Při dotazníkovém šetření jsem se zaměřila i na věkové rozdíly dětí u pracujících s dětmi. Jelikož věk dítěte podle mě hraje podstatnou roli, co se týče volného času rodičů. Proto jsem se zaměřila u této hypotézy pouze na respondenty, kteří mají děti (63 % ze základního vzorku).

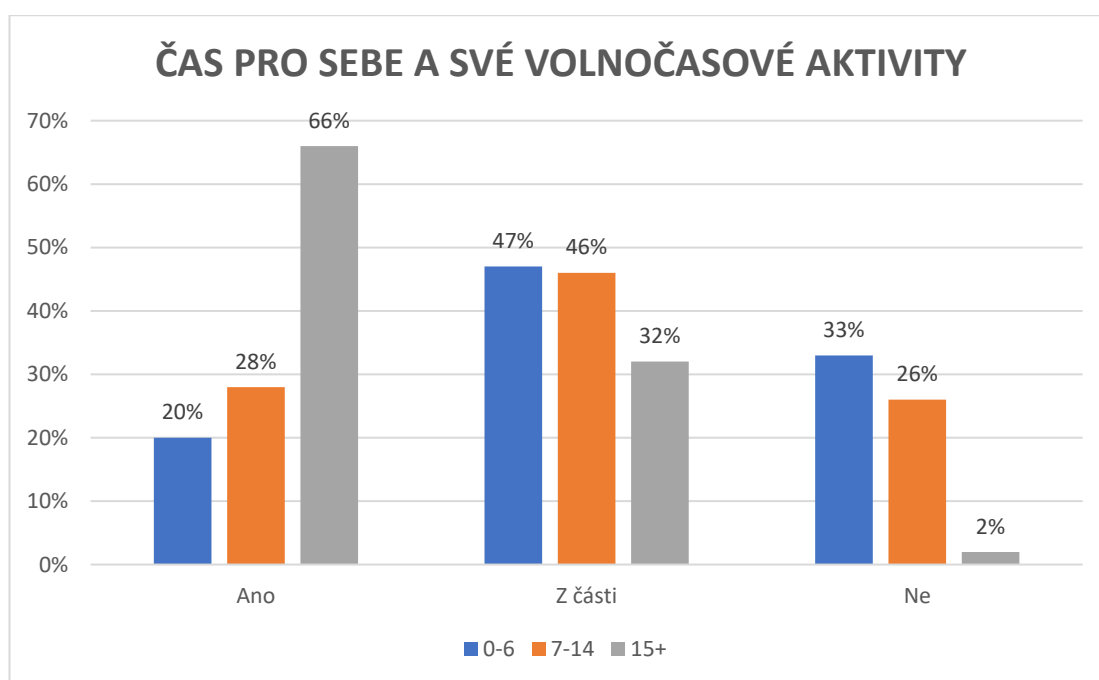

Graf 29 Otázka číslo 6 - Jak staré děti máte?

V dotazníkovém šetření měli respondenti při výběru odpovědí u otázky číslo 6 – *Jak staré máte děti?* Na výběr ze tří možností 0-6 let, 7-14 let a 15 a více let s tím, že mohli vybrat více odpovědí v případě, že mají více dětí. Základní vzorek pro tento graf tedy činí 140 odpovědí. Nejčastější odpovědí respondentů byl věk dětí v rozmezí 15 a více let 40 %, věkové rozpětí dětí ve

věku 7-14 let dětí bylo zastoupeno 39 % a věkové rozpětí 0-6 let zvolilo 21 % respondentů. Pouze 2 respondenti označili, že mají děti ve všech 3 věkových rozmezích – 0 až 6, 7 až 14 a 15 a více let. 10 respondentů označilo dvě věkové rozpětí dětí ve věku 0-6 a 7-14 a 16 respondentů zvolilo možnosti věkového rozpětí 7-14 a 15 a více let.

Následně jsem se v rámci třetí specifického cíle a výzkumné otázky pomocí otázky číslo 12 - *Máte čas na sebe a své volnočasové aktivity?* Zaměřila na to, jestli mají respondenti sami pro sebe a své volnočasové aktivity vyhraněný čas ačkoliv mají děti.

Graf 30 Otázka číslo 12 - Máte čas určený sami na sebe a své volnočasové aktivity?

Respondenti, kteří mají děti ve věku 0-6 let nejčastěji označilo odpověď „Z části“ 47 %, 33 % respondentů odpovědělo „Ne“ a pouze 20 % respondentů vybralo odpověď „Ano“. Respondenti, kteří mají děti ve věkovém rozpětí 7-14 let, se shodovali s respondenty s dětmi ve věku 0-6 let. Taktéž u nich byla nejčastější odpovědí „Z části“ tvořena z 46 %. následovaná odpovědí „Ne“ 26 % a 28 % respondentů odpovědělo „Ano“. U respondentů,

kteří mají nejstarší věkové rozpětí dětí 15 a více let, byla nejčastější odpověď „Ano“ 66 %, 32 % respondentů má čas na sebe určený jen „Z části“ a pouze 2 % respondentů odpověděla, „Ne“.

2.4.5 1. Hypotéza

Pracující s dětmi na Frýdeckomístecku navštěvují sportovní centra častěji nežli bezdětní pracující na Frýdeckomístecku.

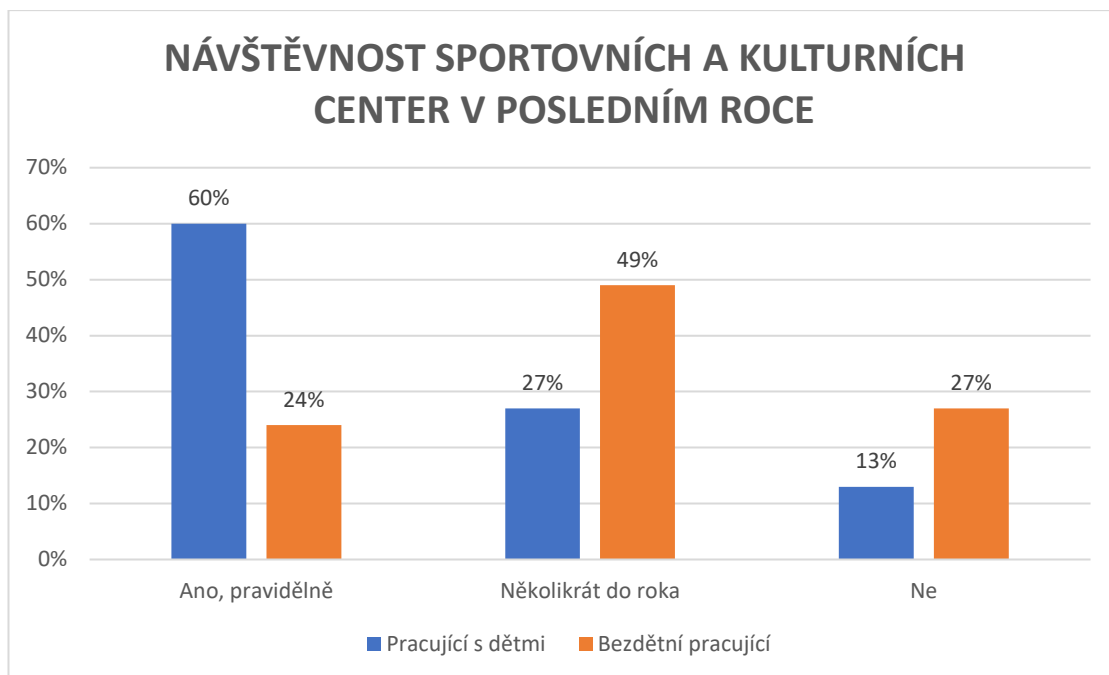
Na potvrzení této hypotézy jsem použila otázky z mého dotazníku (viz Příloha číslo 1):

- *Otázka číslo 5 – Máte děti?*
- *Otázka číslo 15 – Navštívil/a jste jakékoliv sportovní či kulturní centrum ve Frýdku-Místu v posledním roce?*

Při dotazníkovém šetření jsem se zaměřila i na to, zda pracující s dětmi a bezdětní pracující navštěvují jakékoliv kulturní či sportovní centra ve Frýdku–Místku. V případě, že ho navštěvují, jak často jej navštívili v průběhu posledního roku.

Na základě otázky číslo 5 – *Máte děti?* (Graf 5) Jsem pak porovnávala opět dvě podskupiny – pracující s dětmi a bezdětné pracující. Pracující respondenti s dětmi byli zastoupeni 63 respondenty a bezdětní pracující 37 respondenti.

Dále jsem se pomocí otázky číslo 15 zaměřila i na to, zda pracující s dětmi i bezdětní pracující v posledním roce navštívili jakékoliv sportovní či kulturní centrum ve Frýdku–Místku.

Graf 31 Otázka číslo 15 – Navštívil/a jste jakékoliv sportovní centrum ve Frýdku-Místku v posledním roce?

Z grafu vyplývá, že sportovní centra (např. Aquapark Olešná, sportovní hala Polárka) navštěvuje pravidelně 60 % pracujících s dětmi a pouze 24 % bezdětných pracujících. Několikrát do roka tyto centra navštíví 49 % bezdětných pracujících a 27 % pracujících s dětmi. Tyto centra nenavštěvuje 27 % bezdětných pracujících a 13 % pracujících s dětmi.

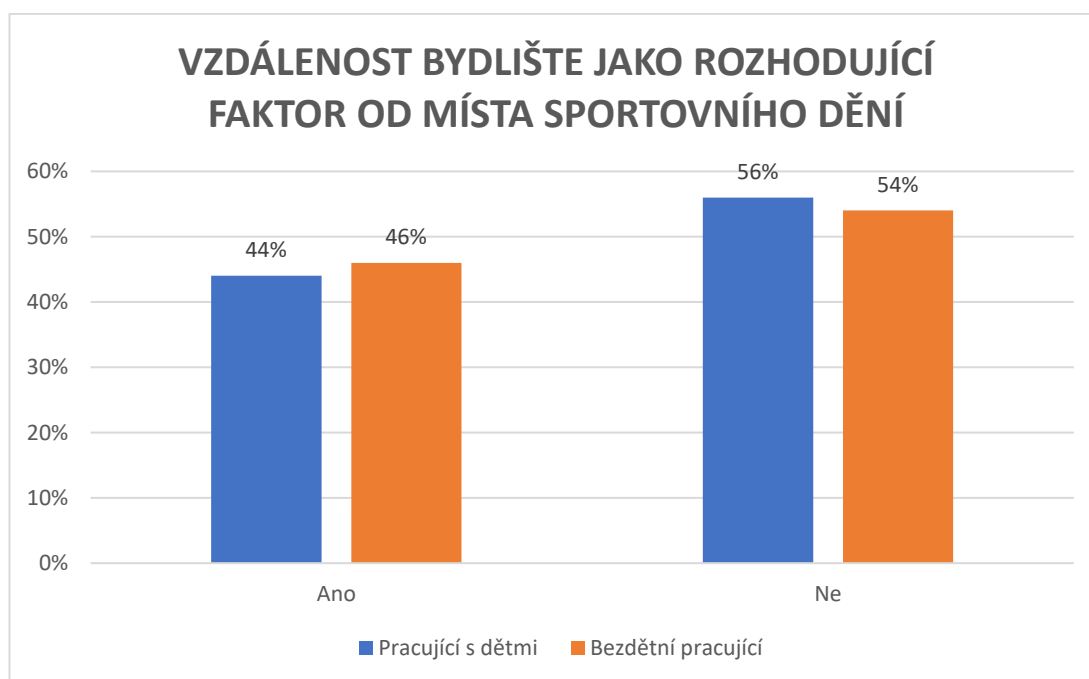
2.4.6 2. Hypotéza

Pro bezdětné pracující není důležitá vzdálenost sportovního centra od místa bydliště při výběru volnočasových aktivit.

Na potvrzení druhé hypotézy jsem použila otázku z mého dotazníku (viz Příloha číslo 1):

- *Otázka číslo 14 – Je u Vás rozhodujícím faktorem vzdálenost bydliště od centra sportovního dění ohledně trávení Vašeho volného času?*

První, na co jsem se v rámci této hypotézy pomocí otázky číslo 14 ptala, bylo, zda je u respondentů pracujících s dětmi i bezdětných pracujících rozhodujícím faktorem pro trávení volného času vzdálenost bydliště od centra sportovních aktivit.

Graf 32 Otázka číslo 15 – Je u Vás rozhodujícím faktorem vzdálenost bydliště od centra sportovního dění?

Z grafu můžeme vyčíst, že pro 54 % bezdětné pracující, není rozhodujícím faktorem vzdálenost bydliště od místa sportovního dění.

To platí i pro druhou podskupinu – pracujících s dětmi kde více než polovina 56 % označila odpověď „Ne“.

2.4.7 3. Hypotéza

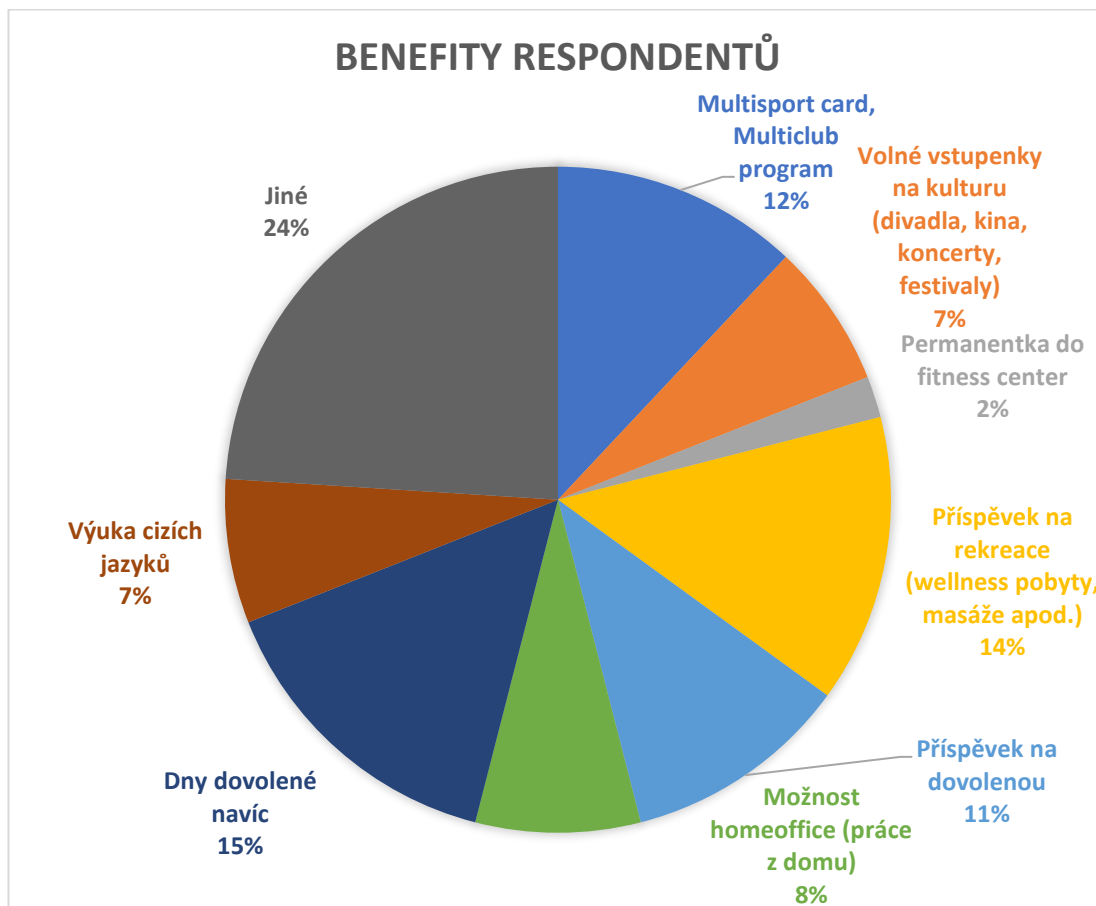
Příspěvky na volnočasové aktivity od zaměstnavatele ovlivňují výběr volnočasových aktivit pracujících na Frýdeckomístecku, kteří pracují ve směnném provozu.

Na potvrzení třetí hypotézy jsem použila otázky z mého dotazníku (viz Příloha číslo 1):

- *Otázka číslo 16 - Poskytuje Vám zaměstnavatel některé z níže uvedených benefitů pro vyplnění Vašeho volného času?*
- *Otázka číslo 17 – Využíváte některý z benefitů, které Vám zaměstnavatel nabízí?*
- *Otázka číslo 18 – Pokud využíváte některý z benefitů od zaměstnavatele, jak často je čerpáte?*
- *Otázka číslo 19 – Jak často máte možnost čerpat benefity pro svůj volný čas?*
- *Otázka číslo 20 – Přispíváte na benefity i Vy?*
- *Otázka číslo 21 - Myslíte si, že benefity, které Vám zaměstnavatel nabízí, mají velký vliv na to, jak trávíte svůj volný čas?*

Cílem mé třetí hypotézy bylo ověřit si, zda příspěvky na volnočasové aktivity, jenž poskytují zaměstnavatelé, ovlivňují výběr volnočasových aktivit, kterým se věnují pracující na Frýdeckomístecku, kteří pracují ve směnném provozu.

Pro zjištění, jaké benefity zaměstnavatelé pracujícím ve směnném provozu nabízejí jsem se zaměřila na otázku číslo 16 - *Poskytuje Vám zaměstnavatel některé z níže uvedených benefitů pro vyplnění Vašeho volného času?*

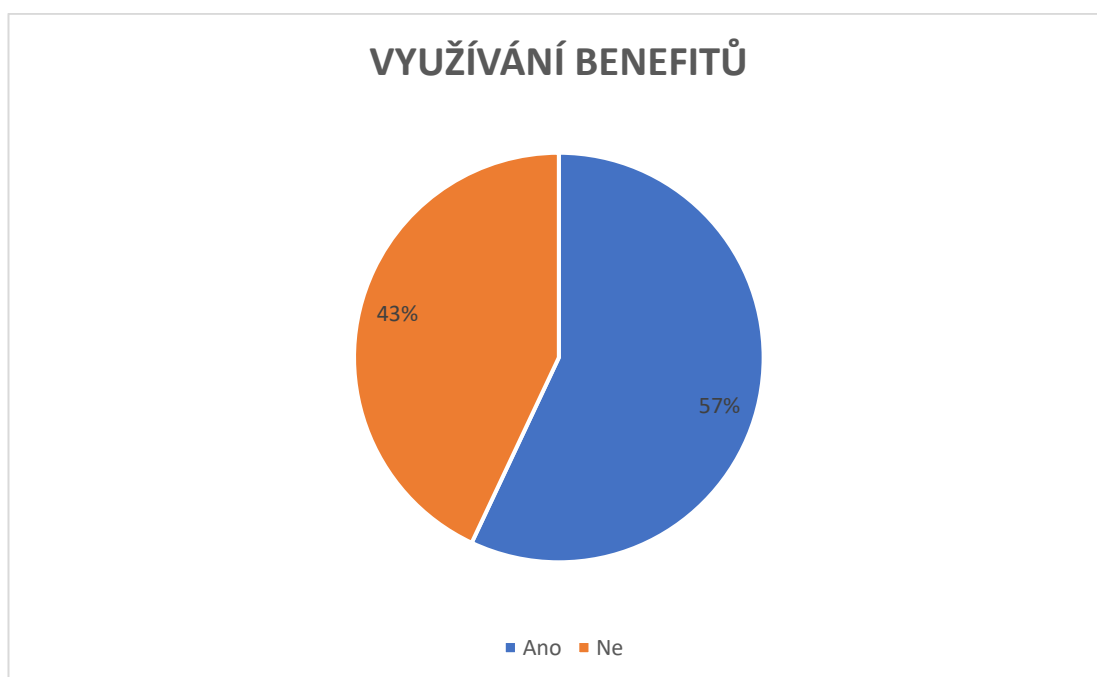

Graf 33 Otázka číslo 16 - *Poskytuje Vám zaměstnavatel některé z níže uvedených benefitů pro vyplnění Vašeho volného času?*

Respondenti měli na výběr z 9 možností a mohli uvést i více benefitů. Základním vzorkem pro tento graf je tedy 106 odpovědí. Nejčastější odpovědí byla odpověď „Jiné“ 24 %, kde měli respondenti možnost dopsat svou odpověď. Nejvíce uváděli respondenti odpověď, že jim zaměstnavatel žádné benefity nenabízí, dále se zde objevily i odpovědi typu čipy na bazén, poukázky Fokus Pass a volné lístky na sportovní utkání v hokeji. Z uvedených benefitů byla u respondentů nejčastěji označována odpověď „Dny dovolené navíc“ 15 %, následována příspěvkem na rekreaci 14 %, možnost benefitů ve formě Multisport card a Multiclub program zvolilo 12 %, 11 % respondentů

přispívá zaměstnavatel na dovolenou, možnost využívat homeoffice má 8 % respondentů. Benefity ve formě volných vstupenek na kulturu označilo 7 % respondentů a taktéž výuku cizích jazyků označilo 7 % respondentů. Nejméně nabízeným benefitem byla možnost permanentek do fitness center 2 %.

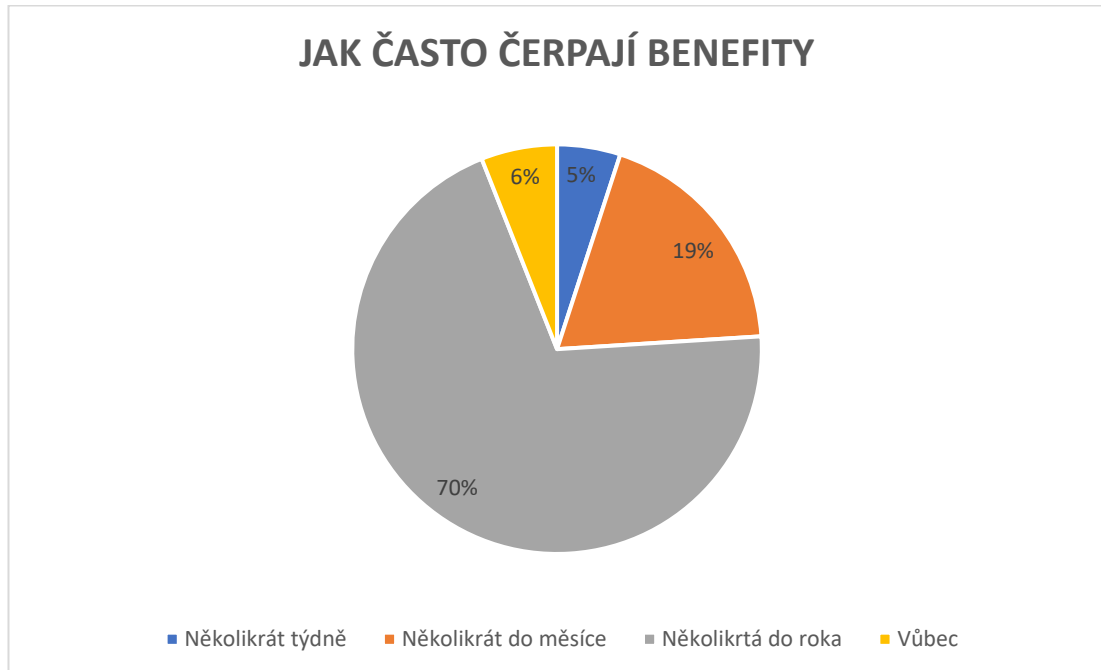
Dále jsem se respondentů ptala, zda nabízené benefity využívají. Otázka číslo 17 – *Využíváte některých z benefitů?*

Graf 34 Otázka číslo 17 – *Využíváte některý z benefitů, které Vám zaměstnavatel nabízí?*

Benefitů, které zaměstnavatelé mým respondentům nabízejí využívá 57 % dotázaných. I přes možnosti benefitů, které respondenti mají, jich 43 % žádné benefity nevyužívá.

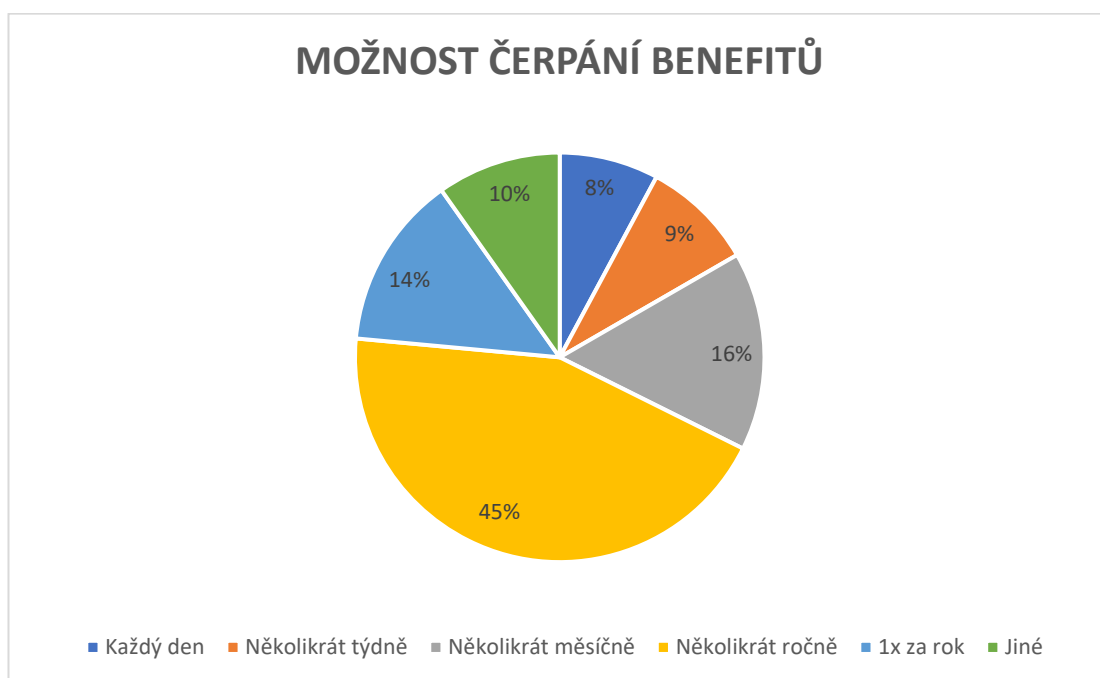
Následující otázka číslo 18 – *Pokud využíváte některých benefitů od zaměstnavatele, jak často je čerpáte?* Se týkala pouze respondentů, kteří v předchozí otázce odpověděli „Ano“. Základním vzorkem pro tento graf je tedy 57 respondentů.

Graf 35 Otázka číslo 18 – *Pokud využíváte některý z benefitů od zaměstnavatele, jak často je čerpáte?*

Respondenti nejčastěji čerpají své benefity několikrát do roka 70 %. 19 % respondentů čerpá benefity několikrát do měsíce. Možnost čerpat benefity několikrát týdně zvolilo 6 % respondentů. A možnost „Vůbec“ jsem v této otázce zvolila jako kontrolní odpověď k otázce číslo 17, přesto ji označilo 6 % respondentů.

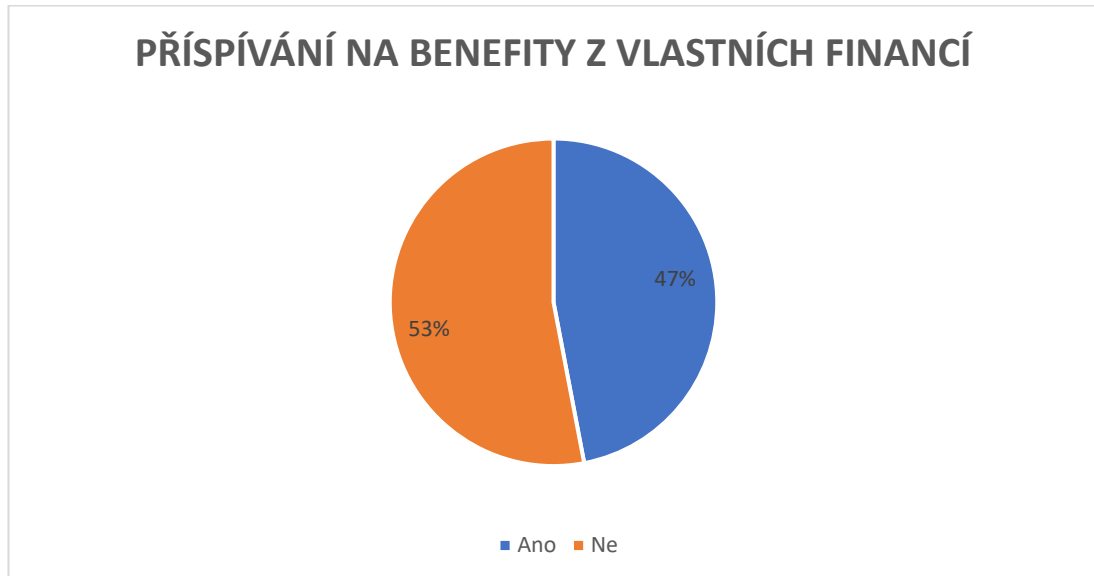
Dále mě zajímalo, jakou možnost čerpání benefitů jim zaměstnavatelé umožňují. Proto jsem se jich v otázce číslo 19 ptala – *Jak často máte možnost čerpat benefity pro svůj volný čas?* Respondenti měli na výběr z šesti možností – každý den, několikrát týdně, několikrát měsíčně, několikrát ročně, jednou za rok a jiné časové rozmezí, kde mohli respondenti dopsat, o jaké časové rozmezí se jedná. Respondenti mohli zvolit více možností, proto je pro tento graf základní vzorek 62 odpovědí.

Graf 36 Otázka číslo 19 – *Jak často máte možnost čerpat benefity pro svůj volný čas?*

Respondenti mohou nejčastěji čerpat benefity pro své volnočasové aktivity několikrát ročně 45 %. Několikrát měsíčně může své benefity čerpat 16 % respondentů. Možnost čerpat benefity jednou za rok označilo 14 % respondentů. Respondenti, kteří mohou benefity čerpat několikrát týdně je 8 % a respondentů využívajících benefitů každý den je 8 %. Možnost „Jiné časové rozmezí“ zvolilo 16 % respondentů, kde se nejčastěji objevovali odpovědi dle jejich uvážení a do vyčerpání benefitů.

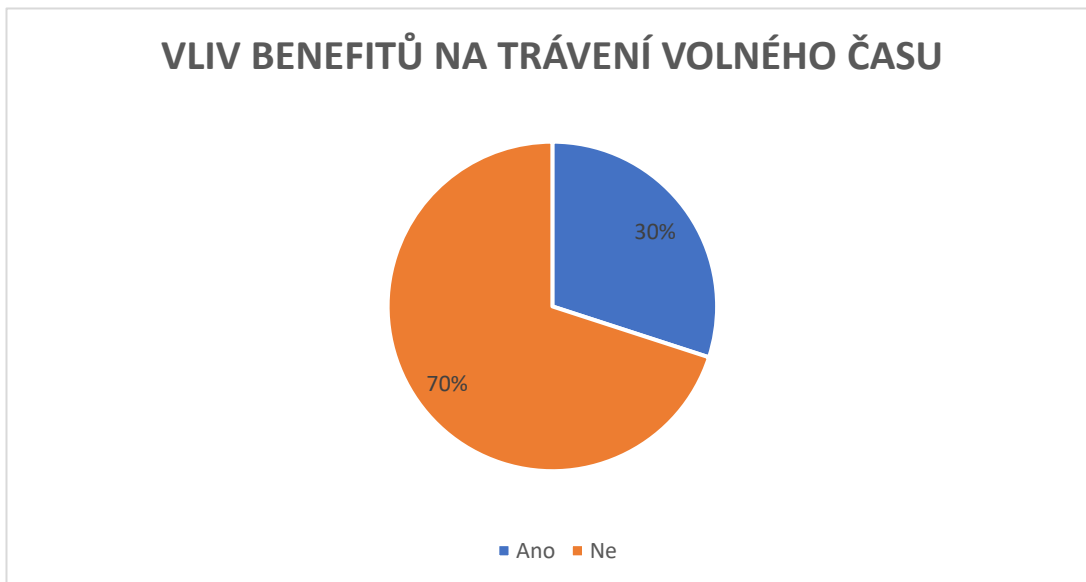
Zaměřila jsem se i na to, zda na benefity, které jim zaměstnavatelé nabízejí musí přispívat i respondenti samotní. Otázka číslo 20 – *Přispíváte na benefity i Vy?*

Graf 37 Otázka číslo 20 – *Přispíváte na benefity i Vy?*

Více jak půlka dotázaných respondentů 53 % musí přispívat na své benefity. Benefity, které jsou zcela hrazeny zaměstnavatelem uvedlo 47 %.

Zajímá mě taky názor respondentů na otázku číslo 21 – *Myslíte si, že benefity, které Vám zaměstnavatel nabízí mají velký vliv na to, jak trávíte svůj volný čas?*

Graf 38 Otázka číslo 21 - Myslíte si, že benefity, které Vám zaměstnavatel nabízí mají velký vliv na to, jak trávíte svůj volný čas?

Většina respondentů 70 % si nemyslí, že by benefity, které jim zaměstnavatel nabízí, hrály velkou roli v tom, jak tráví svůj volný čas. Pouze 30 % respondentů si to myslí.

2.4.8 Shrnutí výsledků dotazníkového šetření

Z výsledků plynoucích ze zpracovaného výzkumu, jsem si zodpověděla na cíl svého výzkumu a jeho specifické cíle a výzkumné otázky a následně potvrdila a vyvrátila své hypotézy.

Cílem mého výzkumu bylo zjistit, popsat a zhodnotit, propojení pracovního a osobního života s volným časem u pracujících na Frýdeckomístecku. Z mého výzkumu vyšlo, že ačkoliv pracující na Frýdeckomístecku mají méně času na své volnočasové využití vzhledem ke své pracovní aktivitě v zaměstnání, jsou schopni se věnovat svým rodinám a svým volnočasovým aktivitám se věnují alespoň 1x týdně a dokážou si najít čas i sami pro sebe.

První specifický cíl:

- Zjistit, popsat a zhodnotit význam a typ volnočasových aktivit u bezdětných pracujících a pracujících s dětmi na Frýdeckomístecku.

Výzkumná otázka: *Jakým volnočasovým aktivitám se věnují bezdětní pracující s pracující s dětmi na Frýdeckomístecku a jaký význam přikládají svému volnému času?*

Z výsledků dotazníkového šetření vyšlo, že bezdětní pracující se nejvíce každý den věnují surfování na internetu (21 respondentů) a pracující s dětmi péči o děti (38 respondentů). Při vyhodnocování této odpovědi mě překvapilo, že aktivní sportování je u bezdětných respondentů tak málo využíváno, vzhledem k tomu, kolik sportovních aktivit město Frýdek-Místek nabízí. Pouze 4 respondenti se věnují aktivnímu sportování každý den, 16 respondentů se mu věnuje alespoň 1-2x týdně. Nejčastější aktivitou, které se věnují bezdětní pracující 3-5x týdně, je zaměstnání 23 respondentů, zaměstnání rovněž uvedlo 34 pracujících s dětmi. Aktivitě, které se nejčastěji

věnují bezdětní pracující 1-2x týdně byla největším počtem respondentů 25 zvolena kultura. Pracující s dětmi tráví nejvíce času 1-2x týdně s přáteli 46 respondentů. Aktivitě, které se bezdětní pracující vůbec nevěnují je péče o děti 37 respondentů a péče o rodinného příslušníka a u pracujících s dětmi hraní počítačových her, herních konzolí apod. 50 respondentů. 1-2x týdně, 3-5x týdně pouze 8 respondentů a 9 respondentů se aktivnímu sportování nevěnuje vůbec. Důležitost volného času respondentů se mezi podskupinami liší. Pracujícím s dětmi jejich volný čas nevyhovuje 62 %, oproti tomu bezdětným pracujícím jejich volný čas vyhovuje 62 %. Může to být způsobeno i tím, že bezdětní pracující mají jasně určený čas sami pro sebe 49 % a pracující s dětmi ho mají určený jen z části 44 %.

Druhý specifický cíl:

- Zjistit, popsat a zhodnotit, schopnost přizpůsobení volnočasových aktivit u pracujících na Frýdeckomístecku v případě, že pracují ve směnném provozu.

Výzkumná otázka – Jak jsou pracující na Frýdeckomístecku schopni přizpůsobit své volnočasové aktivity v případě, že pracují ve směnném provozu?

Z dotazníkového šetření se ukázalo, že pracující ve směnném provozu jsou i přes nedostatek svého volného času, který mají během dne, schopni se věnovat sobě a svým koníčkům alespoň z části (min. 1x týdně). Aby mohli ideálně propojit své volnočasové aktivity s pracovním životem, potřebovali by mít volného času více jak 3-4 hodiny denně, oproti momentálním 1-2 hodin volného času. Mezi tři nejčastější aktivity, kterým se zvládají věnovat každý den, patří surfování po internetu, péče o svého domácího mazlíčka a péče o sebe. Aktivity, které vykonávají 3-5x týdně byly nejčastěji zastoupeny zaměstnáním, péčí o svou domácnost a nakupováním. Kultura a času s přáteli

se dokážou věnovat 1-2x týdně. Hraním počítačových her a herních konzolí, péči o děti a rodinného příslušníka se nevěnují.

Třetí specifický cíl:

- Zjistit, popsat a zhodnotit časový prostor na volnočasové aktivity u pracujících na Frýdeckomístecku se staršími dětmi a pracujících na Frýdeckomístecku s dětmi mladšími.

Výzkumná otázka: *Mají na své volnočasové aktivity pracující na Frýdeckomístecku se staršími dětmi více času, nežli pracující na Frýdeckomístecku s dětmi mladšími?*

Odpověď na třetí specifický cíl a výzkumnou otázku zní, že ze 100 dotázaných respondentů jich má 63 % děti a nejstarší věkové rozmezí dětí tedy 15 a více let má 40 % a nejmladší věkové rozmezí 0-6 let bylo zastoupeno 21 %. Rovněž nejvíce času pro sebe mají respondenti s dětmi staršími, kteří zvolili u otázky číslo 16 odpověď „Ano“ 66 % respondentů a pouze 20 % respondentů s dětmi nejmladšími 0-6 let.

Hypotéza 1 - Pracující s dětmi na Frýdeckomístecku navštěvují sportovní centra častěji nežli bezdětní pracující na Frýdeckomístecku.

První hypotézu jsem si definovala na základě mé osobní zkušenosti při navštěvování sportovních center, kde se častěji setkávám s rodinami, které mají již děti nežli s bezdětnými páry. Moje první hypotéza se na základě dat z výzkumu potvrdila, pracující s dětmi navštěvují sportovní centra častěji, oproti bezdětným pracujícím.

Hypotéza 2 - Pro bezdětné pracující není důležitá vzdálenost sportovního centra od místa bydliště při výběru volnočasových aktivit.

Dotazníkové šetření ukázalo, že pro bezdětné pracující ani pracující s dětmi na Frýdeckomístecku není důležitá vzdálenost od centra sportovního

dění při výběru volnočasových aktivit. U této hypotézy jsem předpokládala, že bezdětní pracující budou navštěvovat sportovní centra nehledě na vzdálenost od místa bydliště, jelikož se nemusejí ohlížet při cestování za sportovních děním na děti. Moje druhá hypotéza se tedy potvrdila.

Hypotéza 3 - Příspěvky na volnočasové aktivity od zaměstnavatele mají vliv na trávení volného času pracujících ve směnném provozu.

Moje druhá hypotéza se nepotvrdila. Výsledky z této hypotézy mě překvapily. Jelikož jsem zjistila, že největší zastoupení měli respondenti, kterým zaměstnavatel nenabízí žádné volnočasové benefity. Proto si myslím, že respondenti nejčastěji odpovídali, že si nemyslí, že by benefity zaměstnavatelů měli vliv na trávení jejich volného času. A zbylým respondentům zaměstnavatelé nejčastěji nabízí dny dovolené navíc, příspěvky na rekreace, možnost využívání Multisport card a s ním i možnost Multisport programu. Ve spojitosti s volnočasovými benefity, které jim zaměstnavatel nabízí, jsem zjistila, že velká část respondentů vůbec možností benefitů nevyužívá, i přes to, že více jak polovina respondentů na své volnočasové benefity nemusí sama přispívat.

2.5 Diskuze

Diskuzi ve své práci jsem pojala nejen formou srovnání s jiným výzkumem, ale i formou polemiky nad svými výsledky a postupy. Při dopsání své diplomové práce jsem si pokládala otázku, jak bych svou práci napsala, kdybych ji psala znova od začátku, ale měla bych své získané poznatky této práce. Čemu bych se při psaní vyvarovala a zda bych ji napsala stejně, nebo bych něco ve své práci pozměnila. S jistotou vím, že bych svou práci pozměnila, především praktickou část. Konkrétně dotazníkové šetření a cíle práce. Cíle práce bych si definovala lépe a zaměřila se více do hloubky problematiky volného času pracujících. Zaměřila bych se spíše na rozdílné vnímání času pracujících žen a mužů nežli na mé dosavadní cíle. Dále bych určitě pozměnila otázky v dotazníkovém šetření, především otázky na vnímání času a volnočasové aktivity pracujících. Až teď si uvědomuji, kolik důležitých aktivit jsem ve své práci nezmínila. Určitě bych zařadila mezi aktivity spánek a odpočinek. Péči o domácnost bych více rozepsala a rozdělila do konkrétních aktivit (např. luxování, umývání nádobí, praní prádla apod.), péči o rodinného příslušníka bych také lépe definovala, neboť se domnívám, že ne všichni respondenti ji pochopili správně a péči o děti bych rozdělila na přímou péči o děti a hraní si či povídání si s nimi. Samotnou otázku „Jak často se daným aktivitám věnujete?“ bych přeformulovala například na otázku „Kolik času denně volnočasové aktivitě věnujete?“ a více se zaměřila na denní volný čas respondentů nežli na týdenní, který ve své práci uvádím. Dále bych dotazníkové šetření nejspíše prováděla v konkrétních firmách nežli pomocí sociální sítě, ačkoliv pro tuto mou práci bylo přednější, pokusit se o co největší rozsah pracujících na Frýdeckomístecku.

Z výsledků plynoucích ze zpracovaného výzkumu, jsem si zodpověděla na cíl svého výzkumu, jeho specifické cíle, výzkumné otázky a následně potvrdila či vyvrátila své hypotézy.

Cílem mého výzkumu bylo zjistit, popsat a zhodnotit propojení pracovního a osobního života s volným časem u pracujících na Frýdeckomístecku. Z mého výzkumu vyšlo, že ačkoliv pracující na Frýdeckomístecku mají méně času na své volnočasové využití vzhledem ke své pracovní aktivitě v zaměstnání, jsou schopni se věnovat svým rodinám a svým volnočasovým aktivitám se věnují alespoň 1x týdně a dokážou si najít čas i sami pro sebe. V rámci prvního specifického cíle, jsem zjistila, popsala a zhodnotila typ a význam volnočasových aktivit u bezdětných pracujících a pracujících s dětmi na Frýdeckomístecku. Ke prvnímu specifickému cíli se vázala výzkumná otázka: *Jakým volnočasovým aktivitám se věnují bezdětní pracující a pracující s dětmi na Frýdeckomístecku a jaký význam přikládají svému volnému času?* Z výsledků dotazníkového šetření vyšlo, že bezdětní pracující se nejvíce každý den věnují surfování na internetu 21 respondentů a pracující s dětmi péči o děti 38 respondentů. Při vyhodnocování této odpovědi mě překvapilo, že aktivní sportování je u bezdětných respondentů tak málo využíváno, vzhledem k tomu, kolik sportovních aktivit město Frýdek-Místek nabízí. Pouze 4 respondenti se věnují aktivnímu sportování každý den, 16 respondentů se mu věnuje alespoň Nejčastější aktivitou, které se věnují bezdětní pracující 3-5x týdně, je zaměstnání 23 respondentů, zaměstnání rovněž uvedlo 34 pracujících s dětmi. Aktivitě, které se nejčastěji věnují bezdětní pracující 1-2x týdně byla největším počtem respondentů 25 zvolena kultura. Pracující s dětmi tráví nejvíce času 1-2x týdně s přáteli 46 respondentů. Aktivitě, které se bezdětní pracující vůbec nevěnují (opomineme-li péči o děti 37 respondentů) je péče o rodinného příslušníka a u pracujících s dětmi hraní počítačových her, herních konzolí apod. 50 respondentů. 1-2x týdně, 3-5x týdně pouze 8 respondentů a 9 respondentů se aktivnímu sportování nevěnuje vůbec. Důležitost volného času respondentů se mezi podskupinami liší. Pracujícím s dětmi jejich volný čas nevyhovuje 62 %, oproti tomu bezdětným pracujícím jejich volný čas vyhovuje

62 %. Může to být způsobeno i tím, že bezdětní pracující mají jasně určený čas sami pro sebe 49 % a pracující s dětmi ho mají určený jen z části 44 %. Na základě prvního specifického cíle a výzkumné otázky jsem definovala svou první a druhou hypotézu.

Hypotéza 1 - Pracující s dětmi na Frýdeckomístecku navštěvují sportovní centra častěji nežli bezdětní pracující na Frýdeckomístecku. Moje první hypotéza se na základě dat z výzkumu potvrdila, pracující s dětmi navštěvují sportovní centra častěji oproti bezdětným pracujícím. Hypotéza 2 - Pro bezdětné pracující není důležitá vzdálenost sportovního centra od místa bydliště při výběru volnočasových aktivit. A u obou podskupin není rozhodujícím faktorem vzdálenost bydliště od místa kulturního a sportovního dění. U této hypotézy jsem předpokládala, že bezdětní pracující budou navštěvovat sportovní centra nehledě na vzdálenost od místa bydliště. Co mě ale překvapilo, že i pracující s dětmi navštěvují sportovní centra nehledě na vzdálenost od svého bydliště.

V druhém specifickém cíli jsem zjistila, popsala a zhodnotila, schopnost přizpůsobení volnočasových aktivit u pracujících na Frýdeckomístecku v případě, že pracují ve směnném provozu. K druhému výzkumnému cíli se vázala výzkumná otázka – *Jak jsou pracující na Frýdeckomístecku schopni přizpůsobit své volnočasové aktivity v případě, že pracují ve směnném provozu?* Z dotazníkového šetření se ukázalo, že pracující ve směnném provozu jsou i přes nedostatek svého volného času, který mají během dne, schopni se věnovat sobě a svým koníčkům alespoň z části (min. 1x týdně). Aby mohli ideálně propojit své volnočasové aktivity s pracovním životem, potřebovali by mít volného času více jak 3-4 hodiny denně, oproti momentálním 1-2 hodinám volného času. Mezi tři nejčastější aktivity, kterým se zvládají věnovat každý den, patří surfování po internetu, péče o svého domácího mazlíčka a péče o sebe. Aktivity, které vykonávají 3-5x týdně byly nejčastěji zastoupeny zaměstnáním, péčí o svou domácnost a nakupováním.

Kultuře a času s přáteli se dokážou věnovat 1-2x týdně. Hraním počítačových her a herních konzolí, péči o děti a rodinného příslušníka se nevěnují. Na základě druhého specifického cíle a výzkumné otázky jsem definovala třetí hypotézu. *Hypotéza 3 - Příspěvky na volnočasové aktivity od zaměstnavatele mají vliv na trávení volného času pracujících na Frýdeckomístecku, kteří pracují ve směnném provozu.* Moje třetí hypotéza se nepotvrdila. Výsledky z této hypotézy mě překvapily. Jelikož jsem zjistila, že největší zastoupení měli respondenti, kterým zaměstnavatel nenabízí žádné volnočasové benefity. Proto si myslím, že respondenti nejčastěji odpovídali, že si nemyslí, že by benefity zaměstnavatelů ovlivňovali výběr volnočasových aktivit při trávení jejich volného času. A zbylým respondentům zaměstnavatelé nejčastěji nabízí dny dovolené navíc, příspěvky na rekreace, možnost využívání Multisport card a s ním i možnost Multisport programu. Ve spojitosti s volnočasovými benefity, které jim zaměstnavatel nabízí, jsem zjistila, že velká část respondentů vůbec možností benefitů nevyužívá, i přes to, že více jak polovina respondentů na své volnočasové benefity nemusí sama přispívat.

V mém třetím specifickém cíli jsem zjišťovala, popsala a zhodnotila, časový prostor na volnočasové aktivity u pracujících na Frýdeckomístecku se staršími dětmi a pracujících na Frýdeckomístecku s dětmi mladšími. K třetímu specifickému cíli se vázala výzkumná otázka: *Mají na své volnočasové aktivity pracující na Frýdeckomístecku se staršími dětmi více času, nežli pracující na Frýdeckomístecku s dětmi mladšími?* Odpověď na třetí specifický cíl a výzkumnou otázku zní, že ze 100 dotázaných respondentů jich má 63 % děti a nejstarší věkové rozmezí dětí tedy 15 a více let má 40 % a nejmladší věkové rozmezí 0-6 let bylo zastoupeno 21 %. Rovněž nejvíce času pro sebe mají respondenti s dětmi staršími, kteří zvolili u otázky číslo 16 odpověď „Ano“ 66 % respondentů a pouze 20 % respondentů s dětmi nejmladšími 0-6 let.

V rámci diskuze vycházím z výsledků výzkumu „Jak Češi tráví čas?“, který zkoumal Sociologický ústav Akademie věd České republiky společně s CERGE-EL a Fakultou sociálních věd Masarykovy univerzity z roku 2015. Sběr dat výzkumu probíhal v období od července do října roku 2015. Výzkum zkoumal, jak náš národ tráví čas a byl rozdělen do čtyř částí. První část byla orientovaná na strukturu všedního a víkendového dne, ve které jsou znázorněny aktivity, kterým se respondenti věnovali v průběhu dne a podíl obyvatel, kteří se do jednotlivých aktivit v dané době zapojují. V druhé části výzkumu bylo poukázáno na rozdíly v trávení času ve vybraných sociálně-demografických skupinách. Třetí část byla určena k podrobnějším informacím ohledně základních typů činnosti, na které se zaměřili v rámci výzkumu – volný čas, placená práce a domácí práce, péče o děti a dospělé. V poslední části výzkumu pak najdeme popis toho, jak Češi a Češky pociťují na sobě a svém životě případný nedostatek času, a jak se to projevuje na jejich zdraví (Sociologický ústav, 2016).

Oproti mé práci je zde brán zřetel i na to, kolik času lidé stráví v práci. Z výzkumu vyplývá, že v zaměstnání průměrně strávíme 41,2 hodiny svého času týdně. Co mě ale překvapilo, byla délka pracovní doby, která se mění s ohledem na věk. *„Mezi 18 a 24 rokem je její průměr 32 hodin, maxima dosahujeme mezi 45-54 lety, kdy činí téměř 44 hodin. Poté opět klesá.“* (Sociologický ústav, 2016, str. 8)

Při srovnávání jsem se převážně zaměřila na část výzkumu, ve které uvádějí výsledky ohledně trávení volného času. Oproti mému šetření měli ve výzkumu zahrnutý spánek, odpočinek samotný, náboženskou a dobrovolnou činnost. Z výzkumu vyšlo, že v roce 2015 se nejvíce času respondenti věnovali sledování televize, kde ze čtyř dospělých sledovali televizi každý den tři respondenti, přičemž v mém šetření bylo sledování televize u bezdětných pracujících až na 5. místě a u pracujících s dětmi na 6. místě. Další nečastější

aktivitou byl samotný odpočinek a čas s rodinou a přáteli. V mém výzkumu byly nejčastějšími aktivitami, kterým se věnují bezdětní pracující respondenti každý den surfování po internetu, péče o domácího mazlíčka a o sebe. U pracujících respondentů s dětmi (opomeneme-li péči o děti) byly nejčastějšími odpověďmi péče o domácnost, zaměstnání a péče o sebe.

Společný prvek s výzkumem nalézám v podkapitole „Volný čas mužů a žen“, kde se shodují naše výzkumy v tom, že bezdětní respondenti mají více času nežli respondenti s dětmi.

Při psaní své práce jsem si spoustu věcí uvědomila a má práce mi umožnila rozšířit své vědomosti ohledně volného času. Problematika volného času dospělých je rozsáhlé téma, které se týká každého z nás a s přibývajícím pokroky moderní doby se volný čas dostává na příčkách priorit dospělých jedinců na nižší příčky. Ačkoliv si většina z nás uvědomuje důležitost volného času v našich životech, tak jej nejčastěji trávíme schováni v digitálním světě, jen malá část mých respondentů tráví častěji svůj volný čas s přáteli či aktivním sportováním.

Závěr

V teoretické části jsem se zabírala tím, jaké vědní disciplíny se volným časem zabývají. Kromě pedagogiky volného času, která je samostatnou vědní disciplínou, která se volným časem zabývá, se okrajově o volný čas zabývá také sociologie, filozofie, andragogika i ekonomika. Stručně jsem nastínila vývoj volného času v historickém kontextu, ve kterém popisují vývoj volného času. Největší milníky z hlediska volného času byly v průběhu 17. století v době průmyslové revoluce, kdy vznikaly nová místa, ve kterých lidé mohli trávit svůj volný čas (víkendové domy, městské kluby, kavárny, společnosti dospělých). Další milníky přišly na konci 2. světové války, kdy se začaly profesní a zájmové sdružení rozšiřovat. S nástupem 20. století se vytvořily podmínky pro vznik civilizace volného času, kde došlo k rozhodujícím změnám v oblasti volného času. Zabývala jsem se samotným podrobným popisem pojmu volného času, kde jsem poukázala na různé lišící se definice volného času. Přiblížila jsem teorie volného času a jeho různé charakteristiky a pojetí v rámci různých autorů, kteří se volným časem zabývali. Připomněla jsem i význam volného času v životě člověka a poukázala na rozdíly mezi činnostmi volného času. Pomocí funkcí jsem upozornila na jejich vliv v každodenním životě jedince. V samostatné kapitole jsem se zabírala determinanty a tím, jak se mění v průběhu života. Posléze jsem se zaměřila na aspekty (motivace, postoje, intenzita a prožívání volného času), které mohou volný čas ovlivňovat. Teoretickou část práce jsem zakončila důležitostí práce a volného času v našich životech.

V empirické části práce jsem se zaměřila na cíl své práce, kde jsem zjistila, popsala a zhodnotila, jak jsou pracující na Frýdeckomístecku schopni propojit svůj pracovní a osobní život se svým volným časem. Z mého výzkumu vyšlo, že ačkoliv pracující na Frýdeckomístecku mají méně času na

své volnočasové využití vzhledem ke své pracovní aktivitě v zaměstnání, jsou schopni se věnovat svým rodinám a svým volnočasovým aktivitám se věnují alespoň z části (alespoň 1x týdně) a dokáží si najít čas i sami pro sebe. S ohledem na cíl práce jsem si odpověděla i na specifické cíle, kde jsem se zjišťovala, popsala a zhodnotila význam a typ volnočasových aktivit u bezdětných pracujících a pracujících s dětmi na Frýdeckomístecku. Nejčastější volnočasovou aktivitou, které se pracující na Frýdeckomístecku věnují, je surfování na internetu, kterou uvedlo nejvíce bezdětných pracujících. Pracující s dětmi uvedli, že jejich nejčastější aktivitou je péče o děti a o svou domácnost. Druhým specifickým cílem, ve kterém jsem zjišťovala, popsala a zhodnotila schopnost přizpůsobení volnočasových aktivit u pracujících na Frýdeckomístecku v případě, že pracují ve směnném provozu. Pracující na Frýdeckomístecku, kteří pracují ve směnném provozu i přes nedostatek volného času, který mají během dne uvedli, že jsou schopni se věnovat svým koníčkům a sobě samým, alespoň 1x týdně. K propojení svého pracovního života s volným časem, by potřebovali ideálně více jak 3-4 hodiny denně na své volnočasové aktivity, místo svých současných 1-2 hodin volného času. I přes nedostatek svého volného času uváděli, že jsou schopni se nejčastěji věnovat každý den surfování po internetu, péči o sebe samé a své domácí mazlíčky. S ohledem na svou pracovní dobu jsou schopni se 1-2x týdně věnovat kultuře či času s přáteli a 3-5x týdně jsou schopni pečovat o svou domácnost a o nakupování. Většina z pracujících ve směnném provozu se nevěnuje hraní počítačových her a herních konzolí či péči o děti nebo rodinného příslušníka. V rámci třetího specifického cíle jsem zjistila, popsala a zhodnotila časový prostor na volnočasové aktivity u pracujících na Frýdeckomístecku se staršími dětmi a pracujícími na Frýdeckomístecku s dětmi mladšími. Nejčastější věkové rozmezí dětí u respondentů, kteří mají děti bylo 15 a více let a nejméně zastoupené rozmezí dětí bylo ve věku 0-6 let.

Rovněž nejvíce času pro své volnočasové aktivity mají respondenti s dětmi staršími. Nejméně času respondenti s dětmi nejmladšími.

Definovala jsem si v rámci svého výzkumu i tři hypotézy, z nichž se dvě potvrdili a jedna vyvrátila. První hypotézou jsem si ověřila, zda pracující s dětmi na Frýdeckomístecku navštěvují sportovní centra častěji nežli bezdětní pracující na Frýdeckomístecku, která se mi potvrdila. Pracující s dětmi navštěvují sportovní centra častěji než bezdětní pracující na Frýdeckomístecku. V druhé hypotéze jsem si potvrdila, zda pro bezdětné pracující není důležitá vzdálenost sportovního centra od místa bydliště při výběru volnočasových aktivit. Třetí hypotéza mi vyvrátila můj předpoklad, že příspěvky na volnočasové aktivity od zaměstnavatele mají vliv na trávení volného času pracujících na Frýdeckomístecku, kteří pracují ve směnné provozu. V poslední podkapitole své empirické části práce jsem srovnávala svůj výzkum s výzkumem Sociologického ústavu Akademie věd České republiky a kriticky zhodnotila svou práci.

Díky své diplomové práci jsem si prohloubila své dosavadní vědomosti ohledně znalostí volného času a mohla si potvrdit své předpoklady ohledně volnočasových aktivit pracujících. Tato práce by mohla posloužit zaměstnavatelům firem na Frýdeckomístecku při změně či výběru vhodných benefitů pro své zaměstnance. Na základě zjištění bych těmto zaměstnavatelům doporučila určitě zavedení jakýchkoliv volnočasových benefitů pro zaměstnance a následné zvážení častějších možností čerpání benefitů, které by zaměstnanci na základě těchto dat ocenili. Obyvatelé na Frýdeckomístecku, kteří mají děti by naopak uvítali více času pro sebe nebo společnou aktivitu, kterou by mohli propojit svůj volný čas s povinnostmi týkající se péče o děti, například čipy na krytý bazén nebo poukázky Fokus Pass.

Citovaná literatura

1. Aristoteles. (1996). *Etika Nikomachova*. (A. Kříž, Překl.) Praha: Rezek.
2. Aristoteles. (1998). *Politka*. (A. Kříž, Překl.) Praha: Rezek.
3. Armstrong, M. (2007). *Řízení lidských zdrojů*. Praha: Grada.
4. Bartoš, M. (1980). *Zájmové kulturní aktivity volného času*. Praha: SPN.
5. Buchtová, B. (2002). *Nezaměstnanost - psychologický, ekonomický a sociální problém*. Praha: Grada Publishing a.s.
6. Calhoun, C. (1994). *Sociology*. USA: McGraw-Hill.
7. Dohnalova, M., & Malina, J. (2006). *Slovník Antropologie občanské společnosti*. Brno: Masarykova univerzita.
8. Hájek, B., Hofbauer, B., & Pávková, J. (2008). *Pedagogické ovlivňování volného času*. Praha: Portál.
9. Hartl, P., & Hartlová, H. (2009). *Psychologický slovník*. Praha: Portál.
10. Hodaň, B. (2002). Volný čas a jeho současné problémy. *Sborník příspěvků přednesených na vědeckém symposiu v Olomouci ve dnech 20. a 21. května 2002* (str. 188). Olomouc: Hanex Olomouc.
11. Hofbauer, B. (2010). *Kapitoly z pedagogiky volného času: Soubor pojednání o volné čase a jeho výchovném zhodnocování*. České Budějovice: JCU Teologická fakulta.
12. Janiš, K. (2009). *Úvod do problematiky volného času*. Opava: Slezská univerzita.
13. Jeřábek, H. (1992). *Úvod do sociologického výzkumu*. Praha: Karolinum.

14. Kaplan, M. (1960). *Leisure in America: a social inquiry*. New York: John Wiley Public.
15. Kaplánek, M. (2011). *Nauka o volném čase*. České Budějovice: JČU Teologická fakulta.
16. Kaplánek, M. (2012). *Čas volnosti-čas výchovy. Pedagogické úvahy o volném čase*. Praha: Portál.
17. Knotová, D. (2011). *Pedagogická dimenze volného času*. Brno: Paido.
18. Koshar, R. (2002). *Histories of Leisure*. Berg: Paperback.
19. Němec, J. (2002). *Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času*. Brno: Paido.
20. P. Pácl. (1989). *Sociologie životního způsobu*. Praha: SPN.
21. Pávková, J. (1999). *Pedagogika volného času*. Praha: Portál.
22. Pieper, J. (1992). *Volný čas, vzdělání, moudrost*. Praha: Portál.
23. Prokešová, M. (2008). *Volný čas z hlediska kvality života*. Ostrava: Ostravská univerzita.
24. Sedláková, R. (2009). *Vybraná sociologická témata pro kombinované studium*. České Budějovice: Jihočeská univerzita.
25. Schraggeová, M. (2011). *Nezamestnanosť v psychologických súvislostiach*. Nové Zámky: Psychoprof.
26. Sociologický ústav, A. Č. (2016). *Jak češi tráví čas? Tisková konference (stránky 1-24)*. Praha: Sociologický ústav AV ČR.

27. Spousta, V. (1994). *Teoretické základy výchovy ve volném čase*. Brno: Masarykova univerzita.
28. Spousta, V. (1996). *Metody a formy výchovy ve volném čase*. Brno: Masarykova Univerzita.
29. Spousta, V. (1996a). *Kapitoly z pedagogiky volného času*. Brno: Masarykova univerzita.
30. Spousta, V. (2007). Proměny funkcí volného času v závislosti na věku. V T. Čech, *Výchova a volný čas*. Brno: MSD.
31. Šerák, M. (2009). *Zájmové vzdělávání dospělých*. Praha: Portál.
32. Vážanský, M. (1994). *Volný čas a pedagogika zážitků*. Brno: Masarykova univerzita.
33. Vážanský, M. (2001). *Základy pedagogiky volného času*. Brno: Print-Typia.
34. Verdon, J. (2003). *Volný čas ve středověku*. Praha: Vyšehrad.
35. Veselá, J. (1999). *Základy sociologie volného času*. Pardubice: Univerzita Pardubice.
36. Zemánek, J. (2010). *Instantní ekonomie nejen pro začátečníky*. Praha: Computer Media s.r.o.

Seznam tabulek

Tabulka 1 Kvantitativní a kvalitativní stránka volného času (Vážanský, 2001, str. 29).....	24
Tabulka 2 Činitelé ovlivňující způsob trávení volného času (Spousta in Čech, 2007, str. 49).....	32

Seznam grafů

Graf 1 Otázka číslo 25 – Jaké je Vaše pohlaví?	43
Graf 2 Otázka číslo 26 – Kolik Vám je let?	44
Graf 3 Otázka číslo 24 – Bydliště.....	44
Graf 4 Otázka číslo 1 – V jakém pracovním odvětví pracujete?.....	45
Graf 5 Otázka číslo 5 – Máte děti?	47
Graf 6 Otázka číslo 12 – Máte čas určený sami pro sebe a své volnočasové aktivity?	48
Graf 7 Otázka číslo 9 – Jak byste ohodnotil/a vliv volného času na Vás?.....	49
Graf 8 Otázka číslo 13 – Jak často se daným aktivitám věnujete? [Bezdětní pracující]	50
Graf 9 Otázka číslo 13 – Jak často se daným aktivitám věnujete? Každý den [Bezdětní pracující]	51
Graf 10 Otázka číslo 13 – Jak často se daným aktivitám věnujete? 3 - 5x týdně [Bezdětní pracující]	52
Graf 11 Otázka číslo 13 – Jak často se daným aktivitám věnujete? 1 - 2x týdně [Bezdětní pracující]	53
Graf 12 Otázka číslo 13 – Jak často se daným aktivitám věnujete? Nevěnuji se [Bezdětní pracující]	54
Graf 13 Otázka číslo 13 – Jak často se daným aktivitám věnujete? [Pracující s dětmi]	55

Graf 14 Otázka číslo 13 – Jak často se daným aktivitám věnujete? Každý den [Pracující s dětmi].....	56
Graf 15 Otázka číslo 13 – Jak často se daným aktivitám věnujete? 3 - 5x týdně [Pracující s dětmi].....	57
Graf 16 Otázka číslo 13 – Jak často se daným aktivitám věnujete? 1 - 2x týdně [Pracující s dětmi].....	58
Graf 17 Otázka číslo 13 – Jak často se daným aktivitám věnujete? Nevěnuji se [Pracující s dětmi].....	59
Graf 18 Otázka číslo 7 – Jaká je Vaše obvyklá pracovní doba?.....	61
Graf 19 Otázka číslo 8 - Myslíte, že máte dostatek volného času s ohledem na Vaši pracovní dobu?	62
Graf 20 Otázka číslo 9 - Jak byste ohodnotil/a vliv volného času na Vás?	62
Graf 21 Otázka číslo 10 – Kolik volného času máte denně na své volnočasové aktivity?	63
Graf 22 Otázka číslo 11 – Abyste se cítili příjemněji, kolik byste měli mít ideálně času na své volnočasové aktivity?	64
Graf 23 Otázka číslo 12 – Máte čas určený sami pro sebe a své volnočasové aktivity?	65
Graf 24 Otázka číslo 14 – Jak často se daným aktivitám věnujete? [Několika směnný provoz].....	66
Graf 25 Otázka číslo 14 – Jak často se daným aktivitám věnujete? Každý den [Několika směnný provoz]	67

Graf 26 Otázka číslo 14 – Jak často se daným aktivitám věnujete? 3 - 5x týdně [Několika směnný provoz]	68
Graf 27 Otázka číslo 14 – Jak často se daným aktivitám věnujete? 1 - 2x týdně [Několika směnný provoz]	69
Graf 28 Otázka číslo 14 – Jak často se daným aktivitám věnujete? Nevěnuji se [Několika směnný provoz]	70
Graf 29 Otázka číslo 6 - Jak staré děti máte?	71
Graf 30 Otázka číslo 12 - Máte čas určený sami na sebe a své volnočasové aktivity?	72
Graf 31 Otázka číslo 15 – Navštívil/a jste jakékoliv sportovní centrum ve Frýdku-Místku v posledním roce?	74
Graf 32 Otázka číslo 15 – Je u Vás rozhodujícím faktorem vzdálenost bydliště od centra sportovního dění?	75
Graf 33 Otázka číslo 16 - Poskytuje Vám zaměstnavatel některé z níže uvedených benefitů pro vyplnění Vašeho volného času?.....	77
Graf 34 Otázka číslo 17 – Využíváte některý z benefitů, které Vám zaměstnavatel nabízí?.....	78
Graf 35 Otázka číslo 18 – Pokud využíváte některý z benefitů od zaměstnavatele, jak často je čerpáte?.....	79
Graf 36 Otázka číslo 19 – Jak často máte možnost čerpat benefity pro svůj volný čas?	80
Graf 37 Otázka číslo 20 – Přispíváte na benefity i Vy?	81

Graf 38 Otázka číslo 21 - Myslíte si, že benefity, které Vám zaměstnavatel nabízí mají velký vliv na to, jak trávíte svůj volný čas? 82

Seznam příloh

Příloha číslo 1 – Dotazník

Dotazníkové šetření na téma Volnočasové aktivity pracujících

Vážený respondent, vážená respondentky,

jmenuji se Michaela Cigánová a jsem studentkou 2. ročníku navazujícího magisterského studia oboru Andragogika na Univerzitě Palackého v Olomouci. Obracím se na Vás s žádostí o vyplnění mého dotazníku, který poslouží jako podklad pro mou diplomovou práci na téma „Volnočasové aktivity pracujících“. Dotazník mi pomůže zjistit, jak jsou pracující na Frýdeckomístecku schopni propojit svůj pracovní život se svými volnočasovými aktivitami.

Dotazník je zcela anonymní a získaná data poslouží pouze pro účely zpracování mé diplomové práce. Dotazník se týká pouze pracujících, kromě pracujících na dlouhodobé nemocenské či mateřské.

Dotazník Vám zabere přibližně 10 minut.

Děkuji za Váš čas.

Bc. Michaela Cigánová

2. ročník NMgr. Andragogika

Instrukce k vyplnění dotazníků

Při vyplňování dotazníku prosím zakroužkujte vždy jednu odpověď, pokud není u otázky uvedeno jinak.

1. Ve kterém pracovním odvětví pracujete?

- a) Administrativní a podpůrné činnosti
- b) Osoby samostatně výdělečně činné
- c) Automobilový průmysl
- d) Stavebnictví
- e) Zpracovatelský průmysl
- f) Zdravotnictví
- g) Školství
- h) Velkoobchod, maloobchod
- i) Potravinářský průmysl
- j) Ubytování, stravování a pohostinství
- k) Státní sféra
- l) Jiné (prosím vypište, o jaké pracovní odvětví se jedná)
- m)

2. Pracujete v okrese Frýdek–Místek?

- a) Ano
- b) Ne

3. Dojíždíte do práce mimo místo svého bydliště?

- a) Ano
- b) Ne

Pokud jste v předchozí otázce odpověděli Ne pokračujte na otázku 5

4. Má dojíždění do práce velký vliv na trávení Vašich volnočasových aktivit?

- a) Ano
- b) Ne

5. Máte dítě/děti?

- a) Ano
- b) Ne

Pokud jste odpověděli v předchozí otázce Ne, pokračujte prosím na otázku číslo 7

6. Jak staré dítě/děti máte?

(Možno zakroužkovat více odpovědí v případě více dětí)

- a) 0-6
- b) 7-14

- c) 15 a více let

7. Jaká je Vaše obvyklá pracovní doba?

- a) Jednosměnný provoz (pravidelná každodenně se opakující pracovní doba)
- b) Několika směnný provoz (tzv. kolotoč nebo dvojsměnný provoz)
- c) Flexibilní pracovní doba

8. Myslíte si, že máte dostatek volného času s ohledem na Vaši pracovní dobu?

- a) Ano
- b) Ne

9. Jak byste ohodnotil/a vliv volného času na Vás?

- a) Vyhovuje mi, jsem spokojen/a
- b) Nevyhovuje mi, ale nemám jinou možnost (z časových důvodů, zdravotních důvodů apod.)

10. Kolik volného času máte denně na své volnočasové aktivity?

- a) Méně než 1hodinu
- b) 1 - 2 hodiny
- c) 3 - 4 hodiny
- d) 5 - 6 hodin
- e) 7 - 8 hodin

11. Abyste se cítili spokojeněji, kolik času byste měli mít ideálně na své volnočasové aktivity?

- a) 1 - 2 hodiny
- b) 3 - 4 hodiny
- c) 5 - 6 hodin
- d) 7 - 8 hodin

12. Máte čas určený sami pro sebe a své volnočasové aktivity?

- a) Ano
- b) Z části (jsem schopen/schopna věnovat se svým koníčkům alespoň 1x týdně)
- c) Ne

13. Jak často se daným aktivitám věnujete?

a) Péče o své děti			
nevěnuji se	1 - 2x týdně	3 - 5x týdně	každý den
b) Péče o svou domácnost			
nevěnuji se	1 - 2x týdně	3 - 5x týdně	každý den
c) Péče o rodinného příslušníka			
nevěnuji se	1 - 2x týdně	3 - 5x týdně	každý den
d) Péče o domácího mazlíčka			
nevěnuji se	1 - 2x týdně	3 - 5x týdně	každý den
e) Péče o sebe			
nevěnuji se	1 - 2x týdně	3 - 5x týdně	každý den
f) Zaměstnání			
nevěnuji se	1 - 2x týdně	3 - 5x týdně	každý den
g) Sledování TV			
nevěnuji se	1 - 2x týdně	3 - 5x týdně	každý den
h) Tzv. Gaučing			
nevěnuji se	1 - 2x týdně	3 - 5x týdně	každý den
i) Čtení (knih, časopisů, novin, článků)			
nevěnuji se	1 - 2x týdně	3 - 5x týdně	každý den
j) Surfování na internetu			
nevěnuji se	1 - 2x týdně	3 - 5x týdně	každý den
k) Hraní her (PC, PS4, Xbox apod.)			
nevěnuji se	1 - 2x týdně	3 - 5x týdně	každý den
l) Čas s přáteli			
nevěnuji se	1 - 2x týdně	3 - 5x týdně	každý den
m) Nakupování			
nevěnuji se	1 - 2x týdně	3 - 5x týdně	každý den
n) Aktivní sportování			
nevěnuji se	1 - 2x týdně	3 - 5x týdně	každý den
o) Kultura			
nevěnuji se	1 - 2x týdně	3 - 5x týdně	každý den

14. Je u Vás rozhodujícím faktorem vzdálenost bydliště od centra sportovního dění ohledně trávení vašeho volného času?

- a) Ano
- b) Ne

15. Navštívil/a jste jakékoliv sportovní centrum ve Frýdku-Místku v posledním roce? (např. Aquapark Olešná, sportovní hala Polárka apod.)

- a) Ano, pravidelně (alespoň 1x za měsíc)
- b) Několikrát do roka (alespoň 4x do roka)
- c) Ne

16. Poskytuje Vám zaměstnavatel některé z níže uvedených benefitů pro vyplnění Vašeho volného času?

(Možno zakroužkovat více odpovědí)

- a) Multisport card, Multiclub program
- b) Volné vstupenky na kulturu (divadla, kina, koncerty, festivaly)
- c) Permanentka do fitness center
- d) Příspěvek na rekreace (wellness pobyty, masáže apod.)
- e) Příspěvek na dovolenou
- f) Možnost homeoffice (práce z domu)
- g) Dny dovolené navíc
- h) Výuka cizích jazyků
- i) Jiné (prosím vypište jaké)

17. Využíváte některý z benefitů, které Vám zaměstnavatel nabízí?

- a) Ano
- b) Ne

Pokud jste odpověděli v předchozí otázce Ne, pokračujte prosím až na otázku číslo 22

18. Pokud využíváte některých benefitů od zaměstnavatele, jak často je čerpáte?

- a) Několikrát týdně (min.3x)
- b) Několikrát do měsíce (min 3x)
- c) Několikrát do roka (min.3x)
- d) Vůbec

19. Jak často máte možnost čerpat benefity pro svůj volný čas?

(Možno zakroužkovat více odpovědí)

- a) Každý den
- b) Několikrát týdně
- c) Několikrát měsíčně
- d) Několikrát ročně
- e) Jednou ročně
- f) Jiné časové rozmezí (prosím vypište, o jaké rozmezí se jedná)
.....

20. Přispíváte na benefity i Vy?

- a) Ano, z části
- b) Ne, jsou zcela hrazeny zaměstnavatelem

21. Myslíte si, že benefity, které Vám zaměstnavatel nabízí mají velký vliv na to, jak trávíte svůj volný čas?

- a) Ano
- b) Ne

22. Máte nějaký měsíční finanční limit pro své volnočasové aktivity?

- a) Ano
- b) Ne

Pokud jste odpověděli v předchozí otázce Ne, pokračujte prosím na otázku číslo 24

23. Jaký máte měsíční finanční limit pro své volnočasové aktivity?

- a) Do 1000,-
- b) 1001,- - 5000,-
- c) 5000,- - 10000,-
- d) Nemám finanční hranici

24. Bydliště

- a) Frýdek–Místek (město)
- b) Frýdek–Místek (okres)
- c) Mimo okres Frýdek–Místek

25. Jaké je Vaše pohlaví?

- a) Žena
- b) Muž
- c) Genderově neutrální

26. Kolik je Vám let?

- a) 18-25
- b) 26-30
- c) 31-50
- d) 51 a více